

2.4.2024

*****I**

VERSLAG

over het voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van de Richtlijnen (EU) 2009/65/EG, 2009/138/EG, 2011/61/EU, 2014/65/EU en (EU) 2016/97 wat de Unieregels inzake de bescherming van retailbeleggers betreft (COM(2023)0279 – C9-0182/2023 – 2023/0167(COD))

Commissie economische en monetaire zaken

Rapporteur: Stéphanie Yon-Courtin

Verklaring van de gebruikte tekens

- * Raadplegingsprocedure
- *** Goedkeuringsprocedure
- ***I Gewone wetgevingsprocedure (eerste lezing)
- ***II Gewone wetgevingsprocedure (tweede lezing)
- ***III Gewone wetgevingsprocedure (derde lezing)

(De aangeduide procedure is gebaseerd op de in de ontwerptekst voorgestelde rechtsgrond.)

Amendementen op een ontwerphandeling

Amendementen van het Parlement in twee kolommen

Geschrapte tekstdelen worden in de linkerkolom in *vet cursief* aangegeven. Vervangen tekstdelen worden in beide kolommen in *vet cursief* aangegeven. Nieuwe tekst wordt in de rechterkolom in *vet cursief* aangegeven.

In de eerste en tweede regel van de koptekst boven elk amendement wordt verwezen naar het tekstdeel in kwestie van de ontwerphandeling. Indien een amendement betrekking heeft op een bestaande handeling, waarop in de ontwerphandeling wijzigingen worden voorgesteld, bevat de koptekst bovendien een derde en vierde regel, die verwijzen naar de bestaande handeling respectievelijk naar de bepaling in kwestie.

Amendementen van het Parlement in de vorm van een geconsolideerde tekst

Nieuwe tekstdelen worden in *vet cursief* aangegeven. Geschrapte tekstdelen worden aangegeven met het symbool **■** of worden doorgestreept. Waar tekstdelen vervangen worden, wordt de nieuwe tekst in *vet cursief* aangegeven, terwijl de vervangen tekst wordt geschrapt of doorgestreept.

Bij wijze van uitzondering worden zuiver technische wijzigingen die de diensten aanbrenge met het oog op de opstelling van de definitieve tekst, niet gemarkeerd.

INHOUD

	Blz.
ONTWERPWETGEVINGSRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT.....	5
BIJLAGE: ENTITEITEN WAARVAN OF PERSONEN VAN WIE DE RAPPORTEUR INPUT HEEFT ONTVANGEN	148
PROCEDURE VAN DE BEVOEGDE COMMISSIE	149
HOOFDELIJKE EINDSTEMMING IN DE BEVOEGDE COMMISSIE	150

ONTWERPWETGEVINGSRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT

over het voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van de Richtlijnen 2009/65/EG, 2009/138/EG, 2011/61/EU, 2014/65/EU en (EU) 2016/97 wat de Unieregels inzake de bescherming van retailbeleggers betreft
(COM(2023)0279 – C9-0182/2023 – 2023/0167(COD))

(Gewone wetgevingsprocedure: eerste lezing)

Het Europees Parlement,

- gezien het voorstel van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad (COM(2023)0279),
 - gezien artikel 294, lid 2, en artikel 114 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, op grond waarvan het voorstel door de Commissie bij het Parlement is ingediend (C9-0182/2023),
 - gezien artikel 294, lid 3, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,
 - gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité van 25 oktober 2023¹,
 - gezien artikel 59 van zijn Reglement,
 - gezien het verslag van de Commissie economische en monetaire zaken (A9-0162/2024),
1. stelt onderstaand standpunt in eerste lezing vast;
 2. verzoekt de Commissie om hernieuwde voorlegging aan het Parlement indien zij haar voorstel vervangt, ingrijpend wijzigt of voornemens is het ingrijpend te wijzigen;
 3. verzoekt zijn Voorzitter het standpunt van het Parlement te doen toekomen aan de Raad en aan de Commissie, alsmede aan de nationale parlementen.

Amendement 1

AMENDEMENTEN VAN HET EUROPEES PARLEMENT*

op het voorstel van de Commissie

¹ PB C, C/2024/881 van 6.2.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/881/oj>.

* Amendementen: nieuwe of vervangende tekst staat in *vet en cursief*, schrappingen worden aangeduid met het symbool **■**.

Voorstel voor een

RICHTLIJN VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

tot wijziging van de Richtlijnen 2009/65/EG, 2009/138/EG, 2011/61/EU, 2014/65/EU en (EU) 2016/97 wat de Unieregels inzake de bescherming van retailbeleggers betreft

(Voor de EER relevante tekst)

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 53, lid 1, en artikel 62,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Na toezending van het ontwerp van wetgevingshandeling aan de nationale parlementen,

Gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité²,

Handelend volgens de gewone wetgevingsprocedure,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Een van de hoofddoelstellingen van de kapitaalmarktenunie is ervoor te zorgen dat consumenten ten volle profijt kunnen trekken van de beleggingskansen die kapitaalmarkten bieden. Daartoe moeten zij worden ondersteund door een regelgevingskader dat hen in staat stelt beleggingsbeslissingen te nemen die aansluiten bij hun behoeften en doelen en hen adequaat beschermen op de eengemaakte markt. Het pakket maatregelen in het kader van de EU-strategie voor retailbeleggingen is bedoeld om de geconstateerde tekortkomingen te verhelpen.

² PB C van , blz. .

- (2) Richtlijnen 2009/65/EG³, 2009/138/EG⁴, 2011/61/EU⁵, 2014/65/EU⁶ en (EU) 2016/97⁷ van het Europees Parlement en de Raad zijn bedoeld om retailbeleggers te beschermen en het vertrouwen en de bekwaamheid van retailbeleggers bij het nemen van belangrijke financiële beslissingen te vergroten. Tijdens de werkzaamheden van de Commissie om dit kader te evalueren en te beoordelen zijn enkele belangrijke problemen aan het licht gekomen, waaronder moeilijkheden voor retailbeleggers om beleggingsaanbiedingen te begrijpen en te vergelijken op basis van de informatiedocumenten die niet voldoende relevant en nuttig zijn om hen te helpen bij het nemen van een beslissing. Daarnaast is uit de werkzaamheden van de Commissie gebleken dat er toenemende risico's bestaan in verband met misleidende publicitaire informatie en -praktijken via digitale kanalen en tekortkomingen in de manier waarop producten worden ontwikkeld en gedistribueerd die kunnen leiden tot ongerechtvaardigd hoge kosten voor retailbeleggers. Tijdens de werkzaamheden van de Commissie zijn ook risico's van vooringenomenheid in het proces van beleggingsadvies naar voren gekomen.
- (3) Betalingen door derden, zoals provisies, commissies of geldelijke of niet-geldelijke tegemoetkomingen die aan beleggingsondernemingen, verzekeringondernemingen en verzekeringstussenpersonen worden betaald door of die zij ontvangen van andere personen dan de cliënt of de klant, ook wel “inducements” genoemd, spelen een belangrijke rol bij de distributie van retailbeleggingsproducten in de Unie. De bestaande regels in Richtlijnen **2014/65/EU** en (EU) 2016/97 voor de omgang met belangenconflicten, waaronder beperkingen op en transparantie rond de betaling van inducements, zijn niet doeltreffend genoeg

³ Richtlijn 2009/65/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 tot coördinatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen betreffende bepaalde instellingen voor collectieve belegging in effecten (icbe's) (PB L 302 van 17.11.2009, blz. 32).

⁴ Richtlijn 2009/138/EG van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2009 betreffende de toegang tot en uitoefening van het verzekerings- en het herverzekeringsbedrijf (Solvabiliteit II) (PB L 335 van 17.12.2009, blz. 1).

⁵ Richtlijn 2011/61/EU van het Europees Parlement en de Raad van 8 juni 2011 inzake beheerders van alternatieve beleggingsinstellingen en tot wijziging van de Richtlijnen 2003/41/EG en 2009/65/EG en van de Verordeningen (EG) nr. 1060/2009 en (EU) nr. 1095/2010 (PB L 174 van 1.7.2011, blz. 1).

⁶ Richtlijn 2014/65/EU van het Europees Parlement en de Raad van 15 mei 2014 betreffende markten voor financiële instrumenten en tot wijziging van Richtlijn 2002/92/EG en Richtlijn 2011/61/EU (PB L 173 van 12.6.2014, blz. 349).

⁷ Richtlijn (EU) 2016/97 van het Europees Parlement en de Raad van 20 januari 2016 betreffende verzekeringsdistributie (PB L 26 van 2.2.2016, blz. 19).

gebleken om de consumentenbenadeling in te perken en hebben geleid tot verschillende niveaus van bescherming van retailbeleggers in de verschillende productsegmenten en distributiekanaalen. Daarom moet het kader voor de bescherming van beleggers verder worden versterkt om ervoor te zorgen dat de belangen van niet-professionele cliënten in de hele Unie op uniforme wijze worden beschermd. ***Het is raadzaam regels in te voeren waarmee ervoor wordt gezorgd dat financiële tussenpersonen transparanter, begrijpelijker en op maat gesneden advies aan cliënten en consumenten bieden, zodat de huidige adviesomgeving beter wordt vormgegeven. Daardoor zouden cliënten en consumenten producten aangeboden krijgen die aansluiten op hun behoeften en zouden ze het advies dat ze krijgen beter begrijpen.***

-
- (5) Teneinde ervoor te zorgen dat niet-professionele klanten niet worden misleid, is het belangrijk dat in Richtlijn (EU) 2016/97 de bepaling wordt opgenomen dat, in overeenstemming met de bestaande regels in Richtlijn (EU) 2014/65, verzekeringstussenpersonen die aan hun klanten aangeven dat zij advies verlenen op een onafhankelijke basis, ***een voldoende groot aantal op de markt beschikbare verzekeringsproducten beoordelen***. Deze regel mag verzekeringstussenpersonen die advies aan klanten aanbieden er niet van weerhouden inducements te aanvaarden, op voorwaarde dat het advies niet als onafhankelijk wordt gepresenteerd, klanten op de hoogte worden gebracht van de inducements in overeenstemming met de toepasselijke transparantievereisten en dat andere wettelijke vereisten, waaronder het vereiste om te handelen in de het belang van de klant, worden nageleefd. ***Gezien de diversiteit van de verzekeringsdistributiestructuren in de lidstaten mag deze regel verzekeringstussenpersonen die volgens hun rechtspositie onafhankelijk zijn, er ook niet van weerhouden zich voor te doen als niet contractueel gebonden aan een specifieke verzekeringsonderneming, als zij maar aangeven dat ze inducements ontvangen.***
- (6) De bestaande waarborgen voor de betaling of ontvangst van inducements, die krachtens Richtlijn ■ 2014/65/EU vereisen dat de inducement bedoeld is om de kwaliteit van de aan de cliënt verleende dienst te verhogen, of die krachtens Richtlijn (EU) 2016/97 geen afbreuk mogen doen aan de kwaliteit van de aan de klant verleende dienst, zijn niet doeltreffend genoeg gebleken om belangenconflicten te beperken. Daarom ***wordt voorgesteld*** om deze criteria te schrappen en, zowel in Richtlijn ■ 2014/65/EU als in Richtlijn (EU) 2016/97, een nieuwe, gemeenschappelijke toets in te voeren die verder verduidelijkt hoe financiële adviseurs het

beginsel van handelen in het belang van de cliënt *of klant* moeten toepassen. Financiële adviseurs moeten hun advies baseren op een passend scala aan financiële producten *die aansluiten op de behoeften van de cliënt of klant. De verscheidenheid van de aangeboden financiële producten moet rekening houden met het bedrijfsmodel van de onderneming en de beleggingsdoelstellingen van de cliënt of klant. Het belang van cliënten en klanten is ruimer dan de kosten.* Nadat *financiële adviseurs de* ■ instrumenten ■ hebben geïdentificeerd *die bij de behoeften van hun cliënten of klanten aansluiten*, moeten ze *dan ook* uit een aantal ■ producten *met vergelijkbare kenmerken* het meest *efficiënte* product aan hun cliënten *en klanten* aanbevelen, *rekening houdend met de prestaties, het risiconiveau, kwalitatieve elementen en de kosten en lasten die gerapporteerd zijn overeenkomstig artikel 16 -bis.* Als adviseurs ervoor kiezen ■ *de cliënt of klant* een *gelijkwaardig* product *met hogere kosten* aan te bevelen ■ , moeten ze *een objectieve rechtvaardiging* voor een dergelijke aanbeveling geven en de *rechtvaardiging bijhouden. Financiële adviseurs mogen het belang van hun onderneming niet boven het belang van hun cliënten en klanten stellen.* In het geval van verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten moeten adviseurs er ook op toezien dat de verzekeringsdekking in het product overeenkomt met de eisen en behoeften van de *cliënt of klant* op het gebied van verzekeringen. *Wanneer geen enkel product in het belang van de cliënt of klant is, mogen financiële adviseurs geen advies geven en geen aanbeveling doen.*

- (7) De bestaande vereisten inzake informatieverschaffing over inducements moeten verder worden aangescherpt om ervoor te zorgen dat retailbeleggers het algemene concept van inducements, het risico op belangenconflicten en de gevolgen van inducements voor de totale kosten en het verwachte rendement begrijpen.

-
- (9) Om de doeltreffendheid van deze maatregelen te beoordelen, moet de Commissie *vijf* jaar na *het vaststellen van de in artikel 16, lid 12, van Richtlijn 2014/65/EU en de in artikel 25, lid 10, van Richtlijn (EU) 2016/97 bedoelde technische reguleringsnormen* en na raadpleging van de Europese Autoriteit voor effecten en markten (“ESMA”) en de Europese Autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen (“Eiopa”) een verslag opstellen *ter beoordeling van aangescherpte vereisten inzake productgovernance, de potentiële belangenconflicten die met inducements gepaard gaan, de kostenevolutie, het algemene niveau van retailbeleggingen op de kapitaalmarkten, consumentenbescherming, het belang van distributieregels en de*

uitvoering van maatregelen inzake financiële geletterdheid. Als de beoordeling van de Commissie niet uitwijst dat de nieuwe bepalingen tot positieve veranderingen voor consumenten hebben geleid, kan de Commissie zo nodig amendementen op deze richtlijn voorstellen.

- (10) *Zowel kwantitatieve als kwalitatieve elementen, die duurzaamheidsfactoren en financiële waarborgen kunnen omvatten, en het niveau van de kosten en lasten die gepaard gaan met beleggings- en verzekeringsproducten, kunnen aanzienlijke gevolgen hebben voor het beleggingsrendement [] . Om ervoor te zorgen dat producten kosteneffectief zijn voor retailbeleggers, moeten de lidstaten ervoor zorgen dat ondernemingen waaraan krachtens Richtlijn [] 2014/65/EU of Richtlijn (EU) 2016/97 een vergunning is verleend om beleggingsproducten te ontwikkelen of te distribueren, over duidelijke prijsstellingsprocessen beschikken waarmee alle aan retailbeleggers aangerekende kosten duidelijk kunnen worden geïdentificeerd en gekwantificeerd en die zodanig zijn ontworpen dat de kosten en lasten die in beleggingsproducten zijn opgenomen of die aan de distributie ervan zijn verbonden, gerechtvaardigd en evenredig zijn ten aanzien van **de doelstellingen en behoeften van de doelmarkt**, en de kenmerken, doelstellingen, strategie en [] prestaties van het product.*
- (10 bis) *De toegang tot, het gebruik van en de uitgaven voor gegevens over financiële en niet-financiële markten die nodig zijn om beleggingsdiensten te verlenen en financiële producten te ontwikkelen en te distribueren, vormen een belangrijk deel van de kosten die beleggingsondernemingen moeten dragen en dus een aanzienlijk deel van de totale lasten die retailbeleggers betalen. Daarom moet de Commissie een mandaat krijgen om vijf jaar na de inwerkingtreding van deze richtlijn en na raadpleging van ESMA en nationale bevoegde autoriteiten een verslag op te stellen om te beoordelen of verstrekkers van gegevens over financiële en niet-financiële markten binnen het toepassingsgebied van deze richtlijn moeten vallen.*
- (11) Aangezien de kostenstructuur van het verpakte retailbeleggingsproduct door de ontwikkelaar wordt ontworpen, is het aan de ontwikkelaar om te beoordelen of de kosten en lasten die in de beleggingsproducten zijn opgenomen, gerechtvaardigd en evenredig zijn **in de context van de opgeleverde totale waarde**. Voortbouwend op deze beoordelingen moeten distributeurs soortgelijke beoordelingen verrichten, zodat de distributiekosten en andere kosten die nog niet

in de beoordeling van de ontwikkelaar zijn opgenomen, aanvullend in aanmerking worden genomen.

- (12) Het prijsstellingsproces, dat zowel op het niveau van de ontwikkelaar als van de distributeur wordt uitgevoerd, moet, als onderdeel van het kader voor productgovernance, dienen ter versterking van het bestaande concept dat beleggingsproducten die op een bepaalde doelmarkt zijn gericht, zo moeten worden ontworpen dat ze die doelmarkt waarde bieden.
- (13) Om het prijsstellingsproces objectiever te maken en om ontwikkelaars, distributeurs en bevoegde autoriteiten een instrument te verschaffen waarmee zij de kosten van beleggingsproducten van hetzelfde producttype efficiënt kunnen vergelijken, moeten zowel ESMA als Eiopa *na raadpleging van de nationale bevoegde autoriteiten en op basis van sectortests gemeenschappelijke Europese benchmarks ontwikkelen voor producten die in meerdere lidstaten worden ontwikkeld en gedistribueerd. De benchmarks mogen door de nationale bevoegde autoriteiten alleen als toezichtinstrument worden gebruikt om de kwalitatieve en kwantitatieve kenmerken van de producten te beoordelen en potentiële uitschieters op de markt te identificeren. In hun hoedanigheid van toezichtinstrument mogen deze benchmarks niet openbaar worden gemaakt en moeten zij rekening houden met de kwalitatieve en kwantitatieve kenmerken van financiële instrumenten en verzekeringen met een beleggingscomponent. Teneinde een transparant toezichtproces te waarborgen en een kosteneffectiviteitsbeoordeling door ontwikkelaars van verzekeringsproducten te faciliteren, mogen de nationale bevoegde autoriteiten echter wel de relevante benchmarks voor de desbetreffende markt delen met ontwikkelaars en distributeurs van verzekeringsproducten. Als het product van een relevante benchmark afwijkt, moeten de nationale bevoegde autoriteiten de bevoegdheid hebben om de nodige corrigerende maatregelen te nemen, waaronder de eis dat de onderneming de afwijking rechtvaardigt, dat de onderneming haar aanpak bijstelt teneinde aan de vereisten inzake productgovernance te voldoen en, indien nodig als uiterste maatregel, dat het product van de markt wordt gehaald.*
- (13 bis) *Producten die in slechts één lidstaat worden ontwikkeld en gedistribueerd, moeten onderworpen zijn aan nationale benchmarks die door de nationale bevoegde autoriteiten zijn ontwikkeld in overeenstemming met de technische reguleringsnormen van de Unie en die op basis van door ESMA en Eiopa ontwikkelde voorstellen zijn vastgesteld.*

(13 bis bis) Benchmarks mogen op geen enkele wijze leiden tot prijsregulering, maar zijn bedoeld om beter toezicht te houden op de producten op de markt, zodat potentiële uitschieters kunnen worden geïdentificeerd en deze in het belang van klanten en cliënten kunnen worden bijgestuurd.

(13 bis ter) Als onderdeel van de vereisten inzake productgovernance moeten ontwikkelaars en distributeurs van verpakte retailbeleggingsproducten een collegiale toetsing van hun financiële instrumenten uitvoeren, gebaseerd op een toetsingsgroep die wordt gedefinieerd door de beleggingsonderneming en door de verzekeringsonderneming of tussenpersoon, in overeenstemming met de criteria in door ESMA en Eiopa te ontwikkelen richtsnoeren. Bij deze beoordeling kunnen distributeurs uitgaan van de collegiale toetsing van de ontwikkelaar. Daarnaast moeten ontwikkelaars ook een collegiale toetsing laten uitvoeren van de prestaties in het verleden van hun producten, en moeten de distributeurs ook een collegiale toetsing van de kosten van de diensten laten uitvoeren.

(13 ter) Om ervoor te zorgen dat productgovernanceprocessen reële waarde opleveren ten opzichte van de kosten en voldoen aan de doelstellingen, behoeften en kenmerken van de doelmarkt, moet bij het productgoedkeuringsproces rekening worden gehouden met de voordelen die de belegging naar verwachting zal opleveren, wanneer het risicoprofiel en de totale kosten voor de cliënten of klanten, zoals gedefinieerd in artikel 50 van en bijlage II bij Gedelegeerde Verordening (EU) 2017/565, in aanmerking worden genomen. De voordelen moeten redelijk, relevant en kwalitatief en kwantitatief van aard zijn, en moeten niet alleen een verwacht rendement na kosten inhouden, maar ook andere diensten die door de beleggingsonderneming worden verleend.

(14) Om ontwikkelaars en distributeurs bij hun beoordelingen te helpen, *moeten ESMA en Eiopa na raadpleging van nationale bevoegde autoriteiten en na sectortests richtsnoeren ontwikkelen* teneinde de criteria te specificeren die moeten worden gebruikt bij de bepaling of de kosten en prestaties gerechtvaardigd en evenredig zijn.

(15) Om ESMA en Eiopa in staat te stellen betrouwbare benchmarks op basis van betrouwbare gegevens te ontwikkelen, moeten ontwikkelaars en distributeurs van beleggingsproducten worden verplicht de nodige gegevens aan de bevoegde autoriteiten te rapporteren, zodat deze aan ESMA en Eiopa kunnen worden doorgegeven. Om de kosten in verband met de nieuwe rapportageverplichtingen zoveel mogelijk te beperken en onnodige overlappingsen te

voorkomen, moeten gegevensreeksen zoveel mogelijk gebaseerd zijn op informatie- en rapportageverplichtingen die uit het EU-recht voortvloeien. ESMA en Eiopa moeten technische reguleringsnormen ontwikkelen om de **■** formaten, *frequentie en begindatum* voor de te rapporteren informatie te bepalen.

-
- (17) Gezien de grote diversiteit van het aanbod van retailbeleggingsproducten moet de ontwikkeling van benchmarks door ESMA en Eiopa een evolutionair proces zijn, waarbij eerst benchmarks worden ontwikkeld voor de beleggingsproducten die het meest door retailbeleggers worden gekocht en geleidelijk wordt voortgebouwd op de ervaring die in de loop van de tijd is opgedaan om de dekking te verbreden en de kwaliteit ervan te verfijnen. ***Benchmarks moeten regelmatig worden bijgewerkt in het licht van de marktontwikkelingen.***
- (18) Op grond van de Richtlijnen 2009/65/EG en 2011/61/EU zijn beheerders van alternatieve beleggingsinstellingen (abi's) en beheermaatschappijen van instellingen voor collectieve belegging in effecten (icbe's) verplicht om **■** in het belang van de door hun beheerde beleggingsinstellingen en in het belang van hun beleggers te handelen. Abi-beheerders en icbe-beheermaatschappijen moeten ***een prijsstellingsproces onderhouden dat ervoor zorgt dat beleggers geen onterechte kosten in rekening worden gebracht en dat kosten die door beleggers worden gedragen, gerechtvaardigd en evenredig zijn in het kader van de opgeleverde totale waarde.***
- (19) Icbe-beheermaatschappijen en abi-beheerders moeten beleggers vergoeden wanneer onnodige kosten in rekening zijn gebracht, ook wanneer kosten verkeerd zijn berekend ten nadele van beleggers, en moeten de bevoegde autoriteiten, de financiële accountants van de beleggingsinstellingen en hun beheerders en de bewaarder van deze instellingen daarvan in kennis stellen. Om een betere handhaving te bevorderen en concrete resultaten voor retailbeleggers te bereiken, is het noodzakelijk de administratieve en sanctiebevoegdheden van de lidstaten te harmoniseren. De ***procedure voor het bepalen van het compensatieniveau indien er onnodige kosten in rekening zijn gebracht***, moet worden ***vastgesteld op basis van bestaande richtsnoeren inzake schadeloosstellingsprocedures van de nationale bevoegde autoriteiten.***
- (20) Het prijsstellingsproces in het kader van de Richtlijnen 2009/65/EG en 2011/61/EU moet ervoor zorgen dat de door de retailbeleggers gedragen kosten gerechtvaardigd en evenredig zijn ***in het***

kader van de aan deelnemers opgeleverde totale waarde en ten aanzien van de kenmerken van het product, en met name ten aanzien van de beleggingsdoelstelling, *het beleggingsbeleid* en *de* beleggingsstrategie, het risiconiveau en het verwachte rendement van de instellingen, zodat icbe's en abi's kosteneffectief zijn voor beleggers. Icbe-beheermaatschappijen en abi-beheerders moeten verantwoordelijk blijven voor de kwaliteit van hun prijsstellingsproces. Zij moeten er in het bijzonder voor zorgen dat de kosten vergelijkbaar zijn met *soortgelijke marktproducten*, onder meer door de kosten te vergelijken van instellingen met vergelijkbare *kenmerken in termen van* beleggingsstrategieën en *-doelstellingen, het risiconiveau en andere kenmerken. Nationale bevoegde autoriteiten moeten toezichthoudende bevoegdheden hebben zodat zij regelmatig kunnen controleren in hoeverre de icbe's en abi's die onder Richtlijn 2014/65/EU vallen op de relevante benchmarks aansluiten, en zo nodig corrigerende maatregelen kunnen nemen.*

- (21) Aan de Commissie moet de bevoegdheid worden verleend om gedelegeerde handelingen vast te stellen tot nadere bepaling van de minimumvereisten voor het prijsstellingsproces teneinde te voorkomen dat icbe's, abi's en hun deelnemers onnodige kosten worden aangerekend, en van de minimumvereisten voor het verrichten van de kosteneffectiviteitsbeoordeling en, indien nodig, voor het nemen van corrigerende maatregelen wanneer de *door retailbeleggers gedragen* kosten niet gerechtvaardigd zijn of niet evenredig zijn *in het kader van de aan deelnemers opgeleverde totale waarde*.
- (22) *Een van de belangrijkste doelstellingen van deze richtlijn is de kwaliteit van het door financiële adviseurs verstrekte advies te verbeteren.* Kennis en bekwaamheid van het personeel zijn essentieel om *beter te garanderen dat adviezen voor consumenten in de Unie* van goede kwaliteit *zijn*. De normen van hetgeen noodzakelijk wordt geacht, verschillen aanzienlijk tussen adviseurs die werken in het kader van Richtlijn 2014/65/EU, Richtlijn (EU) 2016/97 en niet-geharmoniseerde nationale wetgeving. Om de kwaliteit van advies te verbeteren en gelijke concurrentievoorwaarden in de hele EU te garanderen, moeten er strengere gemeenschappelijke minimumnormen voor de vereiste kennis en bekwaamheid worden vastgesteld. Dit is met name relevant gezien de toegenomen complexiteit en voortdurende innovatie in het ontwerp van financiële instrumenten en verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten, en het toenemende belang van overwegingen in verband met duurzaamheid. De lidstaten moeten van beleggingsondernemingen en verzekerings- en herverzekeringsdistributeurs verlangen dat zij

ervoor zorgen dat natuurlijke personen die namens de beleggingsonderneming of als verzekeringstussenpersoon beleggingsadvies verstrekken, en de betrokken werknemers van verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen over de kennis en bekwaamheid beschikken die nodig is om hun verplichtingen na te komen. Om cliënten, klanten en bevoegde autoriteiten de zekerheid te bieden dat het kennis- en bekwaamheidsniveau van deze natuurlijke personen en verzekeringstussenpersonen en van de werknemers van verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen aan de vereiste normen voldoen, moeten deze kennis en bekwaamheid met een certificaat *of een ander door de Unie of door de lidstaten erkend document* worden aangetoond. Regelmatige beroepsopleiding en bijscholing zijn belangrijk om ervoor te zorgen dat de kennis en bekwaamheid van het personeel dat zich bezighoudt met de advisering over of verkoop van beleggingsproducten of verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten aan cliënten of klanten, op peil blijft en wordt bijgewerkt. Daartoe moet worden voorgeschreven dat natuurlijke personen die beleggingsadvies verstrekken een minimumaantal uren per jaar aan beroepsopleiding en bijscholing volgen, *waarvan een deel gewijd moet zijn aan duurzaamheidskwesities*, en dat zij de succesvolle voltooiing van deze opleiding en bijscholing met een certificaat staven.

- (23) De toenemende verlening van beleggingsdiensten via digitale middelen creëert nieuwe mogelijkheden voor retailbeleggers. Tegelijkertijd stellen deze diensten beleggingsondernemingen en verzekeringsdistributeurs in staat om beleggingsproducten en -diensten sneller en aan een grotere groep retailbeleggers te distribueren, wat extra risico's met zich kan meebrengen. Bevoegde autoriteiten moeten daarom worden uitgerust met bevoegdheden en procedures die toereikend zijn om onmiddellijk op te treden tegen elke niet-naleving van de bestaande regels, ook wanneer deze diensten via digitale middelen en door entiteiten zonder vergunning worden verleend. Daarom is het aangewezen dat de bevoegde autoriteiten de nodige maatregelen kunnen nemen wanneer zij gegronde redenen hebben om aan te nemen dat een natuurlijke of rechtspersoon zonder passende vergunning beleggingsdiensten verleent of dat een verzekeringstussenpersoon of verzekeringsonderneming zonder registerinschrijving of vergunning verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten distribueert. Wanneer deze maatregelen betrekking hebben op een natuurlijke persoon, moet de bekendmaking van het besluit van de bevoegde autoriteit onderworpen blijven aan de beoordeling per geval van de evenredigheid van de bekendmaking van persoonsgegevens overeenkomst artikel 71, lid 1. De bevoegde autoriteiten moeten ESMA en Eiopa informeren

over dergelijk gedrag en ESMA en Eiopa moeten alle gerelateerde besluiten van de bevoegde autoriteiten consolideren en bekendmaken, zodat deze informatie beschikbaar is voor retailbeleggers en zij potentiële fraude kunnen herkennen. Om te voorkomen dat bij de bekendmaking van de geconsolideerde lijst van alle door de bevoegde autoriteiten genomen besluiten persoonlijke informatie openbaar wordt gemaakt die door een bevoegde autoriteit onevenredig wordt geacht, moeten ESMA en Eiopa, voor wat natuurlijke personen betreft, afzien van de openbaarmaking van aanvullende informatie ten opzichte van de informatie die door de bevoegde autoriteit zelf openbaar wordt gemaakt.

- (24) De verlening van grensoverschrijdende beleggingsdiensten is essentieel voor de ontwikkeling van de kapitaalmarktenunie en een goede handhaving van de regels is een essentieel onderdeel van de interne markt. Hoewel de lidstaat van herkomst verantwoordelijk is voor het toezicht op een beleggingsonderneming in geval van grensoverschrijdende dienstverlening, berust de interne markt op het vertrouwen dat voortvloeit uit het adequate toezicht op beleggingsondernemingen door de bevoegde autoriteiten van de lidstaat van herkomst. Het beginsel van wederzijdse erkenning vereist een doeltreffende samenwerking tussen de lidstaat van herkomst en de lidstaat van ontvangst om ervoor te zorgen dat een voldoende niveau van bescherming van de belegger wordt gehandhaafd. Richtlijn (EU) 2014/65 voorziet reeds in een mechanisme op grond waarvan, onder strikte voorwaarden en wanneer de lidstaat van herkomst geen passende maatregelen neemt, de bevoegde autoriteiten van de lidstaten van ontvangst conservatoire maatregelen kunnen nemen om beleggers te beschermen. Om de samenwerking tussen de bevoegde autoriteiten te vergemakkelijken en de toezichtsinspanningen verder op te voeren, moet dat mechanisme worden vereenvoudigd en moeten de bevoegde autoriteiten die op hun grondgebied sterk gelijkende of identieke gedragingen constateren als die welke reeds door een andere autoriteit zijn gesignaleerd, kunnen verwijzen naar de bevindingen van die initiërende autoriteit om een procedure overeenkomstig artikel 86 van Richtlijn (EU) 2014/65 in te leiden.

(24 bis) Dankzij de kapitaalmarktenunie kunnen in de Unie gevestigde ondernemingen hun rechten in het kader van het vrij verrichten van diensten en de vrijheid van vestiging uitoefenen, mits zij aan bepaalde voorwaarden voldoen. Om misbruik van deze beginselen te voorkomen, moeten regels worden gemaakt om een beginsel tegen forumshopping in de Richtlijnen 2014/65/EU en (EU) 2016/97 in te voeren.

- (24 ter) In overweging 46 van Richtlijn 2014/65/EU wordt verduidelijkt dat de bevoegde autoriteiten van de lidstaten een vergunning moeten weigeren of intrekken wanneer uit bepaalde gegevens, zoals de inhoud van het programma van werkzaamheden, de geografische spreiding of de feitelijk uitgeoefende werkzaamheden, op ondubbelzinnige wijze blijkt dat een beleggingsonderneming het rechtsstelsel van een lidstaat heeft gekozen om zich te onttrekken aan de strengere normen of handhaving door toezichthouders van een andere lidstaat, waar zij het grootste deel van haar werkzaamheden uitoefent of voornemens is uit te oefenen.*
- (25) De paspoortregelingen krachtens de Richtlijnen (EU) 2014/65 en (EU) 2016/97 vereisen niet dat informatie wordt verstrekt over de omvang van de grensoverschrijdende diensten. Om ESMA, Eiopa en de bevoegde autoriteiten een goed inzicht te verschaffen in de omvang van grensoverschrijdende diensten en hen in staat te stellen hun toezichtactiviteiten op deze grensoverschrijdende diensten af te stemmen, moeten de bevoegde autoriteiten informatie over de verlening van dergelijke diensten verzamelen. Wanneer een beleggingsonderneming of verzekeringstussenpersoon diensten verleent aan cliënten die in een andere lidstaat gevestigd zijn, moet de beleggingsonderneming of verzekeringstussenpersoon haar bevoegde autoriteit basisinformatie over deze diensten verstrekken. Omwille van de evenredigheid mag deze rapportageverplichting niet gelden voor ondernemingen die minder dan vijftig cliënten in grensoverschrijdende context bedienen. De bevoegde autoriteiten moeten deze informatie ter beschikking stellen van ESMA en Eiopa, die op hun beurt de informatie toegankelijk moeten maken voor alle bevoegde autoriteiten en een jaarlijks statistisch verslag over grensoverschrijdende diensten moeten publiceren. Om de kosten in verband met de rapportageverplichtingen met betrekking tot grensoverschrijdende activiteiten zoveel mogelijk te beperken en onnodige overlappingsen te voorkomen, moet de informatie zoveel mogelijk gebaseerd zijn op bestaande informatie- en rapportageverplichtingen.
- (26) Om de toezichtconvergentie te bevorderen en de samenwerking tussen de bevoegde autoriteiten te vergemakkelijken, moet ESMA op eigen initiatief of op initiatief van een of meer bevoegde autoriteiten samenwerkingsplatforms kunnen opzetten wanneer er gegronde bezorgdheid bestaat over benadeling van beleggers in verband met de verlening van grensoverschrijdende beleggingsdiensten en wanneer dergelijke activiteiten significant zijn gelet op de markt van de lidstaat van ontvangst. Eiopa, die op grond van artikel 152 ter van Richtlijn 2009/138/EG reeds bevoegd is om samenwerkingsplatformen op te zetten, moet dezelfde bevoegdheid hebben met

betrekking tot verzekeringsdistributieactiviteiten in het kader van Richtlijn (EU) 2016/97, aangezien zich bij verzekeringsdistributie soortgelijke grensoverschrijdende toezichtsproblemen kunnen voordoen. Wanneer ***persoonsgegevens in het kader van de samenwerkingsplatforms moeten worden verwerkt, moeten de bevoegde autoriteiten, ESMA en Eiopa voldoen aan Verordening (EU) 2016/679.*** Wanneer er ernstige bezorgdheid bestaat over mogelijke benadeling voor beleggers en wanneer de bij de samenwerkingsplatformen betrokken toezichthoudende autoriteiten geen overeenstemming kunnen bereiken over kwesties die verband houden met een beleggingsonderneming of verzekeringsdistributeur die grensoverschrijdend actief is, kunnen ESMA en Eiopa in overeenstemming met artikel 16 van respectievelijk Verordening (EU) nr. 1095/2010 van het Europees Parlement en de Raad⁸ en Verordening (EU) nr. 1094/2010 van het Europees Parlement en de Raad⁹ een aanbeveling richten tot de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst om de bezorgdheden van de andere betrokken bevoegde autoriteiten in overweging te nemen en samen met andere betrokken bevoegde autoriteiten een gezamenlijke inspectie ter plaatse uit te voeren.

- (27) Kosten, bijbehorende lasten en betalingen door derden in verband met beleggingsproducten kunnen grote gevolgen hebben voor het verwachte rendement. De openbaarmaking van dergelijke kosten, bijbehorende lasten en betalingen door derden zijn een belangrijk aspect van de bescherming van beleggers. Retailbeleggers moeten tijdig duidelijke informatie krijgen over de kosten, bijbehorende lasten en betalingen door derden, voordat ze een beleggingsbeslissing nemen. Om de vergelijkbaarheid van dergelijke kosten, bijbehorende lasten en betalingen door derden te verbeteren, moet dergelijke informatie op een gestandaardiseerde manier ***en in begrijpelijke taal*** worden verstrekt. In technische reguleringsnormen moeten de inhoud en de vorm van de informatie met betrekking tot dergelijke kosten, bijbehorende lasten en betalingen door derden worden gespecificeerd en geharmoniseerd, met inbegrip van ***de standaardterminologie en korte en beknopte toelichtingen, en de methode voor het berekenen***

⁸ Verordening (EU) nr. 1094/2010 van het Europees Parlement en de Raad van 24 november 2010 tot oprichting van een Europese toezichthoudende autoriteit (Europese Autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen), tot wijziging van Besluit nr. 716/2009/EG en tot intrekking van Besluit 2009/79/EG van de Commissie (PB L 331 van 15.12.2010, blz. 48).

⁹ Verordening (EU) nr. 1095/2010 van het Europees Parlement en de Raad van 24 november 2010 tot oprichting van een Europese toezichthoudende autoriteit (Europese Autoriteit voor effecten en markten), tot wijziging van Besluit nr. 716/2009/EG en tot intrekking van Besluit 2009/77/EG van de Commissie (PB L 331 van 15.12.2010, blz. 84).

van het percentage van de totale kosten die beleggingsondernemingen aan niet-professionele cliënten moeten verstrekken, met name wat betalingen door derden betreft.

- (28) Om de transparantie verder te vergroten, moeten niet-professionele cliënten en klanten periodiek een overzicht van hun beleggingen ontvangen. Daarom moeten ondernemingen die beleggingsdiensten samen met een dienst inzake bewaarneming en beheer van financiële instrumenten aanbieden, of verzekeringstussenpersonen en verzekeringsondernemingen die verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten distribueren, hun niet-professionele cliënten en klanten een jaaroverzicht verstrekken dat een overzicht bevat van de producten die deze cliënten en klanten aanhouden, van alle kosten, bijbehorende lasten en betalingen door derden, en van alle betalingen, met inbegrip van dividenden en de rente die de cliënt en klant over een periode van één jaar heeft betaald en ontvangen, samen met een overzicht van de prestaties van *de portefeuille van de cliënt of klant*. Dit jaaroverzicht moet retailbeleggers in staat stellen een beter inzicht te verkrijgen in de gevolgen van deze elementen voor de prestaties van hun portefeuille. Voor beleggingsdiensten die alleen bestaan uit het ontvangen, doorgeven en uitvoeren van orders, moet het jaaroverzicht alle kosten, bijbehorende lasten en betalingen door derden bevatten die in verband met de diensten en de financiële instrumenten zijn betaald. Voor diensten die alleen bestaan uit het bewaren en beheren van financiële instrumenten, moet het jaaroverzicht alle kosten en bijbehorende lasten bevatten, alsmede alle betalingen die de cliënt in verband met de diensten en de financiële instrumenten heeft ontvangen. Voor al deze diensten moet de dienstverlener de niet-professionele cliënt op verzoek een gedetailleerde uitsplitsing van die informatie per financieel instrument verstrekken. Gezien de langetermijnkenmerken van verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten die vaak voor pensioendoeleinden worden gebruikt, moet het jaaroverzicht voor dergelijke producten aanvullende elementen bevatten, waaronder ■ prognoses van het verwachte resultaat aan het einde van de overeenkomst of de aanbevolen duur van de deelneming en een samenvatting van de verzekeringsdekking.
- (29) Uiteenlopende of overlappende informatievereisten voor de distributie van verzekeringsproducten in verschillende rechtshandelingen veroorzaken rechtsonzekerheid en onnodige kosten voor verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen. Het is daarom passend om alle informatievereisten in één rechtshandeling vast te stellen door die vereisten uit Richtlijn 2009/138/EG te schrappen en door Richtlijn (EU) 2016/97 te wijzigen.

Tegelijkertijd is het, voortbouwend op de ervaringen die zijn opgedaan met het toezicht op deze vereisten, passend om ze aan te passen zodat ze doeltreffend en alomvattend zijn. Als aanvulling op het reeds goed gevestigde productinformatiedocument voor schadeverzekeringsproducten moet er met het oog op de verstrekking van gestandaardiseerde informatie ook een productinformatiedocument worden ingevoerd voor levensverzekeringsproducten die geen verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten zijn. Voor verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten moet standaardinformatie worden verstrekt via het essentiële-informatiedocument voor PRIIP's overeenkomstig Verordening (EU) nr. 1286/2014.

- (30) Veranderingen in de manier waarop beleggingsondernemingen, verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen reclame maken voor financiële producten en diensten, waaronder het gebruik van influencers, sociale media en het gebruik van gedragsneigingen, hebben steeds meer invloed op het gedrag van retailbeleggers. Het is daarom passend om voorschriften inzake publicitaire mededelingen en marketingpraktijken in te voeren, die ook betrekking kunnen hebben op de inhoud van derden, ontwerpen, promoties, branding, campagnes, productplaatsing en beloningssystemen. Deze voorschriften moeten met name specificeren wat het vereiste om eerlijk, duidelijk en niet-misleidend te zijn, precies inhoudt in de context van publicitaire mededelingen en marketingpraktijken. Voorschriften voor een evenwichtige presentatie van risico's en rendement en geschiktheid voor het beoogde doelpubliek moeten ook bijdragen aan een betere toepassing van de beginselen inzake beleggersbescherming. Deze voorschriften moeten zich uitstrekken tot marketingpraktijken wanneer deze praktijken worden gebruikt om het bereik en de doeltreffendheid van publicitaire mededelingen of de perceptie van hun relateerbaarheid, betrouwbaarheid of vergelijkbaarheid te vergroten. Om ervoor te zorgen dat aanbieders van beleggingsproducten niet worden ontmoedigd of verhinderd om materiaal inzake financiële scholing te verstrekken en de financiële geletterdheid van beleggers te bevorderen en te verbeteren, moet echter worden gespecificeerd dat dergelijk materiaal en dergelijke activiteiten niet onder de definitie van publicitaire mededelingen en marketingpraktijken vallen.
- (31) Om in te spelen op de ontwikkelingen in marketingpraktijken, waaronder de inschakeling van derden, *zoals zogenaamde influencers*, om producten of diensten indirect te promoten, en om beleggers een passend beschermingsniveau te bieden, moeten de eisen met betrekking tot publicitaire mededelingen worden aangescherpt. Daarom moet worden voorgeschreven dat in

de publicitaire mededelingen een gemakkelijke identificatie mogelijk moet zijn van de beleggingsonderneming, verzekeringsonderneming of verzekeringstussenpersoon namens wie de marketingcommunicatie wordt verzorgd. Voor niet-professionele cliënten moeten deze publicitaire mededelingen ook op een duidelijke en evenwichtige manier essentiële informatie over de aangeboden producten en diensten bevatten. Om ervoor te zorgen dat de verplichtingen inzake de bescherming van beleggers in de praktijk naar behoren worden nagekomen, moeten beleggingsondernemingen een beleid inzake publicitaire mededelingen en marketingpraktijken voeren en over adequate interne controles en rapportageprocedures ten aanzien van het leidinggevend orgaan van de beleggingsonderneming beschikken om de naleving van dit beleid te waarborgen. Bij de ontwikkeling van publicitaire mededelingen en marketingpraktijken moeten beleggingsondernemingen, verzekeringstussenpersonen en verzekeringsondernemingen rekening houden met de doelgroep van de betreffende doelmarkt.

(31 bis) Jongeren zijn het kwetsbaarst voor misleidende digitale verkooppraktijken. Hoewel de opkomst van finfluencers positief kan zijn, meer bepaald doordat zij financiële scholing voor een breder publiek toegankelijk maken, is het van essentieel belang voldoende waarborgen in te bouwen met als doel voor iedere EU-burger een veilige beleggingsomgeving te creëren. Om potentiële beleggers aan te moedigen in de financiële markten van de Unie te investeren, is het van cruciaal belang dat er vertrouwen in die markten heerst.

(32) Het snelle tempo waarmee publicitaire mededelingen en marketingpraktijken kunnen worden aangeboden en veranderd, met name via het gebruik van digitale hulpmiddelen en kanalen, mag een afdoende handhaving van de geldende regelgeving niet in de weg staan. Daarom moeten de lidstaten ervoor zorgen dat de nationale bevoegde autoriteiten over de nodige bevoegdheden beschikken om toezicht uit te oefenen en zo nodig tijdig in te grijpen. Bovendien moeten de bevoegde autoriteiten toegang hebben tot de nodige informatie met betrekking tot publicitaire mededelingen en marketingpraktijken om hun toezichts- en handhavingstaken uit te voeren en de bescherming van de consumenten te waarborgen. Daartoe moeten beleggingsondernemingen en verzekeringsondernemingen gegevens bijhouden over de publicitaire mededelingen die aan niet-professionele cliënten of potentiële niet-professionele cliënten worden verstrekt of toegankelijk worden gemaakt en over alle daarmee verband houdende elementen die relevant zijn voor de bevoegde autoriteiten. Om de publicitaire mededelingen die worden verspreid door derden, zoals influencers en reclamebureaus, te kunnen vastleggen, moet ook de identiteit van

deze derden worden geregistreerd. Aangezien problemen met financiële producten en diensten verschillende jaren na de belegging kunnen ontstaan, moeten beleggingsondernemingen, verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen de bovenvermelde informatie **minimaal zo lang** bijhouden **als hun relatie met de cliënt of klant duurt**.

- (32 bis) *Beleggingsondernemingen, verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen die finfluencers inzetten voor hun publicitaire mededelingen moeten een schriftelijke overeenkomst met de finfluencers sluiten waarin het voorwerp van hun contractuele verhouding wordt uiteengezet, te weten de reikwijdte en aard van de uitgevoerde activiteiten. Zij moeten ook de bevoegde autoriteit op verzoek de identiteit en contactgegevens verstrekken van de finfluencers van wier diensten ze gebruikmaken en moeten de door de finfluencers uitgevoerde activiteiten regelmatig controleren om te waarborgen dat deze in overeenstemming zijn met deze richtlijn.***
- (33) De beoordelingen van de geschiktheid en adequaatheid zijn een essentieel onderdeel van de bescherming van beleggers. Beleggingsondernemingen, verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen moeten de geschiktheid of adequaatheid van beleggingsproducten en -diensten die respectievelijk aan de cliënt worden aanbevolen of door de cliënt worden gevraagd, beoordelen op basis van de informatie die van de cliënt wordt verkregen. Waar nodig mogen beleggingsondernemingen, verzekeringsondernemingen of verzekeringstussenpersonen ook gebruikmaken van informatie die zij op grond van andere legitieme redenen hebben verkregen, waaronder bestaande relaties met de cliënt of klant. Beleggingsondernemingen, verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen moeten hun cliënten en klanten uitleggen wat het doel van deze beoordelingen is en hoe belangrijk het is om correcte en volledige informatie te verstrekken. Zij moeten hun cliënten en klanten door middel van gestandaardiseerde waarschuwingen informeren dat het verstrekken van onjuiste en onvolledige informatie negatieve gevolgen kan hebben voor de kwaliteit van de beoordeling. Om de harmonisatie en efficiëntie van de verschillende waarschuwingen te garanderen, moeten ESMA en Eiopa technische reguleringsnormen ontwikkelen om de inhoud en de vorm van dergelijke waarschuwingen te specificeren.
- (34) Om ervoor te zorgen dat in het kader van adviesdiensten de nodige aandacht wordt besteed aan het spreiden van de portefeuille, moeten financiële adviseurs systematisch worden verplicht rekening te houden met de noodzaak van een dergelijke spreiding voor hun cliënten of klanten,

als onderdeel van de geschiktheidsbeoordelingen, onder meer ■ van ■ hun bestaande portefeuille ***in die zin dat cliënten of klanten hun bestaande portefeuille op verzoek van de onderneming openbaar maken.***

- (35) Om er zeker van te zijn dat beleggingsondernemingen, verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen aan de hand van beoordelingen van de adequaatheid op een doeltreffende manier kunnen nagaan of een financieel product of een financiële dienst passend is voor hun cliënten en klanten, moeten zij niet alleen informatie van hun cliënten of klanten verkrijgen over hun kennis van en ervaring met dergelijke financiële instrumenten of diensten, maar in het geval van niet-professionele cliënten of klanten ook over hun vermogen om volledige of gedeeltelijke verliezen, ***hun risicotolerantie en beleggingsbehoeften en -doelstellingen, met inbegrip van eventuele duurzaamheidsvoorkeuren,*** te dragen. In geval van een negatieve beoordeling van de adequaatheid moet een beleggingsonderneming, verzekeringsonderneming of verzekeringstussenpersoon niet alleen verplicht zijn een waarschuwing naar de cliënt of de klant te sturen, maar mag de transactie ook alleen worden uitgevoerd als de betrokken cliënt of klant daar uitdrukkelijk om verzoekt.
- (36) Er kan een breed gamma aan financiële instrumenten aan retailbeleggers worden aangeboden, waarbij elk financieel instrument een ander risico wat betreft potentiële verliezen met zich meebrengt. Het moet daarom gemakkelijk zijn voor retailbeleggers om bijzonder risicovolle ***of complexe*** beleggingsproducten te kunnen herkennen. Beleggingsondernemingen, verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen moeten derhalve worden verplicht om na te gaan welke beleggingsproducten bijzonder risicovol ***of complex*** zijn en om waarschuwingen over deze risico's op te nemen in de informatie, met inbegrip van publicitaire mededelingen, die aan niet-professionele cliënten en klanten wordt verstrekt. Om beleggingsondernemingen, verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen te helpen bij het herkennen van dergelijke bijzonder risicovolle ***of complexe*** producten, moeten ESMA en Eiopa ***ontwerpen van technische reguleringsnormen ontwikkelen*** om dergelijke producten te herkennen, naar behoren rekening houdend met de verschillende soorten bestaande beleggingsproducten en verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten. Om dergelijke risicowaarschuwingen in de hele EU te harmoniseren, moeten ESMA en Eiopa technische normen voor de inhoud en de vorm ervan indienen. De lidstaten moeten de bevoegde autoriteiten de bevoegdheid geven om het gebruik van risicowaarschuwingen voor specifieke

beleggingsproducten verplicht te stellen, en wanneer het gebruik of het niet-gebruik van deze risicowaarschuwingen in de EU inconsistent zou zijn of een wezenlijk effect op de bescherming van de belegger zou hebben, moeten ESMA en Eiopa de bevoegdheid hebben om beleggingsondernemingen in de hele EU te verplichten dergelijke waarschuwingen te gebruiken.

(36 bis) Financiële geletterdheid is van cruciaal belang om de huidige tekortkomingen van de kapitaalmarktenunie aan te pakken en om de doelstellingen van de KMU adequaat te verwezenlijken. Het vertrouwen in de financiële markten van de Unie is intrinsiek verbonden met het aantal niet-professionele cliënten dat aan die markten deelneemt. Met behulp van onderwijs en kennis kan elke burger weloverwogen besluiten nemen. De mate van financiële geletterdheid loopt echter sterk uiteen in de verschillende lidstaten. Deze richtlijn moet de basis vormen om het niveau van de financiële scholing in iedere lidstaat te verhogen. Gezien de beperkte bevoegdheden van de Unie op dit gebied is het aan de lidstaten om ervoor te zorgen dat de nodige aanpassingen worden gedaan, met name aan hun onderwijsstelsels, om aan deze richtlijn te voldoen. De lidstaten moeten ambitieuze stappen zetten om de in deze richtlijn uiteengezette beginselen na te leven.

(37) Het verbeteren van de financiële geletterdheid van niet-professionele cliënten en klanten, en van prospectieve niet-professionele cliënten en potentiële klanten, is van cruciaal belang om deze niet-professionele cliënten en klanten een beter inzicht te geven in hoe zij verantwoord kunnen beleggen en hoe zij de risico's en voordelen van het beleggen naar behoren kunnen afwegen. De lidstaten moeten daarom formele en informele leermogelijkheden bevorderen om de financiële geletterdheid van niet-professionele cliënten en klanten en van prospectieve niet-professionele cliënten en potentiële klanten met betrekking tot verantwoord beleggen te ondersteunen. Verantwoord beleggen verwijst naar het vermogen van retailbeleggers om weloverwogen beleggingsbeslissingen te nemen die aansluiten op hun persoonlijke en financiële doelstellingen, op voorwaarde dat zij zich bewust zijn van het aanbod aan beschikbare beleggingsproducten en -diensten, de belangrijkste kenmerken ervan en de risico's en voordelen van beleggen, en op voorwaarde dat zij het beleggingsadvies dat ze ontvangen begrijpen en in staat zijn er gepast op te reageren. Prospectieve retailbeleggers moeten te allen tijde toegang hebben tot educatief materiaal ter ondersteuning van hun financiële kennis, en dat materiaal moet met name rekening houden met verschillen in leeftijd, opleidingsniveau en technologische mogelijkheden van

retailbeleggers. Dit is met name relevant voor niet-professionele cliënten en klanten die voor het eerst toegang krijgen tot financiële instrumenten, beleggingsdiensten en verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten, en klanten die gebruikmaken van digitale hulpmiddelen.

- (38) Er moet worden gewaarborgd dat de criteria om te bepalen of een cliënt *of klant* over de nodige ervaring, kennis en deskundigheid beschikt om als professionele cliënt te worden behandeld wanneer een dergelijke cliënt om een dergelijke behandeling verzoekt, adequaat en geschikt zijn voor het beoogde doel. Deze criteria moeten dan ook rekening houden met de ervaring die is opgedaan *in* de financiële dienstensector *of in een andere relevante sector* en met de gecertificeerde opleiding en scholing die de cliënt heeft gevolgd. ***Die ervaring, opleiding en scholing mogen niet alleen met de omvang van de financiële portefeuille van de cliënt worden gecombineerd.*** De criteria moeten ook evenredig zijn en mogen niet discrimineren op basis van de lidstaat waar de cliënt woont. De criteria die gebaseerd zijn op het vermogen en op de omvang van een rechtspersoon moeten daarom worden gewijzigd om rekening te houden met cliënten die in lidstaten wonen met een lager gemiddeld bbp per hoofd van de bevolking.
- (39) De Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming is geraadpleegd overeenkomstig artikel 42, lid 1, van Verordening (EU) 2018/1725 van het Europees Parlement en de Raad en heeft op [XX XX 2023] een advies uitgebracht.
- (40) Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad is van toepassing op de verwerking van persoonsgegevens voor de toepassing van deze richtlijn. Verordening (EU) 2018/1725 van het Europees Parlement en de Raad is van toepassing op de verwerking van persoonsgegevens door de instellingen en organen van de Unie voor de toepassing van deze richtlijn. De lidstaten moeten ervoor zorgen dat gegevensverwerking die in het kader van de toepassing van deze richtlijn wordt uitgevoerd volledig in overeenstemming is met Richtlijn 2002/58/EG van het Europees Parlement en de Raad, wanneer die richtlijn van toepassing is.
- (41) De Richtlijnen (EU) 2009/65/EG, 2009/138/EG, 2011/61/EU, 2014/65/EU en (EU) 2016/97 moeten bijgevolg dienovereenkomstig worden gewijzigd,

HEBBEN DE VOLGENDE RICHTLIJN VASTGESTELD:

Artikel 1

Wijzigingen van Richtlijn 2014/65/EU

Richtlijn 2014/65/EU wordt als volgt gewijzigd:

- 1) In artikel 1, lid 4, wordt punt a) vervangen door:
 - “a) artikel 9, lid 3, artikel 14, artikel 16, leden 2, 3 en 6, artikel 16 -bis, lid 1, eerste, tweede en vijfde alinea, artikel 16 -bis, lid 3, artikel 16 -bis, lid 4, eerste en tweede alinea, artikel 16 -bis, leden 7, 8 en 10, en artikel 16 -bis, lid 11, punt b);”.
- 2) In artikel 3, lid 2, worden de punten b) en c) vervangen door:
 - “b) “b) de in acht te nemen gedragsregels die zijn vastgelegd in artikel 24, leden 1, 1 bis, 3, 4, 5, 7 en 10, artikel 25, leden 2, 4, 5 en 6, en, indien die personen uit hoofde van de nationale regeling verbonden agenten mogen aanwijzen, artikel 29, en de desbetreffende uitvoeringsmaatregelen;
 - c) organisatorische eisen als vastgesteld in artikel 16, leden 3, 6 en 7, artikel 16 -bis, lid 1, eerste, tweede en vijfde alinea, artikel 16 -bis, lid 3, artikel 16 -bis, lid 4, eerste en tweede alinea, artikel 16 -bis, lid 7, punt c), en leden 8 en 10, en artikel 16, lid 11, punt b), en de overeenkomstige gedelegeerde handelingen die zijn vastgesteld door de Commissie overeenkomstig artikel 89.”.
- 3) Aan artikel 4, lid 1, worden de volgende punten 66, 67 en 68 toegevoegd:
 - “66. “publicitaire mededeling”: elke openbaarmaking van informatie die niet op grond van het Unierecht of het nationale recht vereist is en niet behoort tot het in artikel 88 ter bedoelde materiaal voor financiële scholing of tot onderzoek op beleggingsgebied dat aan de voorwaarden voldoet om als zodanig te worden behandeld, die direct of indirect beleggingen in een of meer financiële instrumenten of categorieën financiële instrumenten of het gebruik van beleggingsdiensten of nevendiensten van een beleggingsonderneming bevordert of aanmoedigt, en die wordt gedaan:
 - a) door een beleggingsonderneming of een derde partij die wordt vergoed of aangemoedigd door middel van een niet-geldelijke tegemoetkoming door een dergelijke beleggingsonderneming;
 - b) aan natuurlijke of rechtspersonen;
 - c) in welke vorm en met welk middel dan ook;
 67. “marketingpraktijk”: elke strategie of elk gebruik van een instrument dat of techniek die

wordt toegepast door een beleggingsonderneming of door een derde partij die door middel van een niet-geldelijke tegemoetkoming door een dergelijke beleggingsonderneming wordt vergoed of aangemoedigd om:

- a) op directe of indirecte wijze publicitaire mededelingen te verspreiden;
- b) het bereik en de doeltreffendheid van de publicitaire mededelingen te versnellen of te verbeteren;
- c) op enigerlei wijze beleggingsondernemingen, financiële instrumenten of beleggingsdiensten te promoten;

68. “online-interface”: software, waaronder een website, een deel van een website of een applicatie, *met inbegrip van een mobiele applicatie*;

68 bis. “finfluencer”: een natuurlijke of rechtspersoon die in elektronische vorm en voor enigerlei beloning als bedoeld in artikel 2, punt 5, van Gedelegeerde Verordening (EU) 2017/565 commerciële activiteiten uitvoert door op grond van zijn/haar populariteit content naar het publiek te communiceren met de bedoeling om financiële producten of contracten direct of indirect te promoten.”.

3 bis) In artikel 5, lid 4, wordt punt a) vervangen door:

“a) een beleggingsonderneming die een rechtspersoon is, haar hoofdkantoor heeft in de lidstaat waar ze haar statutaire zetel heeft en waar zij haar zakelijke activiteiten uitvoert, volledig op de eengemaakte markt opereert en gebruikmaakt van de vrijheid van dienstverlening. De lidstaat zorgt ervoor dat de beleggingsonderneming in voldoende mate begrijpt wat de risico’s en wettelijke vereisten inhouden waaraan zij of haar cliënten onderworpen zijn en zich gedraagt op een manier die overeenstemt met het Unierecht en de beginselen van de eengemaakte markt;”.

4) Het volgende artikel 5 bis wordt ingevoegd:

“Artikel 5 bis

Procedure voor het aanpakken van niet-toegestane activiteiten die via digitale middelen worden aangeboden

1. Wanneer een natuurlijke of rechtspersoon op het grondgebied van een lidstaat onlinebeleggingsdiensten of -activiteiten voor cliënten verricht zonder over een vergunning

krachtens artikel 5, lid 1, of het nationale recht te beschikken, of wanneer een bevoegde autoriteit goede redenen heeft om te vermoeden dat die entiteit dergelijke diensten verricht zonder over een vergunning krachtens artikel 5, lid 1, of het nationale recht te beschikken, dragen de lidstaten er zorg voor dat de bevoegde autoriteit alle passende en evenredige maatregelen neemt om te voorkomen dat de niet-toegestane beleggingsdiensten of -activiteiten worden aangeboden, ook wat betreft publicitaire mededelingen, door gebruik te maken van de in artikel 69, lid 2, bedoelde toezichtbevoegdheden. Daarbij worden de in hoofdstuk II genoemde beginselen inzake samenwerking tussen de lidstaten in acht genomen.

De eerste alinea van dit lid is ook van toepassing op finfluencers die worden vergoed of aangemoedigd door middel van een niet-geldelijke tegemoetkoming door een onderneming die niet over een vergunning krachtens artikel 5, lid 1, of het nationale recht beschikt, indien die finfluencer namens een dergelijke onderneming diensten of financiële instrumenten via openbare socialemediaplatforms promoot.

2. De lidstaten bepalen dat de bevoegde autoriteiten overeenkomstig artikel 71 elk besluit publiceren waarbij een krachtens lid 1 genomen maatregel wordt opgelegd.

De bevoegde autoriteiten stellen ESMA onverwijld van een dergelijk besluit in kennis. ESMA zet een elektronische databank op met de door de bevoegde autoriteiten ingediende besluiten, die toegankelijk is voor alle bevoegde autoriteiten. ESMA publiceert een lijst van alle bestaande besluiten, met een beschrijving van de betrokken natuurlijke of rechtspersonen en de aard van de diensten of producten die worden geleverd. De lijst is voor het publiek toegankelijk via een link op de website van ESMA. Als het natuurlijke personen betreft, mag deze lijst niet leiden tot de publicatie van meer persoonsgegevens van die natuurlijke personen dan die welke door de bevoegde autoriteit krachtens de eerste alinea en overeenkomstig artikel 71, lid 1, zijn gepubliceerd.”;

- 5) Artikel 7 wordt als volgt gewijzigd:

- a) aan lid 3 wordt de volgende alinea toegevoegd:

“Indien de vergunning niet is toegekend, stelt de bevoegde autoriteit ESMA *onverwijld* in kennis van de redenen daarvoor.”;

- b) het volgende lid 3 bis wordt ingevoegd:

“3 bis. ESMA stelt een lijst op van alle entiteiten waaraan een vergunning is geweigerd en

stelt deze lijst ter beschikking van de bevoegde autoriteiten.

De lijst bevat informatie over de diensten of activiteiten waarvoor elke beleggingsonderneming een vergunning heeft aangevraagd, alsmede de redenen voor de weigering om de vergunning toe te kennen, en wordt regelmatig bijgewerkt.”.

6) Artikel 8 wordt als volgt gewijzigd:

a) de tweede alinea wordt vervangen door:

Elke intrekking van een vergunning wordt **onverwijld** ter kennis van ESMA gebracht. De bevoegde autoriteit stelt ESMA in kennis van de redenen voor de intrekking van de vergunning.”;

b) de volgende alinea wordt toegevoegd:

“De in artikel 7, lid 3 bis, bedoelde lijst bevat ook alle entiteiten waarvan de vergunning is ingetrokken, alsmede informatie, voor elke beleggingsonderneming, over de diensten of activiteiten waarvoor de vergunning is ingetrokken en de redenen voor de intrekking van de vergunning.”.

7) Artikel 9, lid 3, wordt als volgt gewijzigd:

a) de eerste alinea wordt vervangen door:

“De lidstaten dragen er zorg voor dat het leidinggevend orgaan van een beleggingsonderneming governanceregelingen opstelt, toezicht houdt op en verantwoording aflegt voor de uitvoering ervan; deze regelingen garanderen een doeltreffend en prudent bestuur van de beleggingsonderneming en voorzien onder meer in een scheiding van taken in de beleggingsonderneming, in de voorkoming van belangenconflicten en in de bescherming van de beleggers, en dit op een wijze die de integriteit van de markt en de belangen van de cliënten bevordert.”;

a bis) in de tweede alinea wordt punt a) vervangen door:

“a) het leidinggevend orgaan bepaalt de organisatie van de onderneming voor het verlenen van beleggingsdiensten en -activiteiten en nevendiensten, zoals onder meer de vereiste kennis, vaardigheden en ervaring van het personeel, de middelen, procedures en regelingen voor het verlenen van diensten en verrichten van activiteiten door de onderneming, rekening houdend met de aard, schaal en complexiteit van haar

bedrijfsactiviteiten en alle vereisten waaraan de onderneming moet voldoen. Het beleid zorgt ervoor dat rekening wordt gehouden met de geldelijke en niet-geldelijke voordelen voor de cliënten;”;

b) aan de tweede alinea wordt het volgende punt d) toegevoegd:

“d) het leidinggevend orgaan bepaalt een beleid op het gebied van publicitaire mededelingen en marketingpraktijken, gericht op de naleving van de verplichtingen van artikel 24 quater; het keurt dit beleid goed en ziet toe op de uitvoering ervan.”.

8) Artikel 16 wordt als volgt gewijzigd:

a) lid 1 wordt vervangen door:

“1. De lidstaat van herkomst schrijft voor dat beleggingsondernemingen voldoen aan de in de leden 2 tot en met 10 van dit artikel, in artikel 16 bis en in artikel 17 neergelegde organisatorische eisen.”;

b) in lid 3 worden de tweede tot en met de zevende alinea geschrapt;

c) het volgende lid 3 bis wordt ingevoegd:

■

d) het volgende lid 7 bis wordt ingevoegd:

“7 bis. De lidstaten zorgen ervoor dat beleggingsondernemingen passende procedures en regelingen, met inbegrip van elektronische communicatiekanalen, instellen om te waarborgen dat de rechten van cliënten uit hoofde van deze richtlijn zonder beperkingen kunnen worden uitgeoefend en dat klachten van cliënten ■ naar behoren *en onverwijld* worden behandeld. Deze procedures stellen beleggers in staat klachten te registreren in om het even welke taal waarin communicatiemateriaal of diensten zijn verstrekt. *Naast deze taal kunnen* de onderneming en haar cliënten ■ voordat een transactie werd aangegaan, *instemmen met het gebruik van een aanvullende taal voor het registreren van klachten*. In alle gevallen worden klachten geregistreerd en ontvangen klagers binnen *een termijn die evenredig is aan het onderwerp van de klacht, en in ieder geval uiterlijk 30* werkdagen *nadat een klacht is geregistreerd*, antwoord. *Alle definitieve antwoorden worden op papier of op een andere duurzame drager gegeven in de taal waarin de klacht is geregistreerd.*”.

9) Na artikel 16 wordt het volgende artikel 16 -bis ingevoegd:

Vereisten inzake productgovernance

1. De lidstaten dragen er zorg voor dat beleggingsondernemingen die financiële instrumenten ontwikkelen voor verkoop aan cliënten zorgen voor het onderhoud, de exploitatie en de toetsing van een proces voor de goedkeuring van elk financieel instrument en significante aanpassingen van bestaande financiële instrumenten voor het in de handel wordt gebracht of onder cliënten in omloop wordt gebracht (het productgoedkeuringsproces).

Het productgoedkeuringsproces omvat alle volgende elementen:

- a) een specificatie van een geïdentificeerde doelmarkt van eindcliënten binnen de relevante categorie van cliënten voor elk financieel instrument;
- b) een duidelijke beschrijving van de doelstellingen en behoeften van de doelmarkt;
- c) een beoordeling van de vraag of het financiële instrument op passende wijze is ontworpen om te voldoen aan de doelstellingen en behoeften van de doelmarkt;
- d) een beoordeling van alle relevante risico's voor de beoogde doelmarkt en of de geplande distributiestrategie op de beoogde doelmarkt is afgestemd;
- e) met betrekking tot financiële instrumenten die overeenkomstig artikel 4, punt 1, van Verordening (EU) nr. 1286/2014 van het Europees Parlement en de Raad* onder de definitie van verpakte retailbeleggingsproducten vallen *en die aan niet-professionele cliënten beschikbaar worden gesteld*, een duidelijke *beoordeling en beschrijving van zowel de kwantitatieve als kwalitatieve kenmerken van het financiële product, met inbegrip van:*
 - i) alle kosten en lasten die aan het financiële instrument verbonden zijn;
 - ii) of deze kosten en lasten gerechtvaardigd en evenredig zijn, gelet op de *doelstellingen en behoeften van de doelmarkt en de kenmerken, doelstellingen* , strategie en prestaties *van het product* (prijsstellingsproces);
 - iii) *aanvullende productkenmerken en diensten die van invloed kunnen zijn op de waarde en voordelen voor beleggers.*

Voor de toepassing van de tweede alinea, punt a), moet de ontwikkelaar als onderdeel van het bepalen van de doelmarkt inventariseren op welk type cliënten het product is gericht, welk kennis- en ervaringsniveau zij nodig hebben om het product te begrijpen, of zij in staat zijn verliezen te dragen, hoe hoog de risicotolerantie is en of het product de doelmarkt in staat stelt om:

- a) kortetermijnfinanciën makkelijk te beheren om aan kortetermijnbehoeften te voldoen;*
- b) economische schokken op te vangen; of*
- c) langetermijndoelstellingen voor de toekomst te halen.*

I

Het productgoedkeuringsproces zorgt ervoor dat de beleggingsonderneming bij de ontwikkeling van de financiële instrumenten rekening houdt met het belang van de cliënt en met de beoogde geldelijke en niet-geldelijke voordelen voor de klant.

Een beleggingsonderneming toetst regelmatig de financiële instrumenten die zij ontwikkelt, waarbij rekening wordt gehouden met alle gebeurtenissen of risico's die materiële gevolgen kunnen hebben voor de geïdentificeerde doelmarkt, om te beoordelen of het financieel instrument blijft beantwoorden aan de doelstellingen, behoeften en kenmerken van de doelmarkt.

Een beleggingsonderneming die financiële instrumenten ontwikkelt, verstrekt aan distributeurs alle informatie over het financieel instrument en het productgoedkeuringsproces die nodig is om dit instrument en de elementen waarmee rekening is gehouden tijdens het productgoedkeuringsproces volledig te begrijpen, met inbegrip van volledige en nauwkeurige gegevens over alle kosten en lasten, **kenmerken, doelstellingen, strategie en prestaties** van het financiële instrument.

1 bis. Beleggingsondernemingen zorgen ervoor dat de nalevingsverslagen aan het leidinggevend orgaan systematisch informatie bevatten over de door de onderneming ontwikkelde financiële instrumenten, met inbegrip van informatie over de distributiestrategie

en de beoogde geldelijke en niet-geldelijke voordelen voor de cliënten in verband met de financiële instrumenten. De beleggingsondernemingen stellen de verslagen op verzoek ter beschikking aan hun bevoegde autoriteit.

3. Een beleggingsonderneming die financiële instrumenten aanbiedt of aanbeveelt die zij niet zelf ontwikkelt, beschikt over adequate regelingen om de in lid 1 genoemde informatie te verkrijgen en de kenmerken en de beoogde doelmarkt van elk financieel instrument te begrijpen.
4. Een beleggingsonderneming **die financiële instrumenten aanbiedt of aanbeveelt**, toetst **deze** regelmatig **█**, waarbij rekening wordt gehouden met alle gebeurtenissen of risico's die materiële gevolgen kunnen hebben voor de geïdentificeerde doelmarkt, om te beoordelen of het financieel instrument blijft beantwoorden aan de doelstellingen en behoeften van de geïdentificeerde doelmarkt en of de **geldelijke en niet-geldelijke voordelen nog steeds relevant zijn voor de geïdentificeerde doelmarkt en redelijk zijn in vergelijking met de kosten en lasten. De onderneming gaat ook na of de** geplande distributiestrategie passend blijft.

Een beleggingsonderneming die financiële instrumenten aanbiedt of aanbeveelt die onder de definitie van verpakte retailbeleggingsproducten overeenkomstig artikel 4, punt 1, van Verordening (EU) nr. 1286/2014 vallen:

- a) identificeert en kwantificeert **█** eventuele andere kosten en lasten **in verband met de distributie** waarmee de ontwikkelaar nog geen rekening heeft gehouden, **met inbegrip van instapkosten, uitstapkosten en betalingen van derden die door de distributeur zijn ontvangen en ingehouden;**
- b) beoordeelt of de totale kosten en lasten **voor de distributie van het product, met inbegrip van de kosten die verband houden met het aan de cliënt verstrekte beleggingsadvies**, gerechtvaardigd en evenredig zijn, in het licht van de **kenmerken van het instrument, de verleende dienst en** de doelstellingen en behoeften van de doelmarkt (prijsstellingsproces).

b bis) beoordeelt aanvullende productkenmerken en diensten die van invloed kunnen zijn op de waarde en voordelen die beleggers worden geboden.

4 bis. De lidstaten zorgen ervoor dat de beleggingsondernemingen er in het kader van de naleving van de vereisten inzake productgovernance rekening mee houden dat de kosten en lasten voor het financieel instrument verenigbaar zijn met de doelstellingen, behoeften en kenmerken van de doelmarkt.

Wanneer een beleggingsonderneming financiële instrumenten ontwikkelt of distribueert die overeenkomstig artikel 4, punt 1, van Verordening (EU) nr. 1286/2014 onder de definitie van verpakte retailbeleggingsproducten vallen, laat zij in overeenstemming met dit lid een collegiale toetsing uitvoeren. Bij hun beoordeling kunnen distributeurs uitgaan van de collegiale toetsing van de ontwikkelaar.

Een beleggingsonderneming die financiële instrumenten ontwikkelt, laat bij het uitvoeren van een productbeoordeling van verpakte retailbeleggingsproducten als bedoeld in artikel 4, punt 1, van Verordening (EU) nr. 1286/2014, ook een collegiale toetsing van de historische prestaties uitvoeren.

Een beleggingsonderneming die financiële instrumenten aanbiedt of aanbeveelt, laat ook nog een collegiale toetsing van de kosten van de diensten uitvoeren op basis van een interne analyse van relevante toetsingsondernemingen in de markt.

De collegiale toetsing wordt uitgevoerd op basis van een toetsingsgroep die door de beleggingsonderneming is gedefinieerd. De beleggingsonderneming onderbouwt en documenteert de keuze en definitie van de toetsingsgroep. Als het product onder de definitie van icbe in de zin van artikel 1, lid 2, van Richtlijn 2009/65/EG van het Europees Parlement en de Raad of onder de definitie van abi in de zin van artikel 4, lid 1, punt a), van Richtlijn 2011/61/EU van het Europees Parlement en de Raad valt, kan de toetsingsgroep worden gebaseerd op het relevante classificatiesysteem voor Europese beleggingsinstellingen in overeenstemming met Richtlijn 2009/65/EG van het Europees Parlement en de Raad of Richtlijn 2011/61/EU van het Europees Parlement en de Raad.

ESMA stelt uiterlijk op ... [twaalf maanden na de inwerkingtreding van deze wijzigingsrichtlijn] richtsnoeren op voor het proces en de criteria die beleggingsondernemingen moeten aanhouden bij het uitvoeren van hun collegiale toetsing, en werkt deze richtsnoeren periodiek bij.

7. Een beleggingsonderneming documenteert alle verrichte evaluaties en draagt deze evaluaties op verzoek over aan een relevante bevoegde autoriteit, met inbegrip van *de motivering en staving van de evenredigheid van de kosten en lasten van het financiële instrument.*

Overeenkomstig de informatie die uit hoofde van artikel 24 ter van deze richtlijn moet worden verstrekt, zal een beleggingsonderneming die financiële instrumenten ontwikkelt, aanbiedt of aanbeveelt die onder de definitie van verpakte retailbeleggingsproducten overeenkomstig artikel 4, punt 1, van Verordening (EU) nr. 1286/2014 vallen, details verstrekken aan de bevoegde autoriteiten over de kosten en lasten van alle financiële instrumenten die bestemd zijn voor retailbeleggers, met inbegrip van, waar relevant, distributiekosten die in de kosten van het financiële instrument zijn opgenomen en van kosten in verband met adviesverlening. De bevoegde autoriteiten geven deze gegevens zonder onnodige vertraging door aan ESMA.

ESMA ontwikkelt, na raadpleging van Eiopa en de bevoegde autoriteiten en na het uitvoeren van sectortests, ontwerpen van technische reguleringsnormen voor de toepassing van de vereisten in dit lid om het volgende te specificeren:

- a) overeenkomstig de informatie die uit hoofde van artikel 24 ter moet worden verstrekt, de aard en het type gegevens die aan de bevoegde autoriteiten moeten worden verstrekt, op basis van bestaande openbaarmakings- en rapportageverplichtingen;*
- b) de formaten, frequentie en begindatum voor de te rapporteren informatie overeenkomstig de informatie die uit hoofde van artikel 24 ter moet worden verstrekt.*

ESMA dient die ontwerpen van technische reguleringsnormen uiterlijk op ... [18 maanden na de inwerkingtreding van deze wijzigingsrichtlijn] in bij de Commissie.

Aan de Commissie wordt de bevoegdheid gedelegeerd om overeenkomstig artikel 10 van Verordening (EU) nr. 1095/2010 de technische reguleringsnormen vast te stellen.

8. Een beleggingsonderneming die het financiële instrument ontwikkelt en aanbiedt of aanbeveelt, mag één prijsstellingsproces vaststellen dat betrekking heeft op zowel de ontwikkelings- als de distributiefase.

- █
10. De maatregelen, processen en regelingen als bedoeld in de leden 1 tot en met 9 laten alle andere vereisten van deze richtlijn en Verordening (EU) nr. 600/2014 onverlet, met inbegrip van de vereisten inzake openbaarmaking, geschiktheid of adequaatheid, vaststelling van en omgang met belangenconflicten, en betalingen door derden.

11. *ESMA stelt uiterlijk op ... [twaalf maanden na de inwerkingtreding van deze wijzigingsrichtlijn] richtsnoeren op voor het specificeren van de criteria aan de hand waarvan wordt bepaald of de kosten en lasten gerechtvaardigd en evenredig zijn, en zij werkt deze richtsnoeren periodiek bij.*

- █
13. *Uiterlijk op ... [vijf jaar na de datum van toepassing van deze wijzigingsrichtlijn] delen de lidstaten alle relevante informatie over de uitvoering van dit artikel mee aan de Commissie en ESMA. De Commissie en ESMA kunnen de nationale bevoegde autoriteiten om aanvullende informatie verzoeken.*

Op basis van deze door de lidstaten verstrekte informatie evalueert de Commissie in samenspraak met ESMA en Eiopa de effectieve uitvoering van dit artikel, waarbij zij met name op het volgende let:

a) of de in dit artikel neergelegde aangescherpte vereisten inzake productgovernance de kosteneffectiviteit voor de burgers hebben verbeterd;

b) de impact van de relevante bepalingen van deze richtlijn op de potentiële belangenconflicten die met inducements gepaard gaan, de kostenevolutie, het algemene niveau van retailbeleggingen op de kapitaalmarkten, consumentenbescherming en het belang van distributieregels;

c) de uitvoering van maatregelen inzake financiële geletterdheid.

Als de evaluatie van de Commissie aantoont dat de uitvoering van de in dit artikel neergelegde nieuwe vereisten inzake productgovernance geen positieve veranderingen voor consumenten opleveren, doet de Commissie haar verslag zo nodig vergezeld gaan van een wetgevingsvoorstel om deze richtlijn te wijzigen.”.

10) Artikel 16 bis wordt vervangen door:

“Artikel 16 bis

Vrijstellingen van de vereisten inzake productgovernance

Een beleggingsonderneming wordt vrijgesteld van de vereisten van artikel 16 -bis, lid 1, en artikel 24, lid 2, indien de beleggingsdienst die zij verleent betrekking heeft op obligaties zonder andere ingebedde derivaten dan een make-whole-clausule (bepaling inzake vervroegde aflossing) of indien de financiële instrumenten uitsluitend onder in aanmerking komende tegenpartijen worden verhandeld of verspreid.”.

11) Aan artikel 21 worden de volgende leden 3 en 4 toegevoegd:

“3. ESMA of de bevoegde autoriteit van een lidstaat van ontvangst op het grondgebied waarvan een onderneming actief is, kan de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst verzoeken na te gaan of deze onderneming nog steeds voldoet aan de in hoofdstuk I vermelde vergunningsvoorwaarden.

ESMA wordt van een dergelijk verzoek in kennis gesteld. De bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst deelt haar bevindingen binnen twee maanden na het verzoek mee aan de bevoegde autoriteit van de lidstaat van ontvangst en aan ESMA.

4. Als er reden tot bezorgdheid is over potentiële bedreigingen voor de beleggersbescherming kan ESMA op eigen initiatief of op verzoek van een of meer bevoegde autoriteiten een samenwerkingsplatform opzetten en coördineren overeenkomstig de in artikel 87 bis vermelde voorwaarden.”.

12) Artikel 24 wordt als volgt gewijzigd:

a) lid 1 wordt vervangen door:

“1. De lidstaten schrijven voor dat een beleggingsonderneming zich bij het aan cliënten verlenen van beleggingsdiensten of, in voorkomend geval, nevendiensten, op eerlijke, billijke en professionele wijze inzet voor de belangen van haar cliënten en met name de in dit artikel en in de artikelen 24 bis tot en met 25 neergelegde beginselen in acht neemt.”;

b) het volgende lid 1 bis wordt ingevoegd:

“1 bis. Om ervoor te zorgen dat beleggingsondernemingen in het belang van de cliënt handelen wanneer zij beleggingsadvies verstrekken aan niet-professionele cliënten, worden zij er door de lidstaten toe verplicht:

- a) *de cliënt op de hoogte te stellen van het scala aan door de beleggingsonderneming beoordeelde financiële instrumenten en advies te verstrekken op basis van een evaluatie van een passend gamma aan financiële instrumenten dat aansluit op de behoeften van de cliënt, waarbij het scala aan financiële instrumenten op het bedrijfsmodel van de beleggingsonderneming is afgestemd;*
- b) *de meest efficiënte financiële instrumenten aan te bevelen van alle financiële instrumenten die overeenkomstig artikel 25, lid 2, als geschikt voor de cliënt zijn aangemerkt en soortgelijke kenmerken hebben, gelet op de prestaties, het risiconiveau, kwalitatieve elementen en kosten en lasten die overeenkomstig artikel 16 -bis gerapporteerd zijn, en, indien een gelijkwaardig product met hogere kosten wordt aanbevolen, dit met objectieve redenen te rechtvaardigen en gegevens van die rechtvaardiging bij te houden;*

I
c bis) het financiële of enig ander belang van de beleggingsonderneming niet boven het belang van de cliënt te stellen.

1 ter. Wanneer beleggingsondernemingen onderworpen zijn aan een verbod op inducements, worden de voorwaarden van dit artikel als voldaan beschouwd. De nationale bevoegde autoriteit kan op deze aanneme terugkomen wanneer een beleggingsonderneming de bepalingen in dit artikel niet naleeft.

ESMA kan in samenwerking met de nationale bevoegde autoriteiten een verplichte collegiale toetsing organiseren en houden met betrekking tot de uitvoering van de in dit artikel beschreven verplichtingen.

1 quater. Wanneer geen van de door de beleggingsonderneming aangeboden financiële instrumenten in het belang van de cliënt is, onthoudt de beleggingsonderneming zich van advies of aanbeveling.”;

c) in lid 2 wordt de eerste alinea vervangen door:

“De lidstaten dragen er zorg voor dat beleggingsondernemingen die financiële instrumenten ontwikkelen voor verkoop aan cliënten:

- a) deze financiële instrumenten zo ontwerpen dat zij voldoen aan de wensen van een geïdentificeerde doelmarkt van eindcliënten binnen de categorie van cliënten in kwestie;
- b) hun strategie voor de distributie van de financiële instrumenten, ook wat betreft publicitaire mededelingen en marketingpraktijken, zo ontwerpen dat deze compatibel is met de geïdentificeerde doelmarkt;
- c) redelijke stappen ondernemen om ervoor te zorgen dat de financiële instrumenten worden gedistribueerd aan de geïdentificeerde doelmarkt.”;

d) lid 3 wordt vervangen door:

“Alle door de beleggingsonderneming aan cliënten of potentiële cliënten verstrekte informatie is correct, duidelijk en niet misleidend.”;

e) lid 4 wordt als volgt gewijzigd:

i) de eerste alinea wordt als volgt gewijzigd:

– de inleidende zin wordt vervangen door:

“Aan cliënten of potentiële cliënten wordt tijdig, voordat een dienst wordt verricht of een transactie wordt gesloten, passende informatie verstrekt over de beleggingsonderneming en haar diensten, de financiële instrumenten en de voorgestelde beleggingsstrategieën, plaatsen van uitvoering en alle kosten en bijbehorende lasten. Deze informatie omvat met name:”;

– aan punt a) worden de volgende punten iv) en v) toegevoegd:

“iv) indien de beleggingsonderneming onafhankelijk advies verstrekt aan een niet-professionele cliënt, of het gamma aan financiële instrumenten dat wordt aanbevolen al dan niet geheel beperkt blijft tot kostenefficiënte financiële instrumenten die goed gediversifieerd en niet-complex zijn, als bedoeld in artikel 25, lid 4, punt a);

v) hoe bij de aanbevolen financiële instrumenten rekening is gehouden met de diversificatie van de portefeuille van de *niet-professionele* cliënt;”;

– de punten b) en c) worden vervangen door:

“b) de informatie over de financiële instrumenten en voorgestelde beleggingsstrategieën (ook met het oog op diversificatie) omvatten passende toelichting en waarschuwingen over de risico’s verbonden aan beleggingen in deze instrumenten of aan bepaalde beleggingsstrategieën en of het financiële instrument bestemd is voor niet-professionele of professionele cliënten, rekening houdend met de beoogde doelmarkt overeenkomstig lid 2;”;

“c) de informatie over kosten en lasten als bedoeld in artikel 24 ter;”;

– het volgende punt d) wordt toegevoegd:

“d) indien de diensten worden verricht in het kader van het recht van vestiging of het vrij verrichten van diensten:

i) de lidstaat waar het hoofdkantoor van de beleggingsonderneming en, in voorkomend geval, het bijkantoor dat de dienst aanbiedt, is/zijn gevestigd;

ii) de relevante nationale bevoegde *autoriteiten* van die beleggingsonderneming of, in voorkomend geval, dat bijkantoor.”;

ii) de tweede, derde en vierde alinea worden geschrapt;

f) lid 5 wordt vervangen door:

“5. De in lid 4 bedoelde informatie wordt in een begrijpelijke vorm en op zodanige wijze verstrekt dat cliënten of potentiële cliënten redelijkerwijs in staat zijn de aard en de risico’s van de aangeboden beleggingsdienst en van de specifiek aangeboden categorie van financieel instrument te begrijpen en derhalve met kennis van zaken beleggingsbeslissingen te nemen.

Wanneer in deze richtlijn geen gestandaardiseerd formaat voor het verstrekken van die informatie is opgelegd, kunnen de lidstaten verlangen dat die informatie in een gestandaardiseerd formaat wordt verstrekt.”;

g) de volgende leden 5 ter en 5 quater worden ingevoegd:

“5 ter. ESMA ontwikkelt uiterlijk [2 jaar na de inwerkingtreding van deze wijzigingsrichtlijn], indien nodig op basis van voorafgaande consumenten- en sectortests en na overleg met Eiopa, **ontwerpen van technische reguleringsnormen** om beleggingsondernemingen die niet-professionele cliënten informatie in elektronische vorm verstrekken, te helpen deze informatie op zodanige wijze vorm te geven dat zij geschikt is voor het gemiddelde lid van de groep tot wie zij is gericht, en werkt deze richtsnoeren periodiek bij.

In de in de eerste alinea bedoelde **ontwerpen van technische reguleringsnormen** wordt het volgende gespecificeerd:

- a) de presentatie en de vorm van de informatieverschaffing in elektronische vorm, rekening houdend met de verschillende ontwerpen en kanalen die beleggingsondernemingen kunnen gebruiken om hun cliënten of potentiële cliënten te informeren;
- b) de vereiste maatregelen om ervoor te zorgen dat de informatie gemakkelijk raadpleegbaar en toegankelijk is, ongeacht het apparaat dat de cliënt gebruikt;
- c) de vereiste maatregelen om ervoor te zorgen dat de informatie gemakkelijk kan worden opgehaald en om het opslaan van informatie door cliënten op een duurzame gegevensdrager te vergemakkelijken.

ESMA dient die ontwerpen van technische reguleringsnormen uiterlijk op ... [twee jaar na de inwerkingtreding van deze wijzigingsrichtlijn] in bij de Commissie.

Aan de Commissie wordt de bevoegdheid gedelegeerd de in de eerste alinea bedoelde technische reguleringsnormen overeenkomstig de artikelen 10 tot en met 14 van Verordening (EU) nr. 1095/2010 vast te stellen.

5 quater. De lidstaten zorgen ervoor dat beleggingsondernemingen passende

waarschuwingen opnemen in het informatiemateriaal dat aan niet-professionele cliënten of potentiële niet-professionele cliënten wordt verstrekt, met inbegrip van publicitaire mededelingen, om te wijzen op de specifieke risico's van potentiële verliezen die aan bijzonder risicovolle *of complexe* financiële instrumenten verbonden zijn.

Na raadpleging van de bevoegde autoriteiten en belanghebbenden ontwikkelt ESMA uiterlijk [18 maanden na de inwerkingtreding van deze wijzigingsrichtlijn] ontwerpen van technische reguleringsnormen over het concept van bijzonder risicovolle of complexe financiële instrumenten en werkt deze periodiek bij [1]. Deze technische reguleringsnormen beschrijven die kenmerken van financiële producten die ze bijzonder risicovol of complex maken en waardoor het gerechtvaardigd is om daar een in de eerste alinea bedoelde risicowaarschuwing voor te geven.

ESMA ontwikkelt *tevens* ontwerpen van technische reguleringsnormen om de vorm en de inhoud van dergelijke risicowaarschuwingen *aan niet-professionele cliënten* nader te specificeren, naar behoren rekening houdend met de specifieke kenmerken van de verschillende soorten financiële instrumenten en soorten communicatie.

ESMA dient deze ontwerpen van technische reguleringsnormen uiterlijk op [PB: datum invoegen: 18 maanden na de datum van inwerkingtreding] bij de Commissie in.

Aan de Commissie wordt de bevoegdheid gedelegeerd om de in de *tweede en* derde alinea bedoelde technische reguleringsnormen vast te stellen overeenkomstig artikel 10 van Verordening (EU) nr. 1095/2010.

ESMA houdt toezicht op de consistente toepassing van risicowaarschuwingen in de hele Unie. Wanneer bezorgdheid ontstaat over het gebruik of het niet-gebruik of het toezicht op het gebruik van dergelijke risicowaarschuwingen in de lidstaten, waarbij een wezenlijk effect kan ontstaan op de bescherming van de belegger, kan ESMA, na raadpleging van de betrokken bevoegde autoriteiten, het gebruik van risicowaarschuwingen door

beleggingsondernemingen verplicht stellen.”;

g bis) lid 7, punt b), wordt als volgt gewijzigd:

“b) de beleggingsonderneming aanvaardt of houdt wat de dienstverlening aan cliënten betreft geen provisies, commissies of geldelijke dan wel niet-geldelijke tegemoetkomingen die worden betaald of verstrekt door een derde of namens een derde handelende persoon, overeenkomstig artikel 24 bis. Kleine niet-geldelijke tegemoetkomingen die de kwaliteit van de aan de cliënt geboden dienst kunnen verhogen en van zodanige omvang en aard zijn dat zij niet kunnen worden geacht afbreuk te doen aan de plicht van de beleggingsonderneming om te handelen in het belang van de cliënt of die een totale waarde van minder dan 100 EUR per jaar hebben, moeten duidelijk bekend worden gemaakt en zijn van deze bepaling uitgesloten.”;

■

i) de leden 8, 9 en 9 bis worden geschrapt;

i bis) in lid 12 wordt de eerste alinea als volgt gewijzigd:

“De lidstaten kunnen, in uitzonderlijke gevallen, aan beleggingsondernemingen aanvullende eisen opleggen ten opzichte van de in artikel 24 en artikel 24 quater, punt e), bedoelde zaken. Dergelijke eisen zijn objectief gerechtvaardigd en evenredig teneinde specifieke risico’s voor de bescherming van de belegger of voor de integriteit van de markt die van bijzonder belang zijn in de omstandigheden die eigen zijn aan de marktstructuur van de desbetreffende lidstaat, te ondervangen.”;

j) lid 13, eerste alinea, wordt als volgt gewijzigd:

i) de inleidende zin wordt vervangen door:

“De Commissie is bevoegd overeenkomstig artikel 89 gedelegeerde handelingen vast te stellen die ten doel hebben dat beleggingsondernemingen de in dit artikel ■ neergelegde beginselen in acht nemen wanneer zij beleggingsdiensten of nevendiensten verlenen aan hun cliënten, waaronder:”;

ii) punt d) wordt vervangen door:

“d) de criteria om te beoordelen of ondernemingen die beleggingsadvies aan niet-professionele cliënten verstrekken ■ voldoen aan de verplichting om in het belang van hun cliënten te handelen, zoals bepaald in de leden 1 en 1 bis.”.

13) De volgende artikelen 24 bis, 24 ter, 24 quater en 24 quinquies worden ingevoegd:

“Artikel 24 bis

Inducements

1. De lidstaten dragen er zorg voor dat beleggingsondernemingen bij het verrichten van vermogensbeheer *met betrekking tot de dienstverlening aan cliënten* geen *provisies, commissies of geldelijke of niet-geldelijke tegemoetkomingen aanvaarden die worden betaald of verstrekt door een derde partij* ■ of een persoon die voor rekening van *een derde partij* handelt.

■

5. *Lid 1 is* niet van toepassing op kleine niet-geldelijke tegemoetkomingen met een totale waarde van minder dan 100 EUR per jaar of die van zodanige omvang en aard zijn dat zij niet kunnen worden geacht afbreuk te doen aan de plicht van de beleggingsonderneming om te handelen in het belang van de cliënt, mits zij duidelijk aan de cliënt zijn meegedeeld.

6. De ■ verstrekking van onderzoek door derden aan *een beleggingsonderneming* die vermogensbeheerdiensten of andere beleggings- of nevendiensten aan cliënten *verleent*, wordt geacht te voldoen aan de verplichtingen uit hoofde van artikel 24, lid 1, indien:

a) de beleggingsonderneming en de *derde* verstrekker van het onderzoek *en uitvoerende diensten* een overeenkomst hebben gesloten waarin *een vergoedingsmethode is neergelegd, met inbegrip van hoe de totale onderzoekskosten in het algemeen in aanmerking worden genomen bij het bepalen van de totale lasten voor beleggingsdiensten;*

b) de beleggingsonderneming *haar beleid inzake afzonderlijke dan wel gezamenlijke betalingen voor uitvoerende diensten en onderzoek door derden aan cliënten beschikbaar stelt, met inbegrip van het soort informatie dat per geval kan worden verstrekt, alsook, voor zover relevant, hoe de beleggingsonderneming bij*

gezamenlijke betalingen voor uitvoerende diensten en onderzoek belangenconflicten als bedoeld in artikel 23 voorkomt of beheert;

- c) *de beleggingsonderneming op jaarbasis de kwaliteit, bruikbaarheid en waarde van het gebruikte onderzoek evalueert, alsook de mate waarin het gebruikte onderzoek bijdraagt tot betere beleggingsbeslissingen. ESMA kan voor beleggingsondernemingen richtsnoeren voor het verrichten van dergelijke evaluaties ontwikkelen.*

Voor de toepassing van dit artikel wordt onderzoek opgevat als onderzoeksmateriaal of -diensten met betrekking tot een of meer financiële instrumenten of andere activa, of de emittenten of potentiële emittenten van financiële instrumenten, of als onderzoeksmateriaal of -diensten die nauw verband houden met een specifieke bedrijfssector of markt zodat hiermee wordt bijgedragen tot de opinievorming over financiële instrumenten, activa of emittenten binnen die bedrijfssector of markt.

Onderzoek omvat ook materiaal of diensten die een expliciete of impliciete aanbeveling of suggestie inhouden voor een beleggingsstrategie en gefundeerd advies bieden over de huidige of toekomstige waarde of prijs van financiële instrumenten of activa; het kan ook analyses en originele inzichten bevatten en tot conclusies komen op basis van nieuwe of bestaande informatie die bruikbaar is voor de inhoudelijke ondersteuning van de beleggingsstrategie en die van belang is alsook in staat is om waarde toe te voegen aan de beslissingen van de beleggingsonderneming namens de cliënten die dit onderzoek vergoeden.

7. Indien het de beleggingsonderneming niet verboden is provisies of tegemoetkomingen te ontvangen van of te betalen aan een derde partij in verband met aan haar cliënten verleende diensten, zorgt zij ervoor dat het ontvangen of betalen van dergelijke provisies of tegemoetkomingen geen afbreuk doet aan de plicht van de beleggingsonderneming om zich op eerlijke, billijke en professionele wijze in te zetten voor de belangen van haar cliënten. Het bestaan, de aard en het bedrag van die betaling(en) aan of van derden worden overeenkomstig artikel 24 ter, lid 1, bekendgemaakt.

Indien van toepassing, brengt de beleggingsonderneming de cliënt eveneens op de hoogte van mechanismen voor het doorgeven aan de cliënt van de provisie, de commissie, de geldelijke of de niet-geldelijke tegemoetkoming ontvangen in het kader van de verlening van de beleggings- of nevendienst.

De betaling of tegemoetkoming die de verlening van beleggingsdiensten mogelijk maakt of daarvoor noodzakelijk is, zoals bewaarloon, afwikkelings- en beursvergoedingen en wettelijke heffingen of juridische kosten, en die naar hun aard niet onverenigbaar zijn met de plicht van de beleggingsonderneming om zich op eerlijke, billijke en professionele wijze in te zetten voor de belangen van haar cliënten, is niet onderworpen aan de in de eerste alinea opgenomen vereisten.

Artikel 24 ter

Informatie over kosten, bijbehorende lasten en betalingen aan of van derden

1. De lidstaten zorgen ervoor dat beleggingsondernemingen cliënten of potentiële cliënten geruime tijd vóór het verrichten van beleggings- en nevendiensten en geruime tijd vóór de sluiting van een transactie met betrekking tot financiële instrumenten, in de vereiste vorm informatie verstrekken over alle kosten, bijbehorende lasten en betalingen aan of van derden in verband met die diensten, financiële instrumenten of transacties.

De informatie over kosten en lasten die niet het gevolg zijn van het optreden van een onderliggend marktrisico, wordt geaggregeerd. Beleggingsondernemingen stellen hun cliënten uitdrukkelijk in kennis van hun recht om te verzoeken om een puntsgewijze uitsplitsing en verstrekken een dergelijke puntsgewijze uitsplitsing op verzoek van de cliënt.

De informatie over deze kosten, bijbehorende lasten en betalingen aan of van derden omvat alle volgende elementen:

- a) alle expliciete en impliciete en daarmee verband houdende lasten, ***inclusief alle kosten en lasten in verband met de distributie van het financiële instrument alsook de advieskosten, indien relevant***, die in rekening worden gebracht door de beleggingsondernemingen, of door andere partijen wanneer de cliënt naar deze andere partijen is doorverwezen, voor beleggings- en/of nevendiensten die voor de cliënt of potentiële cliënt worden verricht;
- b) alle kosten en bijbehorende lasten die verband houden met de ontwikkeling en het beheer van financiële instrumenten die aan de cliënt of potentiële cliënt worden aanbevolen of aangeboden;

- c) alle betalingen die door de onderneming zijn betaald aan of ontvangen van derden in verband met de aan de cliënt of potentiële cliënt verleende beleggingsdiensten;
- d) **opties voor** hoe de cliënt daarvoor kan betalen.

De lidstaten zorgen ervoor dat beleggingsondernemingen de informatie over alle kosten en bijbehorende lasten samenvoegen om de **niet-professionele** cliënt inzicht te verschaffen in de totale kosten van **het** financiële **instrument**. De lidstaten zorgen **er voor niet-professionele cliënten voor** dat beleggingsondernemingen de totale kosten uitdrukken in geldbedragen en in percentages berekend **over de volgende perioden:**

- **voor** financiële instrumenten **die verpakte retailbeleggingsproducten zijn, gedurende** de door de beleggingsonderneming aanbevolen aanhoudingsperiode;
- **voor andere financiële instrumenten, tot de vervaldatum van het financiële instrument;**
- **voor financiële instrumenten zonder vervaldatum die geen verpakte retailbeleggingsproducten zijn, gedurende een aanhoudingsperiode van één jaar.**

Bij de in de tweede alinea, punten a tot c, bedoelde informatie, wordt een passende toelichting gevoegd, in een voor een niet-professionele cliënt begrijpelijke standaardtaal, over de gevolgen van de kosten, lasten en betalingen aan of van derden voor het verwachte rendement.

De bedragen die de beleggingsonderneming in verband met de voor de cliënt verrichte beleggingsdienst heeft betaald aan of ontvangen van derden, worden afzonderlijk gespecificeerd. De beleggingsonderneming maakt het cumulatieve effect van dergelijke betalingen aan of van derden, waaronder eventuele terugkerende betalingen aan of van derden, op het nettorendement over de in de vorige alinea vermelde aanhoudingsperiode bekend. Het doel van de betalingen aan of van derden en het effect ervan op het nettorendement worden op gestandaardiseerde wijze uiteengezet in een taal die begrijpelijk is voor een ■ niet-professionele cliënt.

Indien het bedrag van █ betalingen aan of van derden niet vóór de verlening van de desbetreffende beleggings- of nevendienst kan worden vastgesteld, wordt de wijze van berekening van het bedrag duidelijk en op uitvoerige, accurate en voor een █ niet-professionele cliënt begrijpelijke wijze aan de *niet-professionele* cliënt meegedeeld. ***De onderneming verstrekt haar cliënten ook informatie over het exacte bedrag van betalingen aan of van derden achteraf.***

2. ***ESMA ontwikkelt, na raadpleging van Eiopa en na het uitvoeren*** van consumenten- en sectortests, ontwerpen van technische reguleringsnormen tot nadere bepaling van alle volgende elementen:

- a) de vorm waarin de kosten, bijbehorende lasten en betalingen aan en van derden door de beleggingsonderneming aan haar niet-professionele cliënt of potentiële niet-professionele cliënt worden verstrekt ***alvorens beleggingsdiensten of nevendiensten te verstrekken en*** alvorens een transactie met betrekking tot financiële instrumenten te sluiten;
- b) de standaardterminologie en ***korte en beknopte*** bijbehorende toelichtingen die beleggingsondernemingen moeten gebruiken voor de bekendmaking en berekening van alle kosten, bijbehorende lasten en betalingen aan en van derden die ondernemingen direct of indirect aan de *niet-professionele* cliënt of potentiële *niet-professionele* cliënt in rekening brengen in verband met de verrichting van een of meer beleggingsdiensten of nevendiensten en de ontwikkeling en het beheer van financiële instrumenten die aan de *niet-professionele* cliënt of potentiële *niet-professionele* cliënt worden aanbevolen of aangeboden. De toelichting █ zorgt ervoor dat de informatie waarschijnlijk begrijpelijk is voor ***niet-professionele klanten*** zonder specifieke kennis van █ financiële instrumenten.

ESMA legt die ontwerpen van technische reguleringsnormen uiterlijk op [PB: 18 maanden na de datum van inwerkingtreding] voor aan de Commissie.

Aan de Commissie wordt de bevoegdheid toegekend om deze technische reguleringsnormen vast te stellen overeenkomstig artikel 10 van Verordening (EU) nr. 1095/2010.

3. Indien de overeenkomst tot koop of verkoop van een financieel instrument met behulp van een techniek voor communicatie op afstand wordt gesloten die verhindert dat de informatie over kosten, lasten *en betalingen aan of van derden* vooraf wordt verstrekt, mag de beleggingsonderneming de informatie over kosten, lasten *en betalingen aan of van derden* zonder onnodige vertraging na het sluiten van de transactie verstrekken in elektronische vorm of op papier, indien een niet-professionele cliënt daarom heeft verzocht, mits aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- a) de cliënt heeft ermee ingestemd de informatie te ontvangen zonder onnodige vertraging na het sluiten van de transactie;
- b) de beleggingsonderneming heeft de cliënt de mogelijkheid geboden het sluiten van de transactie uit te stellen totdat de cliënt de informatie heeft ontvangen.

De beleggingsonderneming is verplicht de cliënt de mogelijkheid te bieden de informatie over kosten en lasten vóór het sluiten van de transactie telefonisch te ontvangen.

4. Onverminderd andere vereisten in verband met vermogensbeheerdiensten verstrekt de beleggingsonderneming bij het verrichten van een beleggingsdienst voor een niet-professionele cliënt in combinatie met een dienst van bewaring en beheer van financiële instrumenten voor rekening van de niet-professionele cliënt in verband met deze instrumenten, haar niet-professionele cliënt een jaarlijks overzicht met de volgende in geldbedragen en in percentages uitgedrukte informatie:

- a) alle impliciete en expliciete kosten en bijbehorende lasten die jaarlijks door de niet-professionele cliënt worden betaald of gedragen voor de totale portefeuille, met een uitsplitsing tussen:
 - i) de kosten in verband met het verrichten van beleggings- of nevendiensten, naargelang het geval, door de beleggingsonderneming voor de niet-professionele cliënt;
 - ii) de kosten in verband met de ontwikkeling en het beheer van de door de niet-professionele cliënt aangehouden financiële instrumenten;
 - iii) in voorkomend geval de bedragen die de onderneming heeft ontvangen van of betaald aan derden in verband met de voor de niet-professionele cliënt verrichte beleggingsdiensten;

- b) het totale bedrag aan dividenden, rente en andere betalingen dat de niet-professionele cliënt jaarlijks voor de totale portefeuille heeft ontvangen;
- c) de totale belastingen die door de niet-professionele cliënt voor de totale portefeuille worden gedragen;
- d) de jaarlijkse marktwaarde, of geschatte waarde wanneer de marktwaarde niet beschikbaar is, van elk financieel instrument in de portefeuille van de niet-professionele cliënt;
- e) het netto jaarlijkse rendement van de portefeuille van de niet-professionele cliënt en, **op verzoek**, het jaarlijkse rendement van elk van de financiële instrumenten in deze portefeuille.

Wanneer een beleggingsonderneming een beleggingsdienst zonder bewaring en beheer van financiële instrumenten voor rekening van de niet-professionele cliënt verricht, verstrekt zij een jaarlijks overzicht met de toepasselijke informatie met betrekking tot punt a).

Wanneer een beleggingsonderneming uitsluitend een dienst van bewaring en beheer van financiële instrumenten voor rekening van de niet-professionele cliënt verricht, verstrekt zij een jaarlijks overzicht met de toepasselijke informatie met betrekking tot de punten a), b), c) en d).

Beleggingsondernemingen delen niet-professionele cliënten uitdrukkelijk mee dat zij kunnen verzoeken om een gedetailleerde uitsplitsing van de in de punten a) tot en met c) bedoelde informatie, per financieel instrument dat de niet-professionele cliënt in bezit had tijdens de desbetreffende periode, en op verzoek van de niet-professionele cliënt verstrekken zij een dergelijke uitsplitsing. Wanneer meerdere beleggingsondernemingen een jaarlijks overzicht aan de cliënt moeten verstrekken, volstaat het één verklaring te verstrekken die alle in de tweede en derde alinea bedoelde informatie bevat.

Wanneer over een specifiek product onvoldoende informatie beschikbaar is voor een jaaroverzicht, zijn de vereisten met betrekking tot het jaaroverzicht, onverminderd de vereiste in dit lid, alleen van toepassing op overeenkomsten die worden gesloten na de inwerkingtreding van Richtlijn ... / [gelieve het nummer van deze wijzigingsrichtlijn in te voegen].

Het jaarlijkse overzicht van de kosten en het rendement voor niet-professionele cliënten wordt gepresenteerd op een voor een gemiddelde niet-professionele cliënt gemakkelijk te begrijpen wijze. De informatie over de kosten, bijbehorende lasten en eventuele betalingen aan en van derden wordt gepresenteerd met gebruikmaking van de **■** termen en toelichtingen *en de berekeningsmethode zoals beschreven in de in lid 2 van dit artikel genoemde technische reguleringsnormen*.

5. *Op verzoek van de niet-professionele cliënt is het niet nodig om* het in lid 4 bedoelde jaarlijkse overzicht *te verstrekken* indien de beleggingsonderneming haar niet-professionele cliënten toegang biedt tot een onlinesysteem dat kan worden aangemerkt als een duurzame drager waar de niet-professionele cliënt zich gemakkelijk toegang kan verschaffen tot actuele overzichten met de uit hoofde van lid 4 vereiste informatie per instrument, en indien de onderneming kan bewijzen dat de cliënt zich ten minste eenmaal per jaar toegang tot die overzichten heeft verschaft.

Artikel 24 quater

Publicitaire mededelingen en marketingpraktijken

1. De lidstaten zorgen ervoor dat publicitaire mededelingen duidelijk als zodanig herkenbaar zijn en duidelijk vermelden welke beleggingsondernemingen verantwoordelijk zijn voor de inhoud en distributie ervan, ongeacht of de mededeling direct of indirect door de beleggingsonderneming wordt gedaan.
2. De lidstaten zorgen ervoor dat publicitaire mededelingen worden ontwikkeld, ontworpen en verstrekt op een wijze die correct, duidelijk en niet misleidend is en die evenwichtig is wat betreft de presentatie van de voordelen en risico's en passend is wat betreft de inhoud en de distributiekanaal voor de *cliënten op de* doelmarkt en met betrekking tot een specifiek financieel instrument voor de overeenkomstig artikel 24, lid 2, geïdentificeerde doelmarkt.

In alle publicitaire mededelingen worden de essentiële kenmerken van de financiële instrumenten of de beleggingsdiensten en aanverwante nevendiensten waarop zij betrekking hebben op een in het oog springende en beknopte wijze gepresenteerd.

Afhankelijk van de kenmerken van het medium wordt de informatie toegankelijk gemaakt via geneste weergave, een scrolfunctie, een QR-code of een soortgelijke methode.

De presentatie van de essentiële kenmerken van de in de publicitaire mededelingen

opgenomen financiële instrumenten en diensten die worden verstrekt *of beschikbaar gesteld* aan ■ niet-professionele cliënten of potentiële niet-professionele cliënten, zorgt ervoor dat zij de belangrijkste kenmerken van de financiële instrumenten of diensten *en de kosten* en voornaamste risico's die eraan verbonden zijn, gemakkelijk kunnen begrijpen.

3. De lidstaten zorgen ervoor dat marketingpraktijken worden ontwikkeld en gebruikt op een wijze die correct en niet misleidend is en die geschikt is voor de *doelmarkt*. *De lidstaten zorgen ervoor dat beleggingsondernemingen die voor de toepassing van dit lid overgaan tot het profileren van natuurlijke personen, Verordening (EU) 2016/679 volledig naleven.*
4. Wanneer een ontwikkelaar van een financieel instrument een door *een* distributeur te gebruiken publicitaire mededeling opstelt en verstrekt, is de ontwikkelaar verantwoordelijk voor de inhoud van die publicitaire mededeling en de actualisering ervan. De distributeur is verantwoordelijk voor het gebruik van de publicitaire mededeling en zorgt ervoor dat deze uitsluitend voor de geïdentificeerde doelmarkt wordt gebruikt in overeenstemming met de distributiestrategie die voor de doelmarkt is vastgesteld.

Wanneer een beleggingsonderneming *die* financiële instrumenten aanbiedt of aanbeveelt die zij niet ontwikkelt, haar eigen publicitaire mededeling organiseert, is zij volledig verantwoordelijk voor de passende inhoud, de actualisering en het gebruik ervan, in overeenstemming met de beoogde doelmarkt en met name in overeenstemming met de vastgestelde categorisering van cliënten.

4 bis. Wanneer een beleggingsonderneming gebruikmaakt van de diensten van een finfluencer, zal die beleggingsonderneming:

- a) een schriftelijke overeenkomst met de finfluencer sluiten waarin de aard en de reikwijdte van de namens de onderneming uit te voeren activiteit worden bepaald;*
 - b) op verzoek de identiteit en contactgegevens van de finfluencer die diensten voor haar verricht aan de bevoegde autoriteit verstrekken;*
 - c) regelmatig controleren of de activiteiten van de finfluencer die diensten voor haar verricht in overeenstemming zijn met de leden 1 tot en met 4.*
5. De lidstaten zorgen ervoor dat beleggingsondernemingen jaarlijks verslagen voor het leidinggevend orgaan van de onderneming opstellen over het gebruik van publicitaire mededelingen en strategieën die gericht zijn op marketingpraktijken, over de naleving van de

desbetreffende verplichtingen inzake publicitaire mededelingen en marketingpraktijken uit hoofde van deze richtlijn en over eventuele gesignaleerde onregelmatigheden en voorgestelde oplossingen.

6. De lidstaten zorgen ervoor dat de nationale bevoegde autoriteiten tijdig doeltreffende maatregelen kunnen nemen met betrekking tot ***op hun grondgebied verspreide*** publicitaire mededelingen of ***op hun grondgebied plaatsvindende*** marketingpraktijken die niet voldoen aan de ***in*** de leden 1 tot en met 3 ***neergelegde vereisten***.
7. De overeenkomstig artikel 16, lid 6, door de beleggingsonderneming bij te houden gegevens omvatten alle publicitaire mededelingen die aan niet-professionele cliënten of potentiële niet-professionele cliënten worden verstrekt of beschikbaar worden gesteld door de beleggingsonderneming of een derde partij die door de beleggingsonderneming wordt vergoed of aangemoedigd door middel van een niet-geldelijke tegemoetkoming.

Dergelijke gegevens worden bewaard voor ten minste de duur van de relatie tussen de beleggingsonderneming en de klant. Die gegevens kunnen op verzoek van de bevoegde autoriteit door de beleggingsonderneming worden opgevraagd.

De in de eerste alinea bedoelde gegevens omvatten alle volgende elementen:

- a) de inhoud van de publicitaire mededeling;
- b) informatie over de voor de publicitaire mededeling gebruikte drager;
- c) de datum en duur van de publicitaire mededeling, met inbegrip van de desbetreffende begin- en eindtijd;
- d) de beoogde segmenten van niet-professionele cliënten of profileringsdeterminanten;
- e) de lidstaten waar de publicitaire mededeling beschikbaar wordt gesteld;
- f) de identiteit van derden die betrokken zijn bij de verspreiding van de publicitaire mededeling.

De gegevens over de in punt f) bedoelde identiteit omvatten de juridische benaming, de statutaire zetel, de contactgegevens en, indien relevant, de identiteit op sociale media van de betrokken natuurlijke of rechtspersonen.

8. De Commissie is bevoegd om overeenkomstig artikel 89 een gedelegeerde handeling vast te stellen ***tot aanvulling van*** deze richtlijn, ***waarin het volgende nader wordt bepaald:***

- a) de essentiële kenmerken van financiële instrumenten of beleggings- en nevendiensten die in alle op niet-professionele cliënten of potentiële niet-professionele cliënten gerichte publicitaire mededelingen moeten worden vermeld en andere relevante criteria om ervoor te zorgen dat deze essentiële kenmerken in het oog springen en gemakkelijk toegankelijk zijn voor een gemiddelde niet-professionele cliënt, ongeacht het communicatiemiddel;
- b) de voorwaarden waaraan publicitaire mededelingen en marketingpraktijken moeten voldoen om correct, duidelijk en niet-misleitend te zijn, en om evenwichtig te zijn wat betreft de presentatie van de voordelen, **kosten** en risico's en passend wat betreft de inhoud en de distributiekkanalen voor de doelgroep of, waar van toepassing, de doelmarkt.

Artikel 24 quinquies

Vereisten inzake beroepsbekwaamheid

1. De lidstaten schrijven voor dat beleggingsondernemingen waarborgen en op verzoek van de bevoegde autoriteiten aantonen dat natuurlijke personen die namens de beleggingsonderneming beleggingsadvies of informatie over financiële instrumenten, beleggingsdiensten of nevendiensten aan cliënten verstrekken, over de nodige kennis en vakbekwaamheid beschikken om hun verplichtingen op grond van de artikelen 24, 24 bis, 24 ter, 24 quater en artikel 25 na te komen en dat zij deze kennis en vakbekwaamheid op peil houden en actualiseren door regelmatige beroepsopleiding en bijscholing, met inbegrip van specifieke opleiding wanneer de onderneming nieuwe financiële instrumenten en beleggingsdiensten aanbiedt. De lidstaten stellen criteria vast die moeten worden gebruikt om die kennis en vakbekwaamheid doeltreffend te beoordelen en maken deze criteria openbaar.

2. Voor de toepassing van lid 1 schrijven de lidstaten voor dat beleggingsondernemingen waarborgen en op verzoek van de bevoegde autoriteiten aantonen dat natuurlijke personen die namens de beleggingsonderneming beleggingsadvies aan cliënten verstrekken, ten minste de in bijlage V vermelde kennis en vakbekwaamheid bezitten en op peil houden en ***gedurende hun werktijd*** ten minste 15 uur beroepsopleiding en bijscholing per jaar volgen. ***De lidstaten voeren regelingen in en maken deze bekend om de kennis en vakbekwaamheid van natuurlijke personen die namens de beleggingsonderneming beleggingsadvies aan cliënten verstrekken, op effectieve wijze te controleren en te beoordelen. Deze regelingen bepalen met name in welke***

*gevallen op basis van een beoordeling van kennis en vakbekwaamheid extra uren beroepsopleiding en bijscholing van deze personen moeten worden verlangd boven het minimum van 15 uur per jaar. Nationale bevoegde autoriteiten bepalen een passend aantal uren beroepsopleiding dat moet worden besteed aan de vereiste minimumkennis van duurzame beleggingen die aan een ecologische of sociale doelstelling bijdragen, met inbegrip van de wijze waarop duurzaamheidsfactoren en de duurzaamheidsvoorkeuren van de cliënt tijdens het adviesproces in aanmerking moeten worden genomen en daarin moeten worden verwerkt. De lidstaten kunnen bepalen dat bij- en nascholing die als onderdeel van een andere beroepskwalificatie is verworven en vereist, als geldig kan worden beschouwd. De lidstaten kunnen voorschrijven dat de naleving van de criteria van bijlage V en de jaarlijkse succesvolle afronding van de voortdurende beroepsopleiding en bijscholing worden aangetoond door middel van een **door een lidstaat of door de Unie erkend** getuigschrift **of ander document**.*

De Commissie is bevoegd deze richtlijn te wijzigen door overeenkomstig artikel 89 een gedelegeerde handeling vast te stellen om, indien nodig, de vereisten van bijlage V te herzien.”.

14) Artikel 25 wordt als volgt gewijzigd:

a) de leden 1, 2 en 3 worden vervangen door:

“1. De beleggingsonderneming beoordeelt de geschiktheid of adequaatheid van de aan haar cliënt of potentiële cliënt aan te bevelen of door de cliënt of potentiële cliënt verlangde financiële instrumenten of beleggingsdiensten of -transacties geruime tijd voor respectievelijk i) het verstrekken van het beleggingsadvies of het verrichten van het vermogensbeheer of ii) de uitvoering of ontvangst en doorgifte van de order. Elk van deze beoordelingen wordt bepaald op basis van de door de beleggingsonderneming verkregen informatie over de cliënt of potentiële cliënt, overeenkomstig de onderstaande vereisten.

De beleggingsonderneming zorgt ervoor dat het doel van de geschiktheids- of adequaatheidsbeoordeling aan de cliënt of potentiële cliënt wordt uitgelegd voordat hem of haar om informatie wordt verzocht. De cliënten en potentiële cliënten worden gewaarschuwd voor de hierna genoemde gevolgen:

- a) het verstrekken van onjuiste of onvolledige informatie heeft een negatief effect op de kwaliteit van de door de beleggingsonderneming uit te voeren beoordeling;
- b) het ontbreken van informatie belet de onderneming om te bepalen of de beoogde dienst of het beoogde financiële instrument voor hen geschikt of passend is en om door te gaan met de aanbeveling of de uitvoering van de order van de cliënt. Deze uitleg en waarschuwing worden in gestandaardiseerde vorm verstrekt.

De beleggingsonderneming verstrekt de niet-professionele cliënt op verzoek een verslag over de informatie die is verzameld met het oog op de beoordeling van de geschiktheid of adequaatheid. Dit verslag wordt in gestandaardiseerde vorm gepresenteerd.

ESMA ontwikkelt ontwerpen van technische reguleringsnormen om de in lid 1, tweede alinea, bedoelde uitleg en waarschuwing en de vorm en inhoud van het in lid 1, derde alinea, bedoelde verslag te bepalen.

ESMA legt de ontwerpen van technische reguleringsnormen uiterlijk op [PB: datum invoegen: 18 maanden na de datum van inwerkingtreding] aan de Commissie voor.

Aan de Commissie wordt de bevoegdheid toegekend om de in de vierde alinea van dit lid bedoelde technische reguleringsnormen vast te stellen overeenkomstig de artikelen 10 tot en met 14 van Verordening (EU) nr. 1095/2010.

2. Onverminderd de tweede alinea wint de beleggingsonderneming bij het verstrekken van beleggingsadvies of het verrichten van vermogensbeheerdiensten de nodige informatie in over de kennis en ervaring van de cliënt of potentiële cliënt op beleggingsgebied met betrekking tot de specifieke soort product of dienst *en* de financiële situatie van die cliënt, met inbegrip van:
 - de samenstelling van eventuele bestaande portefeuilles, ***voor zover de cliënt dit op verzoek van de onderneming bekend heeft gemaakt;***
 - zijn vermogen om alle of een deel van de verliezen te dragen;
 - zijn beleggingsbehoeften en -doelstellingen, met inbegrip van eventuele duurzaamheidsvoorkeuren; en
 - zijn risicotolerantie, teneinde de beleggingsonderneming in staat te stellen de

cliënt of potentiële cliënt de beleggingsdiensten of financiële instrumenten aan te bevelen die voor die persoon geschikt zijn en, met name, in overeenstemming zijn met zijn risicotolerantie, zijn vermogen om verliezen te dragen, ***zijn duurzaamheidsvoorkeuren*** en zijn behoefte aan portefeuillediversificatie.

Beleggingsondernemingen delen cliënten mee dat er twee soorten beleggingsadvies zijn. Op grond hiervan kunnen cliënten beslissen welk soort advies zij wensen te ontvangen.

De lidstaten zorgen ervoor dat wanneer een beleggingsonderneming beleggingsadvies verstrekt waarbij een overeenkomstig artikel 24, lid 11, gebundeld pakket van diensten of producten wordt aanbevolen, de gehele bundel passend is.

Bij het verstrekken van beleggingsadvies of het verrichten van vermogensbeheer waarbij tussen financiële instrumenten wordt gewisseld, winnen beleggingsondernemingen de nodige informatie in over de belegging van de cliënt en analyseren zij de kosten en baten van de wissel van financiële instrumenten. Bij het verstrekken van beleggingsadvies delen beleggingsondernemingen de cliënt mee of de baten van de wissel van financiële instrumenten al dan niet groter zijn dan de kosten daarvan.

3. De lidstaten dragen er zorg voor dat een beleggingsonderneming, wanneer zij andere dan de in lid 2 bedoelde beleggingsdiensten verleent, bij de ***niet-professionele*** cliënt of de potentiële ***niet-professionele*** cliënt informatie inwint over zijn ervaring en kennis op beleggingsgebied met betrekking tot de specifieke soort product of dienst die men voornemens is aan te bieden of die wordt verlangd, **■** zodat de onderneming kan beoordelen of de te verlenen beleggingsdienst of het aan te bieden financiële instrument passend is voor de cliënt.

Wanneer er overeenkomstig artikel 24, lid 11, een bundel van diensten of producten wordt overwogen, moet bij de beoordeling worden nagegaan of het gehele gebundelde pakket passend is.

Indien de beleggingsonderneming op basis van de krachtens de eerste alinea ontvangen informatie oordeelt dat het product of de dienst niet geschikt is voor de cliënt of potentiële cliënt, waarschuwt zij de cliënt of potentiële cliënt. ***Wanneer de dienst wordt***

verleend aan een niet-professionele cliënt, wordt deze waarschuwing **■** in gestandaardiseerde vorm verstrekt en wordt *deze* geregistreerd.

De beleggingsonderneming voert een transactie waarvoor een waarschuwing geldt dat het product of de dienst niet passend is, pas uit nadat de cliënt ondanks een dergelijke waarschuwing heeft verzocht om de transactie toch uit te voeren. Zowel het verzoek van de cliënt als de aanvaarding door de onderneming worden geregistreerd.

ESMA ontwikkelt ontwerpen van technische reguleringsnormen om de vorm en inhoud van de in de derde alinea bedoelde waarschuwing *aan niet-professionele cliënten* te bepalen.

ESMA legt de ontwerpen van technische reguleringsnormen uiterlijk op [PB: datum invoegen: 18 maanden na de datum van inwerkingtreding] aan de Commissie voor.

Aan de Commissie wordt de bevoegdheid toegekend om deze technische reguleringsnormen vast te stellen overeenkomstig artikel 10 van Verordening (EU) nr. 1095/2010.”;

- b) aan lid 4 worden de volgende alinea’s toegevoegd:

“ESMA ontwikkelt ontwerpen van technische reguleringsnormen om de vorm en inhoud van de in de eerste alinea, punt c), bedoelde waarschuwing *aan niet-professionele cliënten* te bepalen.

ESMA legt de ontwerpen van technische reguleringsnormen uiterlijk op [PB: datum invoegen: 18 maanden na de datum van inwerkingtreding] aan de Commissie voor.

Aan de Commissie wordt de bevoegdheid toegekend om de hierboven bedoelde technische reguleringsnormen vast te stellen overeenkomstig artikel 10 van Verordening (EU) nr. 1095/2010.”;

- c) aan lid 6, tweede alinea, wordt de volgende zin toegevoegd:

“Een dergelijke verklaring wordt tijdig vóór de sluiting van de transactie verstrekt om ervoor te zorgen dat de cliënt, behoudens andersluidende instructies, voldoende tijd krijgt om deze te beoordelen en, indien nodig, aanvullende informatie of verduidelijkingen van de beleggingsonderneming te verkrijgen.”;

- d) lid 8 wordt vervangen door:

“8. De Commissie is bevoegd om deze richtlijn aan te vullen door overeenkomstig artikel 89 gedelegeerde handelingen vast te stellen om ervoor te zorgen dat beleggingsondernemingen de in de leden 1 tot en met 6 van dit artikel neergelegde beginselen in acht nemen wanneer zij beleggingsdiensten of nevendiensten aan hun cliënten verlenen, met inbegrip van informatie die moet worden verkregen voor het beoordelen van de geschiktheid of adequaatheid van de diensten en financiële instrumenten voor hun cliënten, criteria voor de beoordeling van niet-complexe financiële instrumenten ten behoeve van lid 4, punt a), vi), van dit artikel en de inhoud en vorm van documenten en overeenkomsten voor het verlenen van diensten aan cliënten en van periodieke verslagen aan cliënten over de verleende diensten. In deze gedelegeerde handelingen wordt rekening gehouden met het volgende:

- a) de aard van de aan de cliënt of potentiële cliënt aangeboden of verleende diensten, met inachtneming van de soort, het voorwerp, de omvang, de kosten, de risico's, de complexiteit, de prijs en de frequentie van de transacties;
- b) de aard van de aangeboden of in overweging genomen producten, met inbegrip van verschillende soorten financiële instrumenten;
- c) de niet-professionele of professionele aard van de cliënt of potentiële cliënten, dan wel, in het geval van lid 6, hun classificatie als in aanmerking komende tegenpartijen;

c bis) de criteria voor het beoordelen van de afstemming van financiële producten op de duurzaamheidsvoorkeuren van een cliënt, en het schetsen van de procedures voor het op maat aanpassen van een portefeuille of beleggingsproduct aan de duurzaamheidsvoorkeuren van een cliënt.”.

14 bis) In artikel 29 bis wordt het volgende lid ingevoegd:

“2 bis. Beleggingsondernemingen die beleggingsdiensten voor professionele cliënten verrichten, hebben het recht om met die cliënten een beperkte toepassing van de gedetailleerde vereisten van artikel 24 en artikel 24 ter overeen te komen. Beleggingsondernemingen mogen dergelijke beperkingen niet overeenkomen met betrekking tot beleggingsadvies of vermogensbeheer, noch, ongeacht de verrichte beleggingsdienst, met betrekking tot financiële instrumenten waarin een derivaat is vervat.”.

15) Artikel 30 wordt als volgt gewijzigd:

a) in lid 1 wordt de eerste alinea vervangen door:

“De lidstaten dragen er zorg voor dat beleggingsondernemingen met een vergunning om orders voor rekening van cliënten uit te voeren, en/of te handelen voor eigen rekening, en/of orders te ontvangen en door te geven, de mogelijkheid hebben transacties met in aanmerking komende tegenpartijen tot stand te brengen of te sluiten zonder dat zij ertoe gehouden zijn met betrekking tot deze transacties of met betrekking tot rechtstreeks met deze transacties verband houdende nevendiensten de verplichtingen van artikel 16, lid 3 bis, artikel 24, artikel 24 ter , artikel 24 quater, artikel 25, artikel 27 en artikel 28, lid 1, na te komen.”;

b) in lid 2 wordt de tweede alinea vervangen door:

“Classificatie als in aanmerking komende tegenpartij overeenkomstig de eerste alinea laat het recht van deze entiteiten onverlet om te verzoeken dat zij, in het algemeen dan wel per transactie, worden behandeld als cliënten waarvan de zakelijke betrekkingen met de beleggingsonderneming onderworpen zijn aan de artikelen 24, 24 bis, 24 ter, 24 quater, 25, 27 en 28.”.

16) Het volgende artikel 35 bis wordt ingevoegd:

“Artikel 35 bis

Melding van grensoverschrijdende activiteiten

1. De lidstaten schrijven voor dat beleggingsondernemingen en kredietinstellingen die beleggingsdiensten of -activiteiten verrichten, jaarlijks de volgende informatie aan de bevoegde autoriteit van hun lidstaat van herkomst rapporteren wanneer zij ***in het kader van de vrijheid van dienstverlening of de vrijheid van vestiging*** grensoverschrijdende diensten voor meer dan vijftig cliënten verrichten:

- a) de lijst van lidstaten van ontvangst waar de beleggingsonderneming actief is in het kader van het vrij verrichten van diensten en activiteiten na een kennisgeving krachtens artikel 34, lid 2;
- b) de aard, de reikwijdte en de omvang van de diensten en activiteiten die in elke lidstaat worden verricht in het kader van het vrij verrichten van beleggingsdiensten en -activiteiten en nevendiensten;

- c) voor elke lidstaat ■ het totale aantal cliënten en de categorieën van cliënten die horen bij de in punt b) bedoelde diensten en activiteiten die zijn verricht tijdens de betrokken periode eindigend op 31 december, en een uitsplitsing tussen professionele en niet-professionele cliënten;
- d) het aantal klachten als bedoeld in artikel 75 dat is ontvangen van cliënten en belanghebbenden in elke lidstaat ■ ;
- e) het soort publicitaire mededelingen dat in de lidstaten ■ wordt gebruikt.

De bevoegde autoriteiten delen ESMA alle bij beleggingsondernemingen verzamelde informatie mee.

2. ESMA zet een elektronische databank op met de uit hoofde van lid 1 verzamelde informatie, die voor alle bevoegde autoriteiten toegankelijk wordt gemaakt.
3. ESMA ontwikkelt ontwerpen van technische reguleringsnormen betreffende de details van de in lid 1 bedoelde informatie die beleggingsondernemingen aan de bevoegde autoriteiten moeten rapporteren.

ESMA legt die ontwerpen van technische reguleringsnormen uiterlijk op [PB: datum invoegen: 18 maanden na de datum van inwerkingtreding] aan de Commissie voor.

Aan de Commissie wordt de bevoegdheid gedelegeerd om deze technische reguleringsnormen vast te stellen overeenkomstig artikel 10 van Verordening (EU) nr. 1095/2010.

4. ESMA ontwikkelt ontwerpen van technische uitvoeringsnormen tot nadere bepaling van de datastandaarden en opmaakmodellen, methoden en doorgifteryetelingen, de frequentie en de begindatum voor de te rapporteren informatie.

ESMA legt die ontwerpen van technische uitvoeringsnormen uiterlijk op [PB: datum invoegen: 18 maanden na de datum van inwerkingtreding] aan de Commissie voor.

Aan de Commissie wordt de bevoegdheid toegekend om de technische uitvoeringsnormen vast te stellen overeenkomstig artikel 15 van Verordening (EU) nr. 1095/2010.

5. Op basis van de krachtens lid 2 meegedeelde informatie publiceert ESMA elk jaar een verslag met geanonimiseerde en geaggregeerde statistieken over de beleggingsdiensten die zijn

verleend en de activiteiten die zijn verricht in de Unie in het kader van het vrij verrichten van beleggingsdiensten en -activiteiten, alsmede een analyse van trends.”.

17) Artikel 69, lid 2, wordt als volgt gewijzigd:

-a) het volgende punt wordt ingevoegd:

“b bis) regelmatig te controleren in hoeverre de kwalitatieve en kwantitatieve kenmerken van het financiële instrument op de markt op de relevante benchmarks aansluiten, en zo nodig in overeenstemming met artikel 69 bis corrigerende maatregelen te nemen;”;

a) het volgende punt c bis) wordt ingevoegd:

“c bis) mysteryshopping-activiteiten te verrichten;”;

b) het volgende punt k bis) wordt ingevoegd:

“k bis) publicitaire mededelingen of marketingpraktijken die een beleggingsonderneming in haar lidstaat gebruikt, gedurende een periode van ten hoogste één jaar op te schorten of te verbieden, indien er redelijke gronden zijn om aan te nemen dat inbreuk is gemaakt op deze richtlijn of op Verordening (EU) nr. 600/2014;”;

c) de volgende punten v) en w) worden ingevoegd:

“v) alle nodige maatregelen te nemen, onder meer door een derde partij of een andere overheidsinstantie te verzoeken dergelijke maatregelen tijdelijk of permanent uit te voeren om:

i) de inhoud te verwijderen van of de toegang te beperken tot een online-interface, of opdracht te geven tot de duidelijke weergave van een waarschuwing aan cliënten wanneer die zich toegang tot de online-interface verschaffen;

ii) aanbieders van hostingdiensten te gelasten de toegang tot een online-interface te deactiveren, te blokkeren of te beperken;

iii) domeinregisters of registrerende instanties te gelasten een volledig gekwalificeerde domeinnaam te schrappen en de betrokken bevoegde autoriteit toe te staan deze te registreren;

w) het gebruik van risicowaarschuwingen door beleggingsondernemingen in informatiemateriaal, waaronder publicitaire mededelingen **die aan niet-professionele**

cliënten of potentiële niet-professionele cliënten worden verstrekt of beschikbaar gesteld, met betrekking tot bijzonder risicovolle of complexe financiële instrumenten verplicht te stellen wanneer die instrumenten een ernstige bedreiging voor de beleggersbescherming kunnen vormen;

w bis) gebruik te maken van webscrapingtechnieken en -instrumenten om onlinegegevens te verzamelen voor monitoring-, bewakings-, opsporings- en onderzoeksdoeleinden.”;

d) de volgende alinea's worden toegevoegd:

“Wanneer de bevoegde autoriteit gebruikmaakt van de onder k bis) bedoelde bevoegdheden, stelt zij ESMA daarvan in kennis. Indien dergelijke praktijken of mededelingen in meer dan één lidstaat worden gebruikt, coördineert ESMA, op verzoek van ten minste één bevoegde autoriteit, de overeenkomstig punt k bis) door de bevoegde autoriteiten genomen maatregelen.

De uitoefening van de in dit lid vastgestelde bevoegdheden staat in verhouding tot en is in overeenstemming met het Unierecht en het nationale recht, met inbegrip van de geldende procedurele waarborgen en de beginselen van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie. De krachtens deze richtlijn vastgestelde onderzoeks- en handhavingsmaatregelen zijn afgestemd op de aard en de algehele werkelijke of potentiële schadelijke gevolgen van de inbreuk.”.

17 bis) Het volgende artikel wordt ingevoegd:

“Artikel 69 bis

Benchmarks als toezichtinstrument

1. In overeenstemming met artikel 16 -bis ontwikkelt ESMA op basis van sectortests en na raadpleging van Eiopa en de nationale bevoegde autoriteiten en voor zover relevant gemeenschappelijke Europese benchmarks voor groepen vergelijkbare financiële instrumenten die in meer dan één lidstaat worden ontwikkeld en gedistribueerd. De benchmarks dienen als referentiepunten voor vergelijkbare groepen beleggingsproducten en worden door nationale bevoegde autoriteiten gebruikt bij hun beoordeling van de kwalitatieve en kwantitatieve kenmerken van beleggingsproducten die door beleggingsondernemingen worden ontwikkeld of gedistribueerd.

ESMA werkt die benchmarks regelmatig bij, rekening houdend met de marktontwikkelingen.

In specifieke gevallen, wanneer er specifieke nationale factoren bestaan die directe gevolgen hebben voor belangrijke kenmerken van een product, zoals de kosten, de prestaties en de kwalitatieve voordelen, dan wordt daar rekening mee gehouden. Te dien einde delen de nationale bevoegde autoriteiten deze mee aan ESMA en verstrekken richtsnoeren over de invloed van dergelijke kenmerken op de benchmarks, waaronder een reikwijdte van de gevolgen van dergelijke productkenmerken voor de naleving van de benchmarks.

Wanneer het beleggingsproduct in slechts één lidstaat wordt ontwikkeld en gedistribueerd, is dat product onderworpen aan door de nationale bevoegde autoriteit van die lidstaat ontwikkelde nationale benchmarks. ESMA ontwikkelt, na raadpleging van Eiopa, ontwerpen van technische reguleringsnormen voor de ontwikkeling van nationale benchmarks teneinde een geharmoniseerde aanpak binnen de Unie te waarborgen, en werkt deze normen periodiek bij.

ESMA dient die ontwerpen van technische reguleringsnormen uiterlijk op ... [twaalf maanden na de datum van inwerkingtreding van deze wijzigingsrichtlijn] bij de Commissie in.

Aan de Commissie wordt de bevoegdheid gedelegeerd om de in de vierde alinea bedoelde technische reguleringsnormen vast te stellen overeenkomstig de artikelen 10 tot en met 14 van Verordening (EU) nr. 1095/2010.

2. De in lid 1 bedoelde benchmarks dienen uitsluitend als toezichtinstrument voor nationale bevoegde autoriteiten opdat zij daarmee gemakkelijker potentiële uitschieters onder de beleggingsproducten op de markt kunnen identificeren op basis van een op risico's gebaseerde benadering en opdat zij zo nodig nadere inlichtingen kunnen inwinnen.

Hiertoe mogen nationale bevoegde autoriteiten samenwerken met de private sector ter ondersteuning van hun marktscreeningactiviteiten.

Wanneer nationale bevoegde autoriteiten van deze bevoegdheid gebruikmaken, controleren zij regelmatig de beleggingsproducten op de markt en vergelijken ze deze met de relevante benchmarks. Als zij producten identificeren die afwijken van de benchmark, kunnen ze van de beleggingsonderneming verlangen dat ze die afwijking uitlegt. Als zij vinden dat de uitleg de afwijking voldoende rechtvaardigt, sluiten ze dit verzoek met een positieve beoordeling af.

Als zij echter vinden dat de uitleg de afwijking van de benchmark niet voldoende rechtvaardigt, kunnen ze van de beleggingsonderneming verlangen dat zij haar aanpak corrigeert om aan de vereisten inzake productgovernance in artikel 16 -bis te voldoen en de consument de beoogde kwalitatieve en kwantitatieve kenmerken van het desbetreffende beleggingsproduct te bieden. Als de onderneming deze correctie doorvoert, sluiten de nationale bevoegde autoriteiten dit verzoek met een positieve beoordeling af.

Wanneer een beleggingsonderneming verzuimt uitleg te geven of de uitleg de afwijking van het product van de benchmark niet voldoende rechtvaardigt, en de onderneming er niet in slaagt de kwalitatieve en kwantitatieve productkenmerken af te stemmen op de relevante benchmark, kunnen de nationale bevoegde autoriteiten indien nodig als uiterste maatregel van de beleggingsonderneming verlangen dat zij dat product van de markt haalt.”.

18) Aan artikel 70, lid 3, punt a), worden de volgende punten xxxvii) tot en met xxxxii) toegevoegd:

“xxxvii) artikel 16 -bis, leden 1 tot en met 8;

xxxviii) artikel 24, leden 5 bis tot en met 5 quater en lid 11 bis;

xxxix) artikel 24 bis, leden 1, 2, 6 en 7;

xxxx) artikel 24 ter, leden 1, 3 en 4;

xxxxi) artikel 24 quater, leden 1 tot en met 5, en lid 7;

xxxxii) artikel 35 bis, lid 1;”.

19) Artikel 73, lid 1, wordt als volgt gewijzigd:

a) de eerste alinea wordt vervangen door:

“De lidstaten dragen er zorg voor dat de bevoegde autoriteiten doeltreffende mechanismen

opzetten om de melding van potentiële of daadwerkelijke inbreuken op Verordening (EU) nr. 600/2014 en op de ter uitvoering van deze richtlijn vastgestelde nationale bepalingen aan de bevoegde autoriteiten mogelijk te maken, met inbegrip van inbreuken door ondernemingen die niet in het bezit zijn van een vergunning op grond van deze richtlijn.”;

b) in de tweede alinea wordt punt a) vervangen door:

“a) specifieke procedures voor de ontvangst van meldingen van potentiële of daadwerkelijke inbreuken en de follow-up daarvan, met inbegrip van het vaststellen van veilige communicatiekanalen voor dergelijke meldingen. Deze procedures omvatten ook het plaatsen, op de voorpagina van de website van elke bevoegde autoriteit, van een link naar een eenvoudig meldingsformulier waarmee eenieder potentiële of daadwerkelijke inbreuken op het Unierecht of het nationale recht kan melden. De lidstaten verplichten de bevoegde autoriteiten om alle via dit meldingsformulier ingediende meldingen onverwijld te analyseren;”.

20) Artikel 86 wordt als volgt gewijzigd:

a) lid 1 wordt vervangen door:

“1. Indien de bevoegde autoriteit van de lidstaat van ontvangst (voor de toepassing van dit artikel de “initierende autoriteit”) redelijke gronden heeft om aan te nemen dat een beleggingsonderneming die op haar grondgebied op grond van het vrij verrichten van diensten activiteiten uitoefent, de verplichtingen schendt die uit de ter uitvoering van deze richtlijn vastgestelde bepalingen voortvloeien, of dat een beleggingsonderneming met een bijkantoor op haar grondgebied de verplichtingen schendt die voortvloeien uit de ter uitvoering van deze richtlijn vastgestelde bepalingen waarbij aan de bevoegde autoriteit van de lidstaat van ontvangst geen bevoegdheden worden verleend, stelt zij de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst van deze bevindingen in kennis.

De informatie waaruit blijkt dat een dergelijke inkennisstelling heeft plaatsgevonden, wordt aan ESMA toegezonden. ESMA zendt deze informatie door aan de bevoegde autoriteiten van alle andere lidstaten van ontvangst waar de beleggingsonderneming beleggingsdiensten of -activiteiten verricht.

De bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst neemt onverwijld, doch uiterlijk 30 werkdagen nadat de initiërende autoriteit haar bevindingen heeft meegedeeld, de

nodige maatregelen of start de nodige administratieve procedure om dergelijke maatregelen te nemen. De bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst verstrekt de initiërende autoriteit, ESMA en de bevoegde autoriteiten van alle andere lidstaten op het grondgebied waarvan de beleggingsonderneming actief is, alle nodige informatie over alle getroffen maatregelen.

Indien de beleggingsonderneming, in weerwil van de door de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst getroffen maatregelen of omdat deze maatregelen ontoereikend zijn dan wel indien er geen maatregelen zijn getroffen, blijft handelen op een wijze die de belangen van beleggers in de lidstaat van ontvangst of de ordelijke werking van de markten kennelijk schaadt, geldt het volgende:

- a) de bevoegde autoriteit van de lidstaat van ontvangst neemt, na de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst daarvan in kennis te hebben gesteld, de nodige maatregelen om de beleggers en de goede werking van de markten te beschermen, met inbegrip van de mogelijkheid om een inbreukplegende beleggingsonderneming te beletten nieuwe transacties op het grondgebied van die lidstaat te verrichten. De Commissie en ESMA, evenals alle bevoegde autoriteiten van de lidstaten van ontvangst waar de inbreukplegende beleggingsonderneming actief is, worden onverwijld van deze maatregelen in kennis gesteld; en
 - b) de bevoegde autoriteit van de lidstaat van ontvangst kan de zaak verwijzen naar ESMA, die kan handelen in overeenstemming met de haar uit hoofde van artikel 19 van Verordening (EU) nr. 1095/2010 verleende bevoegdheden.”;
- b) de volgende leden 1 bis en 1 ter worden ingevoegd:

“1 bis. Indien de initiërende autoriteit krachtens lid 1 conservatoire maatregelen tegen een inbreukplegende beleggingsonderneming heeft genomen, kan de bevoegde autoriteit van een andere lidstaat van ontvangst, indien deze beleggingsonderneming aanleiding tot bezorgdheid geeft of inbreuken veroorzaakt die sterk vergelijkbaar zijn met of identiek zijn aan die welke in de bevindingen van de initiërende autoriteit zijn genoemd, ten aanzien van die onderneming sterk vergelijkbare of identieke maatregelen nemen, mits die bevoegde autoriteit ook redelijke gronden heeft om aan te nemen dat op haar

grondgebied een soortgelijke inbreuk heeft plaatsgevonden.

De bevoegde autoriteit van die andere lidstaat van ontvangst kan dit doen zonder de bevindingen vooraf aan de bevoegde autoriteit van de lidstaat van ontvangst mee te delen, maar stelt de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst daarvan ten minste vijf werkdagen vóór het nemen van dergelijke conservatoire maatregelen in kennis.

De Commissie, ESMA en alle bevoegde autoriteiten van de lidstaten van ontvangst waar de inbreukplegende beleggingsonderneming actief is, worden onverwijld van dergelijke maatregelen in kennis gesteld.

1 ter. Indien binnen twaalf maanden een of meer bevoegde autoriteiten van de lidstaten van ontvangst maatregelen op grond van lid 1, vierde alinea, punt a), hebben genomen met betrekking tot een of meer beleggingsondernemingen met dezelfde lidstaat van herkomst, of indien een lidstaat van herkomst het niet eens is met de bevindingen van een lidstaat van ontvangst, kan ESMA overeenkomstig artikel 87 bis een samenwerkingsplatform opzetten.”.

21) Het volgende artikel 87 bis wordt ingevoegd:

“Artikel 87 bis

Samenwerkingsplatformen

1. ESMA kan indien er reden tot bezorgdheid is omtrent de negatieve gevolgen voor beleggers, op eigen initiatief of op verzoek van een of meer bevoegde autoriteiten, een samenwerkingsplatform opzetten en coördineren om de uitwisseling van gegevens te verbeteren en de samenwerking tussen de betrokken toezichthoudende autoriteiten te intensiveren, indien een beleggingsonderneming activiteiten verricht of voornemens is te verrichten die gebaseerd zijn op het vrije verkeer van diensten of de vrijheid van vestiging en indien deze activiteiten relevant zijn voor de markt van de lidstaat van ontvangst. Indien een samenwerkingsplatform wordt opgezet op verzoek van een bevoegde autoriteit, stelt die bevoegde autoriteit de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst in kennis van haar bezorgdheid omtrent de negatieve gevolgen voor beleggers.

2. Lid 1 doet geen afbreuk aan het recht van de betrokken toezichthoudende autoriteiten om, indien zij het daarover onderling eens zijn, een samenwerkingsplatform op te zetten.
3. Het opzetten van een samenwerkingsplatform op grond van de leden 1 en 2 doet geen afbreuk aan het toezichtsmandaat van de toezichthoudende autoriteiten van de lidstaat van herkomst en de lidstaat van ontvangst waarin bij deze richtlijn is voorzien.
4. Onverminderd artikel 35 van Verordening (EU) nr. 1095/2010 verstrekken de betrokken bevoegde autoriteiten op verzoek van ESMA tijdig alle benodigde informatie.
5. Indien twee of meer bevoegde autoriteiten van een samenwerkingsplatform het oneens zijn over de procedure of de inhoud van een te nemen maatregel of het niet nemen van maatregelen, kan ESMA, op verzoek van een betrokken bevoegde autoriteit of op eigen initiatief, de bevoegde autoriteiten bijstaan bij het bereiken van overeenstemming overeenkomstig artikel 19, lid 1, van Verordening (EU) nr. 1095/2010.
6. In geval van onenigheid binnen het platform en wanneer er ernstige bezorgdheid bestaat over de negatieve gevolgen voor beleggers of over de inhoud van een te nemen maatregel of het niet nemen van maatregelen ten aanzien van een beleggingsonderneming, kan ESMA ***beslissen gezamenlijke inspecties ter plaatse te initiëren en te coördineren. ESMA verzoekt de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst en andere relevante bevoegde autoriteiten van het samenwerkingsplatform om aan deze gezamenlijke inspectie ter plaatse deel te nemen.***

22) De volgende titel VI bis wordt ingevoegd:

“TITEL VI BIS

FINANCIËLE SCHOLING

Artikel 88 bis

Financiële scholing van niet-professionele cliënten en potentiële niet-professionele cliënten

1. De lidstaten ***stellen informatie- en onderwijsacties vast en voeren die uit om de***

scholing **en kennis** van **consumenten** met betrekking tot verantwoord beleggen bij de toegang tot beleggingsdiensten of nevendiensten **te bevorderen**.

Bij het ontwerpen van de onderwijsinstrumenten ter bevordering van financiële geletterdheid houden de lidstaten rekening met de bijdrage van nationale bevoegde autoriteiten, universiteiten en relevante belanghebbenden. De lidstaten nemen in dit verband de invoering van een verplichte leerinhoud in hun nationale leerplannen zorgvuldig in overweging.

De lidstaten zetten programma's op voor het financieren van consumentenorganisaties en onafhankelijke beleggers- of aandeelhoudersorganisaties die de scholing ondersteunen van niet-professionele cliënten en potentiële niet-professionele cliënten met betrekking tot verantwoord beleggen bij de toegang tot beleggingsdiensten of nevendiensten.

1 bis. De nationale bevoegde autoriteiten gaan een dialoog aan en voeren op eigen initiatief wederzijdse beoordelingen uit om de toepasbaarheid van beste praktijken in hun nationale systeem te beoordelen.

1 ter. De Commissie, in samenwerking met de Europese toezichthoudende autoriteiten (ETA's), de Europese Investeringsbank en de Europese Centrale Bank:

- a) vergemakkelijkt de samenwerking en de uitwisseling van beste praktijken tussen de lidstaten en belanghebbenden die actief zijn op het gebied van onderwijs en financiën;*
- b) stelt duidelijke doelstellingen inzake financiële geletterdheid vast;*
- c) richt een platform voor financiële scholing en geletterdheid op, dat bestaat uit vertegenwoordigers van:*
 - de Europese Centrale Bank;*
 - de Europese Investeringsbank;*
 - de ETA's;*
 - iedere lidstaat in de sectoren onderwijs en financiën, aangewezen door de nationale bevoegde autoriteiten;*
 - Europese en nationale consumentenorganisaties;*

– Europese federaties van de financiële sector.

Internationale organisaties en andere publieke en particuliere belanghebbenden kunnen op ad-hocbasis worden uitgenodigd.

Het platform wordt voorgezeten door de Commissie. Vertegenwoordigers worden benoemd voor een verlengbaar mandaat van twee jaar.

De lidstaten bevorderen en nemen maatregelen voor het ontwikkelen van de financiële geletterdheid.

Uiterlijk op ... [PB: gelieve de datum in te voegen = 12 maanden na de inwerkingtreding van deze wijzigingsrichtlijn] en vervolgens om de drie jaar brengen de lidstaten bij de Commissie verslag uit over de uitvoering van lid 1. De Commissie vaardigt richtsnoeren uit met betrekking tot het toepassingsgebied van dergelijke verslagen.

Uiterlijk op [PB: gelieve de datum in te voegen = 12 maanden na de inwerkingtreding van deze wijzigingsrichtlijn] en vervolgens om de vijf jaar dient de Commissie bij het Europees Parlement en de Raad een verslag in over de uitvoering van de maatregelen met betrekking tot lid 1, waarin de beste praktijken, de mogelijke verdere stappen en de waargenomen ontwikkeling en resultaten van elk verslag worden uiteengezet.

1 quater. De lidstaten worden aangemoedigd om:

- a) op het gebied van financiële scholing op Unieniveau te coördineren en samen te werken, bijvoorbeeld door gebruik te maken van open coördinatiemethoden en gezamenlijke debatten over beste praktijken tussen de ministers van Financiën en de ministers van Onderwijs van de Unie, en met andere Unie-instellingen;*
- b) financiële scholing en opleiding te bevorderen, waaronder via mogelijkheden voor een leven lang leren op nationaal niveau, zoals publiek-private partnerschappen, en door middel van begeleidingsprogramma's.*

De Commissie en de lidstaten streven ernaar de samenwerking op het gebied van financiële scholing binnen de Europese onderwijsruimte te versterken, bijvoorbeeld via het initiatief Erasmus+ Teacher Academy. De lidstaten worden aangemoedigd gebruik te maken van de bestaande instrumenten en financieringsprogramma's van de EU op

Unie- en nationaal niveau om financiële scholing en opleiding te bevorderen, te ondersteunen en mogelijk te maken, en te zorgen voor de wederzijdse erkenning van diploma's in de hele Unie.

Artikel 88 ter

Financiële scholing en publicitaire mededelingen

Materiaal voor financiële scholing dat gericht is op het ondersteunen van de financiële geletterdheid van personen door hen in staat te stellen financiële competenties te verwerven, en dat investeringen in een of meer financiële instrumenten, categorieën daarvan of specifieke beleggingsdiensten niet direct bevordert of aanmoedigt, wordt voor de toepassing van deze richtlijn niet als publicitaire mededeling aangemerkt.”

23) Artikel 89 wordt vervangen door:

- “1. De bevoegdheid om gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt aan de Commissie toegekend onder de in dit artikel neergelegde voorwaarden.
2. De bevoegdheidsdelegatie als bedoeld in artikel 2, leden 3 en 4, artikel 4, lid 1, punt 2, tweede alinea, artikel 4, lid 2, artikel 13, lid 1, artikel 16, lid 12, artikel 16 -bis, leden 11 en 12, artikel 23, lid 4, artikel 24, leden 5 quater en 13, artikel 24 ter, lid 2, artikel 24 quater, lid 8, artikel 24 quinquies, lid 2, artikel 25, lid 8, artikel 27, lid 9, artikel 28, lid 3, artikel 30, lid 5, artikel 31, lid 4, artikel 32, lid 4, artikel 33, lid 8, artikel 35 bis, leden 3 en 4, artikel 52, lid 4, artikel 54, lid 4, artikel 58, lid 6, artikel 64, lid 7, artikel 65, lid 7, en artikel 79, lid 8, wordt voor onbepaalde tijd aan de Commissie toegekend met ingang van 2 juli 2014.
3. De bevoegdheidsdelegatie als bedoeld in artikel 2, leden 3 en 4, artikel 4, lid 1, punt 2, tweede alinea, artikel 4, lid 2, artikel 13, lid 1, artikel 16, lid 12, artikel 16 -bis, leden 11 en 12, artikel 23, lid 4, artikel 24, leden 5 quater en 13, artikel 24 ter, lid 2, artikel 24 quater, lid 8, artikel 24 quinquies, lid 2, artikel 25, lid 8, artikel 27, lid 9, artikel 28, lid 3, artikel 30, lid 5, artikel 31, lid 4, artikel 32, lid 4, artikel 33, lid 8, artikel 35 bis, leden 3 en 4, artikel 52, lid 4, artikel 54, lid 4, artikel 58, lid 6, artikel 64, lid 7, artikel 65, lid 7, en artikel 79, lid 8, kan te allen tijde door het Europees Parlement of de Raad worden ingetrokken. Het besluit tot intrekking beëindigt de delegatie van de in dat besluit genoemde bevoegdheid. Het wordt van kracht op de dag na die van de bekendmaking ervan in het Publicatieblad van de Europese

Unie of op een daarin genoemde latere datum. Het besluit laat de geldigheid van de reeds van kracht zijnde gedelegeerde handelingen onverlet.

4. Vóór de vaststelling van een gedelegeerde handeling raadpleegt de Commissie de door elke lidstaat aangewezen deskundigen overeenkomstig de beginselen die zijn neergelegd in het Interinstitutioneel Akkoord over beter wetgeven van 13 april 2016.
5. Zodra de Commissie een gedelegeerde handeling heeft vastgesteld, stelt zij het Europees Parlement en de Raad daarvan gelijktijdig in kennis.
6. Een gedelegeerde handeling die is vastgesteld overeenkomstig artikel 2, leden 3 en 4, artikel 4, lid 1, punt 2, tweede alinea, artikel 4, lid 2, artikel 13, lid 1, Artikel 16, lid 12, artikel 16 -bis, leden 11 en 12, artikel 23, lid 4, artikel 24, leden 5 quater en 13, artikel 24 ter, lid 2, artikel 24 quater, lid 8, artikel 24 quinquies, lid 2, artikel 25, lid 8, artikel 27, lid 9, artikel 28, lid 3, artikel 30, lid 5, artikel 31, lid 4, artikel 32, lid 4, artikel 33, lid 8, artikel 35 bis, leden 3 en 4, artikel 52, lid 4, artikel 54, lid 4, artikel 58, lid 6, artikel 64, lid 7, artikel 65, lid 7, en artikel 79, lid 8, treedt alleen in werking indien het Europees Parlement noch de Raad binnen een termijn van drie maanden na de kennisgeving van de handeling aan het Europees Parlement en de Raad daartegen bezwaar heeft gemaakt, of indien zowel het Europees Parlement als de Raad voor het verstrijken van die termijn de Commissie hebben medegedeeld dat zij daartegen geen bezwaar zullen maken. Die termijn wordt op initiatief van het Europees Parlement of de Raad met drie maanden verlengd.”.

23 bis) In artikel 90 wordt het volgende lid 5 toegevoegd:

- “5. Uiterlijk op ... [vijf jaar na de datum van inwerkingtreding van deze richtlijn] stelt de Commissie, na raadpleging van ESMA en de nationale bevoegde autoriteiten, een verslag op om te beoordelen of verstrekkers van gegevens over financiële en niet-financiële markten binnen het toepassingsgebied van deze richtlijn moeten vallen. De Commissie houdt rekening met de marktontwikkelingen en het relevante bewijsmateriaal waarover zij beschikt. In dit verslag wordt met name het volgende beoordeeld:**
- a) de evolutie van het aantal verstrekkers van gegevens over financiële en niet-financiële markten en hun diversiteit;**
 - b) de toereikendheid van de vereisten voor buiten de Unie gevestigde verstrekkers van gegevens over financiële en niet-financiële markten om in de Unie te opereren;**

- c) *de werking van de markt van verstrekkers van gegevens over financiële en niet-financiële markten in de Unie, met inbegrip van potentiële belangenconflicten, en het toezicht daarop door ESMA.*

Wanneer de Commissie dit nodig acht, doet zij haar verslag vergezeld gaan van een wetgevingsvoorstel om deze richtlijn te wijzigen.”

- 24) Bijlage II wordt gewijzigd overeenkomstig bijlage I bij deze richtlijn.
25) Bijlage V wordt toegevoegd overeenkomstig bijlage II bij deze richtlijn.

Artikel 2

Wijzigingen van Richtlijn (EU) 2016/97

Richtlijn (EU) 2016/97 wordt als volgt gewijzigd:

- 1) *In artikel 1, lid 6, worden de eerste en tweede alinea vervangen door:*

“Onverminderd intragroeprelaties waarbij een in een derde land gevestigde verzekeringstussenpersoon of herverzekeringstussenpersoon verzekerings- of herverzekeringsdistributieactiviteiten verricht namens een in de Unie ingeschreven verzekeringstussenpersoon of herverzekeringstussenpersoon die namens hem optreedt of nauwe banden heeft met die verzekeringstussenpersoon of herverzekeringstussenpersoon uit een derde land, schrijven de lidstaten voor dat in een derde land geregistreerde verzekeringstussenpersonen en herverzekeringstussenpersonen een bijkantoor op hun grondgebied vestigen en een aanvraag tot registerinschrijving indienen overeenkomstig artikel 3 om in de betrokken lidstaat verzekerings- of herverzekeringsdistributiewerkzaamheden in de zin van artikel 2, lid 1, punten 1 en 2, uit te oefenen. Wat de werking van intragroeprelaties betreft, zorgen de lidstaten ervoor dat elke ingeschreven verzekeringstussenpersoon of herverzekeringstussenpersoon die optreedt namens of nauwe banden heeft met een verzekeringstussenpersoon of herverzekeringstussenpersoon in een derde land, die ten overstaan van de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst:

- a) *tijdens de registerinschrijvingsprocedure overeenkomstig artikel 3 of op basis van een regelmatige toetsing van de geldigheid van de registerinschrijving overeenkomstig artikel 3, lid 4, vijfde alinea, niet kan aantonen dat hij in die lidstaat over een passend niveau van bedrijfsinhoud beschikt, met name dat hij over adequate kennis en*

vakbekwaamheid beschikt om zijn taken naar behoren te kunnen vervullen overeenkomstig artikel 3, lid 4, vierde alinea, en artikel 10, lid 1, in die lidstaat geen verzekeringsdistributiewerkzaamheden in de zin van artikel 2, lid 1, punt 1, mag uitoefenen of dat zijn registerinschrijving, indien hij reeds in die lidstaat is ingeschreven, wordt doorgehaald overeenkomstig artikel 3, lid 4, zesde alinea; en

b) onverminderd situaties waarin aan de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst in punt i) een passend niveau van bedrijfsinhoud wordt aangetoond, de vestiging van een in een derde land gevestigd bijkantoor van een verzekerings- of herverzekeringstussenpersoon met als hoofddoel het aanbieden van verzekerings- of herverzekeringdistributiewerkzaamheden.”;

1) Artikel 2, lid 1, wordt als volgt gewijzigd:

a) in punt 4 wordt punt c) vervangen door:

“c) de desbetreffende verzekeringsproducten omvatten niet de dekking van levensverzekerings- of aansprakelijkheidsrisico’s, behalve de dekking van aansprakelijkheidsrisico’s die het goed aanvult dat of de dienst aanvult die de tussenpersoon in het kader van zijn hoofdberoepswerkzaamheid aanbiedt;”;

b) punt 8 wordt vervangen door:

“8. “verzekeringsdistributeur”: een verzekeringstussenpersoon, nevenverzekeringsstussenpersoon of verzekeringsonderneming die het verzekeringsdistributiebedrijf uitoefent;”;

c) de volgende punten 19 tot en met 22 worden toegevoegd:

“19. “elektronische vorm”: elke andere duurzame drager dan papier;

20. “publicitaire mededeling”: elke openbaarmaking van informatie anders dan die welke vereist is op grond van het Unierecht of het nationale recht of anders dan het in artikel 16 ter bedoelde materiaal voor financiële scholing waarin direct of indirect verzekeringsproducten worden gepromoot, dan wel direct of indirect beleggingen in verzekeringen met een beleggingscomponent worden aangemoedigd en die wordt gedaan:

a) door een verzekeringsonderneming of verzekeringstussenpersoon, of door een

derde partij die door een dergelijke verzekeringsonderneming of verzekeringstussenpersoon wordt vergoed of aangemoedigd door middel van een niet-geldelijke tegemoetkoming;

- b) aan natuurlijke of rechtspersonen;
- c) in welke vorm en met welk middel dan ook;

20 bis. “influencer”: *een natuurlijke of rechtspersoon die in elektronische vorm en voor enigerlei beloning als bedoeld in artikel 2, punt 5, van Gedelegeerde Verordening (EU) 2017/565 commerciële activiteiten uitvoert door op grond van zijn/haar populariteit content naar het publiek te communiceren met de bedoeling om financiële producten of contracten direct of indirect te promoten;*

21. “marketingpraktijk”: elke strategie die wordt toegepast en elk gebruik van een instrument dat wordt gehanteerd of een techniek die wordt toegepast door een verzekeringsonderneming of verzekeringstussenpersoon, of door een derde partij die door een dergelijke verzekeringsonderneming of verzekeringstussenpersoon door middel van een niet-geldelijke tegemoetkoming wordt vergoed of aangemoedigd om:

- a) op directe of indirecte wijze publicitaire mededelingen te verspreiden;
- b) het bereik en de doeltreffendheid van publicitaire mededelingen te versnellen of te verbeteren;
- c) op enigerlei wijze de verzekeringsondernemingen, verzekeringstussenpersonen of verzekeringsproducten te promoten;

22. “online-interface”: software, waaronder een website, een deel van een website of een applicatie, **met inbegrip van mobiele applicaties.**”.

26) Artikel 3 wordt als volgt gewijzigd:

-a) in lid 4 wordt de vierde alinea vervangen door:

“De lidstaten van herkomst zorgen ervoor dat de registerinschrijving van verzekerings-, herverzekerings- en nevenverzekeringstussenpersonen slechts mogelijk is indien aan de in artikel 10 bedoelde relevante vereisten is voldaan, met inbegrip van het vereiste dat een verzekerings- of herverzekeringstussenpersoon een passend niveau van bedrijfsinhoud moet hebben met betrekking tot een intragroeprelatie met een bijkantoor van een

ingeschreven verzekerings- of herverzekeringstussenpersoon in een derde land overeenkomstig artikel 1, lid 6.”;

- a) in lid 4, zesde alinea, wordt de tweede zin vervangen door:

“In voorkomend geval stelt de lidstaat van herkomst de lidstaat van ontvangst onmiddellijk in kennis van deze doorhaling.”;

- b) in lid 5 wordt de volgende alinea toegevoegd:

“Indien de registratie wordt geweigerd of wanneer een verzekerings-, herverzekerings- of nevenverzekeringstussenpersoon uit het register wordt geschrapt, deelt de bevoegde autoriteit haar besluit aan de aanvrager of de betrokken verzekerings-, herverzekerings- of nevenverzekeringstussenpersoon mee in een met redenen omkleed document en stelt zij Eiopa in kennis van de redenen voor een dergelijke weigering van registratie of schrapping uit het register.”;

- c) het volgende lid 5 bis wordt ingevoegd:

“5 bis. Eiopa stelt een lijst op van alle verzekerings-, herverzekerings- of nevenverzekeringstussenpersonen wier registratie is geweigerd of die door een bevoegde autoriteit uit het register zijn geschrapt, en stelt deze lijst ter beschikking van de bevoegde autoriteiten.

De in de eerste alinea bedoelde lijst bevat, in voorkomend geval, informatie over de diensten of activiteiten waarvoor elke verzekerings-, herverzekerings- of nevenverzekeringstussenpersoon om registratie heeft verzocht, alsmede de redenen voor de weigering van registratie of de schrapping uit het register, en wordt regelmatig bijgewerkt.”;

- d) *aan lid 7 worden de volgende alinea’s toegevoegd:*

“De lidstaten zorgen ervoor dat de bevoegde autoriteiten de integriteit van de interne markt handhaven wanneer zij beslissen om een registerinschrijving toe te kennen of te weigeren aan een verzekerings-, herverzekerings- of nevenverzekeringstussenpersoon die een rechtspersoon is.

Indien een verzekerings- of nevenverzekeringstussenpersoon een rechtspersoon is en

zijn hoofdkantoor heeft in dezelfde lidstaat als zijn statutaire zetel, maar uitsluitend beleggingsactiviteiten aanbiedt of verricht in andere lidstaten, zorgen de lidstaten ervoor dat de verzekerings- of nevenverzekeringstussenpersoon in voldoende mate begrijpt wat de risico's en wettelijke vereisten inhouden waaraan hij of zijn klanten onderworpen zijn en zich gedraagt op een manier die overeenstemt met het Unierecht en de beginselen van de interne markt, zonder beperkingen op te leggen aan ondernemingen die grensoverschrijdende diensten aanbieden in overeenstemming met die beginselen.

De lidstaten zorgen ervoor dat de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst bij de beoordeling of aan de eerste alinea is voldaan, samenwerkt met de bevoegde autoriteit van de lidstaat van ontvangst.”.

27) Artikel 5 wordt als volgt gewijzigd:

a) lid 1 wordt vervangen door:

“1. Een bevoegde autoriteit van de lidstaat van ontvangst die redelijke gronden heeft om aan te nemen dat een verzekerings-, herverzekerings- of nevenverzekeringstussenpersoon die uit hoofde van de vrijheid van dienstverlening op haar grondgebied activiteiten uitoefent, de verplichtingen schendt die uit de ter uitvoering van deze richtlijn vastgestelde bepalingen voortvloeien, stelt de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst daarvan **onverwijld** in kennis.

De bevoegde autoriteit van de lidstaat van ontvangst stelt Eiopa in kennis van het feit dat zij de lidstaat van herkomst in kennis heeft gesteld van haar overwegingen. Eiopa zendt deze informatie door aan de bevoegde autoriteiten van alle andere lidstaten van ontvangst waar de verzekerings-, herverzekerings- of nevenverzekeringstussenpersoon op grond van het vrije verkeer van diensten activiteiten uitoefent.

Nadat de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst de uit hoofde van de eerste alinea ontvangen informatie heeft beoordeeld, neemt zij in voorkomend geval bij de eerste gelegenheid, doch uiterlijk 30 werkdagen nadat zij de mededeling van de bevoegde autoriteit van de lidstaat van ontvangst heeft ontvangen, passende maatregelen om de situatie te

verhelpen. De bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst stelt de bevoegde autoriteit van de lidstaat van ontvangst op de hoogte van dergelijke getroffen maatregelen. De bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst deelt alle relevante informatie over de getroffen maatregel mee aan de bevoegde autoriteit van de lidstaat van ontvangst, en aan de bevoegde autoriteiten van alle andere lidstaten op het grondgebied waarvan de verzekerings-, herverzekerings- of nevenverzekeringstussenpersoon op grond van het vrije verkeer van diensten activiteiten uitoefent.

Indien de verzekerings-, herverzekerings- of nevenverzekeringstussenpersoon, ondanks de door de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst getroffen maatregelen of omdat die maatregelen ontoereikend blijken te zijn of niet voorhanden zijn, blijft handelen op een wijze die duidelijk strijdig is met de belangen van een groot aantal consumenten van de lidstaat van ontvangst of met het goed functioneren van de verzekerings- of de herverzekeringsmarkten, kan de bevoegde autoriteit van de lidstaat van ontvangst, na de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst daarvan op de hoogte te hebben gebracht, passende maatregelen nemen om verdere onregelmatigheden te voorkomen, met inbegrip van, voor zover zulks volstrekt noodzakelijk is, het de tussenpersoon beletten op het grondgebied van de lidstaat van ontvangst nieuwe activiteiten te ontplooiën.”;

b) lid 3 wordt vervangen door:

“De bevoegde autoriteiten van de lidstaat van ontvangst delen elke krachtens de leden 1 en 2 genomen maatregel aan de betrokken verzekerings-, herverzekerings- of nevenverzekeringstussenpersoon mee in een met redenen omkleed document en stellen de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst onverwijld in kennis van die maatregelen. De bevoegde autoriteit van de lidstaat van ontvangst stelt de Commissie, Eiopa en de bevoegde autoriteiten van de lidstaten van ontvangst waar de verzekerings-, herverzekerings- of nevenverzekeringstussenpersoon op grond van het vrije verkeer van diensten activiteiten uitoefent eveneens in kennis van die maatregelen.”;

c) het volgende lid 4 wordt toegevoegd:

“4. Indien binnen twaalf maanden twee of meer bevoegde autoriteiten van de lidstaten van ontvangst krachtens lid 1 maatregelen hebben genomen met betrekking tot een of meer verzekerings-, herverzekerings- of nevenverzekeringstussenpersonen met dezelfde lidstaat van herkomst, of indien een lidstaat van herkomst het niet eens is met de bevindingen van

een lidstaat van ontvangst, kan Eiopa overeenkomstig artikel 12 ter een samenwerkingsplatform opzetten.”.

28) Het volgende artikel 9 bis wordt ingevoegd:

“*Artikel 9 bis*

Melding van grensoverschrijdende activiteiten

1. De lidstaten schrijven voor dat verzekeringsdistributeurs de volgende informatie jaarlijks melden aan de bevoegde autoriteit van hun lidstaat van herkomst waar zij ***in het kader van de vrijheid van dienstverlening of de vrijheid van vestiging*** met meer dan vijftig klanten grensoverschrijdende ***activiteiten*** verrichten:

- a) de lijst van lidstaten van ontvangst waar de verzekeringsdistributeur activiteiten uitoefent op grond van het vrije verkeer van diensten of de vrijheid van vestiging;
- b) de schaal en reikwijdte van de in elke lidstaat ■ verrichte verzekeringsdistributieactiviteiten;
- c) het soort verzekeringsproducten dat in elke lidstaat ■ wordt gedistribueerd;
- d) voor elke lidstaat ■ het totale aantal klanten voor de betrokken periode eindigend op 31 december;
- e) het aantal klachten dat van klanten en belanghebbenden is ontvangen in elke lidstaat ■ .

De bevoegde autoriteiten delen Eiopa alle krachtens de eerste alinea door verzekeringsdistributeurs gemelde informatie mee.

2. Eiopa zet een elektronische databank op met de uit hoofde van lid 1, tweede alinea, gemelde informatie. Die databank wordt toegankelijk gemaakt voor alle bevoegde autoriteiten.
3. Eiopa ontwikkelt ontwerpen van technische reguleringsnormen met betrekking tot de bijzonderheden van de in lid 1 bedoelde informatie.

Eiopa legt die ontwerpen van technische reguleringsnormen uiterlijk op [PB: datum invoegen: 18 maanden na de datum van inwerkingtreding van deze richtlijn] aan de Commissie voor.

Aan de Commissie wordt de bevoegdheid gedelegeerd om de in de eerste alinea bedoelde technische reguleringsnormen vast te stellen overeenkomstig artikel 10 van Verordening

(EU) nr. 1094/2010.

4. Eiopa ontwikkelt ontwerpen van technische uitvoeringsnormen tot nadere bepaling van de datastandaarden en opmaakmodellen, methoden en overdrachtsregelingen, de frequentie en de begindatum voor de overeenkomstig lid 1 te rapporteren en mee te delen informatie.

Eiopa legt die ontwerpen van technische uitvoeringsnormen uiterlijk op [PB: datum invoegen: 18 maanden na de datum van inwerkingtreding van deze richtlijn] aan de Commissie voor.

Aan de Commissie wordt de bevoegdheid toegekend om de in de eerste alinea bedoelde technische uitvoeringsnormen vast te stellen overeenkomstig artikel 15 van Verordening (EU) nr. 1094/2010.

5. Op basis van de krachtens lid 2 meegedeelde informatie publiceert Eiopa elk jaar een verslag met geanonimiseerde en geaggregeerde statistieken over de verzekeringsdistributieactiviteiten die uit hoofde van de vrijheid van dienstverlening in de Unie worden verricht, alsmede een analyse van trends.”.

29) Artikel 10 wordt als volgt gewijzigd:

- a) lid 1 wordt vervangen door:

“1. De lidstaten van herkomst zorgen ervoor dat verzekerings- en herverzekeringsdistributeurs en werknemers van verzekerings- en herverzekeringsondernemingen die het verzekerings- of herverzekeringsdistributiebedrijf uitoefenen, beschikken over de nodige kennis en vakbekwaamheid om hun taken naar behoren te kunnen vervullen.

In het kader van een intragroeprelatie met een bijkantoor van een ingeschreven verzekerings- of herverzekeringsstussenpersoon in een derde land beoordeelt de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst of de ingeschreven verzekerings- of herverzekeringsstussenpersoon in de lidstaat van herkomst overeenkomstig artikel 1, lid 6, een passend niveau van bedrijfsinhoud heeft door na te gaan of de verzekeringsstussenpersoon of herverzekeringsstussenpersoon, met inbegrip van zijn werknemers indien de verzekerings- of herverzekeringsstussenpersoon een rechtspersoon is, beschikken over adequate kennis en vakbekwaamheid om hun taken naar behoren te

kunnen vervullen.”;

b) lid 2 wordt als volgt gewijzigd:

i) de eerste, tweede en derde alinea worden vervangen door:

“De lidstaten van herkomst zorgen ervoor dat verzekerings- en herverzekeringstussenpersonen, werknemers van verzekerings- en herverzekeringsondernemingen en werknemers van verzekerings- en herverzekeringstussenpersonen hun kennis en vakbekwaamheid op peil houden en actualiseren door regelmatige beroepsopleiding en bijscholing, met inbegrip van specifieke opleiding wanneer de verzekerings- of herverzekeringsondernemingen en -tussenpersonen nieuwe verzekeringsproducten of -diensten aanbieden.

Voor de toepassing van de eerste alinea voeren de lidstaten van herkomst regelingen in en maken zij deze bekend om de kennis en vakbekwaamheid van verzekerings- en herverzekeringstussenpersonen, werknemers van verzekerings- en herverzekeringsondernemingen en werknemers van verzekerings- en herverzekeringstussenpersonen op effectieve wijze te controleren en te beoordelen, zoals uiteengezet in bijlage I, op basis van ten minste 15 uur beroepsopleiding of bijscholing per jaar ***gedurende hun werktijd***, rekening houdend met de aard van de verkochte producten, het soort distributeur, de rol die zij spelen, en de werkzaamheden die zij verrichten bij de verzekerings- of herverzekeringdistributeur. ***Deze regelingen bepalen met name in welke gevallen op basis van een beoordeling van kennis en vakbekwaamheid extra uren beroepsopleiding en bijscholing van een werknemer of tussenpersoon moeten worden verlangd boven het minimum van 15 uur per jaar. Nationale bevoegde autoriteiten bepalen een passend aantal uren beroepsopleiding voor werknemers van verzekerings- en herverzekeringsondernemingen en verzekerings- en herverzekeringstussenpersonen die advies over verzekeringen met een beleggingscomponent verstrekken, dat wordt besteed aan de vereiste minimumkennis van duurzame beleggingen die aan een ecologische of sociale doelstelling bijdragen, met inbegrip van de wijze waarop duurzaamheidsfactoren en de duurzaamheidsvoorkeuren van de cliënt tijdens het adviesproces in aanmerking moeten worden genomen en daarin moeten worden verwerkt.***

Voor kleine tussenpersonen die zowel financiële instrumenten als verzekeringen met

een beleggingscomponent distribueren kunnen de lidstaten in specifieke vereisten aangaande het aantal uren beroepsopleiding voorzien.

De lidstaten van herkomst schrijven voor dat de naleving van de criteria van bijlage I en de jaarlijkse succesvolle afronding van de voortdurende beroepsopleiding en bijscholing worden aangetoond door middel van een getuigschrift *of enig door de Unie of een lidstaat erkend ander document.*”;

ii) de volgende alinea wordt toegevoegd:

“De Commissie is bevoegd deze richtlijn te wijzigen door overeenkomstig artikel 38 gedelegeerde handelingen vast te stellen om, indien nodig, de voorschriften van bijlage I te herzien.”;

c) lid 4 wordt vervangen door:

“4. Verzekerings- en herverzekeringstussenpersonen zijn in het bezit van een beroepsaansprakelijkheidsverzekering die het gehele grondgebied van de Unie dekt, of een andere vergelijkbare garantie voor aansprakelijkheid wegens beroepsnalatigheid, voor een bedrag van ten minste **1 564 610** EUR per schadegeval en in totaal **2 315 610** EUR per jaar voor alle schadegevallen, tenzij die verzekering of vergelijkbare garantie reeds wordt geboden door een verzekeringsonderneming, herverzekeringsonderneming of andere onderneming in naam waarvan de verzekerings- of herverzekeringstussenpersoon handelt of bevoegd is te handelen, of die onderneming volledig aansprakelijk is voor het handelen van de tussenpersoon.”;

d) in lid 6 wordt punt b) vervangen door:

“b) een bepaling volgens welke de tussenpersoon over een financiële draagkracht moet beschikken die permanent 4 % van het totaal van de jaarlijks ontvangen premies beloopt, met een minimum van 18 750 EUR;”.

30) Aan artikel 12, lid 3, worden de volgende alinea's toegevoegd:

“De in de eerste alinea, eerste zin, bedoelde bevoegdheden omvatten de bevoegdheid om:

a) toegang te verkrijgen tot ieder document of andere gegevens, in enigerlei vorm, waarvan de bevoegde autoriteit vindt dat ze relevant en nodig kunnen zijn voor de

uitoefening van haar taken, en een afschrift van dat document of die gegevens te ontvangen of te maken;

- b) aanvullende inlichtingen op te vragen of te verlangen van iedere persoon en zo nodig een persoon op te roepen en te ondervragen om inlichtingen te verkrijgen;

b bis) regelmatig te controleren in hoeverre de kwalitatieve en kwantitatieve kenmerken van verzekeringen met een beleggingscomponent op de markt op de relevante benchmarks aansluiten, en zo nodig in overeenstemming met artikel 12 bis van deze richtlijn corrigerende maatregelen te nemen;

- c) inspecties of onderzoeken ter plaatse te verrichten;
- d) mysteryshopping-activiteiten te verrichten;
- e) te verzoeken om bevrozing van en/of beslaglegging op activa;
- f) te verzoeken om een tijdelijk verbod op uitoefening van de beroepsactiviteit;
- g) informatie te verlangen van de accountants van verzekeringsondernemingen of verzekeringstussenpersonen;
- h) strafrechtelijke procedures in te stellen;
- i) toe te staan dat verificatie of onderzoek wordt verricht door een accountant of deskundige;
- j) publicitaire mededelingen of marketingpraktijken in hun lidstaat op te schorten of te verbieden gedurende een periode van ten hoogste één jaar, indien er redelijke gronden zijn om aan te nemen dat inbreuk op deze richtlijn is gepleegd;
- k) te verlangen dat elke praktijk die of elk gedrag dat volgens de bevoegde autoriteit in strijd is met de ter uitvoering van deze richtlijn vastgestelde bepalingen, tijdelijk of voorgoed wordt gestaakt en te voorkomen dat die praktijk of dat gedrag wordt herhaald;
- l) alle andere maatregelen vast te stellen die ervoor zorgen dat verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen blijven voldoen aan de wettelijke vereisten;
- m) de distributie van een verzekering met een beleggingscomponent op te schorten of te verbieden;

- n) de distributie van een verzekering met een beleggingscomponent op te schorten indien de verzekeringsonderneming of verzekeringsdistributeur niet heeft voldaan aan artikel 25;
- o) de verwijdering van een natuurlijke persoon uit het leidinggevend orgaan van een verzekeringsonderneming of verzekeringsdistributeur te eisen;
- p) alle nodige maatregelen te nemen, onder meer door een derde partij of een andere overheidsinstantie te verzoeken dergelijke maatregelen tijdelijk of permanent uit te voeren om:
 - i) de inhoud te verwijderen van of de toegang te beperken tot een online-interface, of opdracht te geven tot de duidelijke weergave van een waarschuwing aan klanten wanneer die zich toegang tot de online-interface verschaffen;
 - ii) aanbieders van hostingdiensten te gelasten de toegang tot een online-interface te deactiveren, te blokkeren of te beperken;
 - iii) domeinregisters of registrerende instanties te gelasten een volledig gekwalificeerde domeinnaam te schrappen en de betrokken bevoegde autoriteit toe te staan deze te registreren;
- q) het gebruik van risicowaarschuwingen voor verzekeringen met een beleggingscomponent **en, waar van toepassing, onderliggende beleggingsopties** in informatiemateriaal, waaronder publicitaire mededelingen, met betrekking tot bijzonder risicovolle verzekeringen met een beleggingscomponent, en waar van toepassing onderliggende **beleggingsopties**, verplicht te stellen wanneer die producten en **onderliggende beleggingsopties** een ernstige bedreiging voor de beleggersbescherming kunnen vormen;

q bis) gebruik te maken van webscrapingtechnieken en -instrumenten om onlinegegevens te verzamelen voor monitoring-, bewakings-, opsporings- en onderzoeksdoeleinden.

Wanneer de bevoegde autoriteit gebruikmaakt van de in punt j) bedoelde bevoegdheden, stelt zij Eiopa daarvan in kennis. Indien dergelijke praktijken of mededelingen in meer dan één lidstaat worden gebruikt, coördineert Eiopa, op verzoek van ten minste één bevoegde autoriteit, de overeenkomstig punt j) door de bevoegde autoriteiten genomen maatregelen.

De uitoefening van de in dit lid vastgestelde bevoegdheden staat in verhouding tot en is in overeenstemming met het Unierecht en het nationale recht, met inbegrip van de geldende procedurele waarborgen en de beginselen van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie. De krachtens deze richtlijn vastgestelde onderzoeks- en handhavingsmaatregelen zijn afgestemd op de aard en de algehele werkelijke of potentiële schadelijke gevolgen van de inbreuk.”.

30 bis) Het volgende artikel wordt ingevoegd:

“Artikel 12 -bis

Benchmarks als toezichtinstrument

1. In overeenstemming met artikel 25 ontwikkelt Eiopa op basis van sectortests en na raadpleging van ESMA en de nationale bevoegde autoriteiten en voor zover relevant gemeenschappelijke Europese benchmarks voor groepen vergelijkbare verzekeringen met een beleggingscomponent die in meer dan één lidstaat worden ontwikkeld en gedistribueerd. De benchmarks dienen als referentiepunten voor vergelijkbare groepen verzekeringen met een beleggingscomponent en worden door nationale bevoegde autoriteiten gebruikt bij hun beoordeling van de kwalitatieve en kwantitatieve kenmerken van verzekeringen met een beleggingscomponent die door verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen worden gedistribueerd of ontwikkeld.

Eiopa werkt die benchmarks regelmatig bij, rekening houdend met de marktontwikkelingen.

In specifieke gevallen, wanneer er specifieke nationale factoren bestaan die directe gevolgen hebben voor belangrijke kenmerken van een product, zoals de kosten, de prestaties en de kwalitatieve voordelen, dan wordt daar rekening mee gehouden. Te dien einde delen de nationale bevoegde autoriteiten deze mee aan Eiopa en verstrekken richtsnoeren over de invloed van dergelijke kenmerken op de benchmarks, waaronder een reikwijdte van de gevolgen van dergelijke productkenmerken voor de naleving van de benchmarks.

Wanneer de verzekering met een beleggingscomponent in slechts één lidstaat wordt ontwikkeld en gedistribueerd, is dat product onderworpen aan door de nationale bevoegde autoriteit van die lidstaat ontwikkelde nationale benchmarks. Eiopa ontwikkelt, na raadpleging van ESMA, ontwerpen van technische reguleringsnormen voor de ontwikkeling van nationale benchmarks teneinde een geharmoniseerde aanpak binnen de Unie te waarborgen, en werkt deze normen periodiek bij.

Eiopa dient die ontwerpen van technische reguleringsnormen uiterlijk op ... [18 maanden na de inwerkingtreding van deze wijzigingsrichtlijn] in bij de Commissie.

Aan de Commissie wordt de bevoegdheid gedelegeerd om de in de vierde alinea bedoelde technische reguleringsnormen vast te stellen overeenkomstig de artikelen 10 tot en met 14 van Verordening (EU) nr. 1094/2010.

2. De in lid 1 bedoelde benchmarks dienen uitsluitend als toezichtinstrument voor nationale bevoegde autoriteiten opdat zij daarmee gemakkelijker potentiële uitschieters onder de verzekeringen met een beleggingscomponent op de markt kunnen identificeren op basis van een op risico's gebaseerde benadering en opdat zij zo nodig nadere inlichtingen kunnen inwinnen.

Hiertoe mogen nationale bevoegde autoriteiten samenwerken met de private sector ter ondersteuning van hun marktscreeningactiviteiten.

Wanneer nationale bevoegde autoriteiten van deze bevoegdheid gebruikmaken, controleren zij regelmatig de verzekeringen met een beleggingscomponent op de markt en vergelijken ze deze met de relevante benchmarks. Als zij producten identificeren die afwijken van de benchmark, kunnen ze van de verzekeringsonderneming of verzekeringstussenpersoon verlangen dat ze die afwijking uitlegt. Als zij vinden dat de uitleg de afwijking voldoende rechtvaardigt, sluiten ze het verzoek met een positieve beoordeling af.

Als zij echter vinden dat de uitleg de afwijking van de benchmark niet rechtvaardigt, kunnen ze van de verzekeringsonderneming of verzekeringstussenpersoon verlangen dat zij haar aanpak corrigeert om aan de vereisten inzake producttoezicht en -governance in artikel 25 van deze richtlijn te voldoen en de consument de beoogde kwalitatieve en kwantitatieve kenmerken van het desbetreffende product te bieden. Als de onderneming of tussenpersoon deze correctie doorvoert, sluiten de nationale bevoegde autoriteiten dit verzoek met een positieve beoordeling af.

Wanneer een verzekeringsonderneming of verzekeringstussenpersoon verzuimt uitleg te geven of de uitleg de afwijking van het product van de benchmark niet rechtvaardigt, en de onderneming of tussenpersoon er niet in slaagt de kwalitatieve en kwantitatieve productkenmerken af te stemmen op de relevante benchmark, kunnen de nationale bevoegde autoriteiten als uiterste maatregel van de verzekeringsonderneming of

verzekeringstussenpersoon verlangen dat zij dat product van de markt haalt.”.

31) De volgende artikelen 12 bis en 12 ter worden ingevoegd:

“Artikel 12 bis

Samenwerking en informatie-uitwisseling met Eiopa

1. De bevoegde autoriteiten werken voor de toepassing van deze richtlijn samen met Eiopa.
2. De bevoegde autoriteiten verstrekken Eiopa onverwijld alle informatie die zij nodig heeft om haar taken uit hoofde van deze richtlijn uit te voeren.

Artikel 12 ter

Samenwerkingsplatformen

1. Eiopa kan indien er reden tot bezorgdheid is omtrent de negatieve gevolgen voor verzekeringnemers, op eigen initiatief of op verzoek van een of meer van de bevoegde autoriteiten, een samenwerkingsplatform opzetten en coördineren om de uitwisseling van gegevens te verbeteren en de samenwerking tussen de betrokken toezichthoudende autoriteiten te intensiveren, indien een verzekerings- of herverzekeringsdistributeur verzekeringsdistributieactiviteiten verricht of voornemens is te verrichten die gebaseerd zijn op het vrije verkeer van diensten of de vrijheid van vestiging, ***of wanneer een ontwikkelaar van verzekeringsproducten producten distribueert of voornemens is te distribueren in een andere lidstaat met gebruikmaking van in de lidstaat van ontvangst ingeschreven distributeurs van verzekeringsproducten*** en indien die activiteiten relevant zijn voor de markt van de lidstaat van ontvangst. Indien een samenwerkingsplatform wordt opgezet op verzoek van een bevoegde autoriteit, stelt die bevoegde autoriteit de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst in kennis van haar bezorgdheid omtrent de negatieve gevolgen voor beleggers.
2. Lid 1 doet geen afbreuk aan het recht van de betrokken toezichthoudende autoriteiten om, indien zij het daarover onderling eens zijn, een samenwerkingsplatform op te zetten.
3. Het opzetten van een samenwerkingsplatform op grond van de leden 1 en 2 doet geen afbreuk aan het toezichtsmandaat van de toezichthoudende autoriteiten van de lidstaat van herkomst en de lidstaat van ontvangst waarin bij deze richtlijn is voorzien.

4. Onverminderd artikel 35 van Verordening (EU) nr. 1094/2010 verstrekken de betrokken bevoegde autoriteiten op verzoek van Eiopa tijdig alle benodigde informatie.
5. Indien twee of meer bevoegde autoriteiten van een samenwerkingsplatform het oneens zijn over de procedure of de inhoud van een te nemen maatregel of het niet nemen van maatregelen, kan Eiopa, op verzoek van een betrokken bevoegde autoriteit of op eigen initiatief, de bevoegde autoriteiten bijstaan bij het bereiken van overeenstemming overeenkomstig artikel 19, lid 1, van Verordening (EU) nr. 1094/2010.
6. In geval van onenigheid binnen het platform en wanneer er ernstige bezorgdheid bestaat over de negatieve gevolgen voor verzekeringnemers of over de inhoud van een te nemen maatregel of het niet nemen van maatregelen ten aanzien van een verzekerings- of herverzekeringss distributeur, kan Eiopa ***beslissen gezamenlijke inspecties ter plaatse te initiëren en te coördineren. In dat geval verzoekt Eiopa*** de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst ***en andere relevante*** bevoegde autoriteiten ***van het samenwerkingsplatform om aan deze*** gezamenlijke inspectie ter plaatse ***deel te nemen.***”.

32) Artikel 14 wordt vervangen door:

“Artikel 14

Klachten

De lidstaten zorgen ervoor dat verzekerings- en herverzekeringss distributeurs passende procedures en regelingen vaststellen, met inbegrip van elektronische communicatiekanalen, om ervoor te zorgen dat klachten van klanten en andere belanghebbenden, met name consumentenorganisaties, naar behoren worden behandeld en dat er geen beperkingen zijn voor klanten en andere belanghebbenden die hun rechten uit hoofde van deze richtlijn uitoefenen. Deze procedures en regelingen stellen klanten en andere belanghebbenden in staat klachten te registreren en antwoorden te ontvangen in de taal waarin het communicatiemateriaal of de contractuele documenten zijn verstrekt. In alle gevallen ontvangen de klagers binnen veertig werkdagen antwoord.”.

33) De volgende artikelen 16 bis en 16 ter worden ingevoegd:

Financiële scholing van klanten

1. De lidstaten *stellen informatie- en onderwijsacties vast en voeren die uit om de scholing en kennis van klanten met betrekking tot de verantwoorde aankoop van verzekeringsproducten bij de toegang tot verzekeringsdiensten of nevendiensten te bevorderen.*

Bij het ontwerpen van de onderwijsinstrumenten ter bevordering van financiële geletterdheid houden de lidstaten rekening met de bijdrage van nationale bevoegde autoriteiten, universiteiten en relevante belanghebbenden. De lidstaten nemen in dit verband de invoering van een verplichte leerinhoud in hun nationale leerplannen in overweging.

De lidstaten kunnen programma's opzetten voor het financieren van consumentenorganisaties en onafhankelijke beleggers- of aandeelhoudersorganisaties die de scholing ondersteunen van niet-professionele cliënten en potentiële niet-professionele cliënten met betrekking tot verantwoord beleggen bij de toegang tot beleggingsdiensten of nevendiensten.

1 bis. *De nationale bevoegde autoriteiten gaan een dialoog aan en voeren op eigen initiatief wederzijdse beoordelingen uit om de toepasbaarheid van beste praktijken in hun nationale systeem te beoordelen.*

1 ter. *De Commissie, in samenwerking met de ETA's, de Europese Investeringsbank en de Europese Centrale Bank:*

a) vergemakkelijkt de samenwerking en de uitwisseling van beste praktijken tussen de lidstaten en belanghebbenden die actief zijn op het gebied van onderwijs en financiën;

b) stelt duidelijke doelstellingen inzake financiële geletterdheid vast;

c) richt een platform voor financiële scholing en geletterdheid op, dat bestaat uit vertegenwoordigers van:

- de Europese Centrale Bank;*
- de Europese Investeringsbank;*
- de ETA's;*
- iedere lidstaat in de sectoren onderwijs en financiën, aangewezen door de nationale bevoegde autoriteiten;*
- Europese en nationale consumentenorganisaties;*
- Europese federaties van de financiële sector.*

Internationale organisaties en andere publieke en particuliere belanghebbenden kunnen op ad-hocbasis worden uitgenodigd.

Het platform wordt voorgezeten door de Commissie. Vertegenwoordigers worden benoemd voor een verlengbaar mandaat van twee jaar.

De lidstaten bevorderen en nemen maatregelen voor het ontwikkelen van de financiële geletterdheid.

Uiterlijk op ... [PB: gelieve de datum in te voegen = 12 maanden na de inwerkingtreding van deze wijzigingsrichtlijn] en vervolgens om de drie jaar brengen de lidstaten bij de Commissie verslag uit over de uitvoering van lid 1. De Commissie vaardigt richtsnoeren uit met betrekking tot het toepassingsgebied van dergelijke verslagen.

Uiterlijk op ... [PB: gelieve de datum in te voegen = 12 maanden na de inwerkingtreding van deze wijzigingsrichtlijn] en vervolgens om de vijf jaar dient de Commissie bij het Europees Parlement en de Raad een verslag in over de uitvoering van de maatregelen met betrekking tot lid 1, waarin de beste praktijken, de mogelijke verdere stappen en de waargenomen ontwikkeling en resultaten van elk verslag worden uiteengezet.

1 quater. De lidstaten worden aangemoedigd om:

a) op het gebied van financiële scholing op Unieniveau te coördineren en samen te werken, bijvoorbeeld door gebruik te maken van open coördinatiemethoden en gezamenlijke debatten over beste praktijken tussen de ministers van Financiën en de ministers van Onderwijs van de Unie, en met andere Unie-instellingen;

b) financiële scholing en opleiding te bevorderen, ook via mogelijkheden voor een leven lang leren op nationaal niveau, zoals publiek-private partnerschappen, of door middel van begeleidingsprogramma's.

De Commissie en de lidstaten streven ernaar de samenwerking op het gebied van financiële scholing binnen de Europese onderwijsruimte te versterken, bijvoorbeeld via het initiatief Erasmus+ Teacher Academy. De lidstaten worden aangemoedigd gebruik te maken van de bestaande instrumenten en financieringsprogramma's van de Unie op Unie- en nationaal niveau om financiële scholing en opleiding te bevorderen, te ondersteunen en mogelijk te maken, en te zorgen voor de wederzijdse erkenning van diploma's in de hele Europese Unie.

1 quinquies. Bij het ontwerpen van de onderwijsinstrumenten ter bevordering van financiële geletterdheid houden de lidstaten rekening met de bijdragen van nationale bevoegde autoriteiten, universiteiten en relevante belanghebbenden.

Artikel 16 ter

Financiële scholing van klanten en publicitaire mededelingen

Materiaal voor financiële scholing dat gericht is op het ondersteunen van de financiële geletterdheid van personen door hen in staat te stellen financiële competenties te verwerven, en dat investeringen in een of meer verzekeringsproducten, categorieën daarvan of specifieke verzekeringsdiensten niet direct bevordert of aanmoedigt, wordt voor de toepassing van deze richtlijn niet als publicitaire mededeling aangemerkt.”.

34) In artikel 17 wordt lid 2 vervangen door:

“2. De lidstaten zorgen ervoor dat alle informatie die verband houdt met het onderwerp van deze

richtlijn, met inbegrip van publicitaire mededelingen, correct, duidelijk en niet misleidend is.

Publicitaire mededelingen zijn duidelijk als zodanig herkenbaar en vermelden duidelijk welke verzekeringsonderneming of verzekeringsdistributeur verantwoordelijk is voor de inhoud en distributie ervan, ongeacht of de mededeling direct of indirect door die verzekeringsonderneming of verzekeringsdistributeur wordt gedaan.”.

35) Artikel 18 wordt vervangen door:

“Artikel 18 **Aan de klant te verstrekken algemene informatie** 1. De lidstaten zorgen ervoor dat de volgende informatie over de verzekeringsonderneming die partij is bij de aangeboden overeenkomst tijdig, voordat de klant door een verzekeringsovereenkomst of -aanbod wordt gebonden, aan de klant wordt meegedeeld:

- a) naam of firmanaam, rechtsvorm;
- b) indien de verzekeringsovereenkomst wordt aangeboden in het kader van het recht van vestiging of het vrij verrichten van diensten, de lidstaat waar het hoofdkantoor van de verzekeringsonderneming en, in voorkomend geval, het bijkantoor dat de overeenkomst aanbiedt, is gevestigd;
- c) adres van het hoofdkantoor en, in voorkomend geval, van het bijkantoor dat de overeenkomst aanbiedt;
- d) informatie dat de verzekeringsonderneming over een vergunning beschikt op grond van artikel 14 van Richtlijn 2009/138/EG, de nationale bevoegde autoriteit die de vergunning heeft verleend en de middelen om de vergunning te controleren;
- e) een verwijzing naar het in artikel 51 van Richtlijn 2009/138/EG bedoelde rapport over de solvabiliteit en financiële positie, zodat de klant gemakkelijk kennis kan nemen van deze informatie.

2. Indien de verzekeringsovereenkomst door een verzekeringstussenpersoon wordt aangeboden, verstrekt die verzekeringstussenpersoon de klant tijdig, voordat deze door de overeenkomst of het aanbod wordt gebonden, de volgende aanvullende informatie:

- a) de naam van de verzekeringstussenpersoon, zijn rechtsvorm en adres en het feit dat hij een verzekeringstussenpersoon is;

- b) indien de verzekeringstussenpersoon handelt in het kader van het recht van vestiging of het vrij verrichten van diensten, de lidstaat waar het hoofdkantoor van de verzekeringstussenpersoon en, in voorkomend geval, het bijkantoor dat de overeenkomst aanbiedt, is gevestigd;
 - c) of de verzekeringstussenpersoon advies verstrekt over de aangeboden verzekeringsovereenkomst;
 - d) de in artikel 14 bedoelde procedures die klanten en andere belanghebbenden de mogelijkheid bieden klachten over verzekeringstussenpersonen en over de in artikel 15 bedoelde buitengerechtelijke klachten- en beroepsprocedures in te dienen;
 - e) het register waarin de verzekeringstussenpersoon is ingeschreven en hoe zijn registratie kan worden geverifieerd;
 - f) of de verzekeringstussenpersoon de klant vertegenwoordigt dan wel in naam en voor rekening van de verzekeringsonderneming optreedt.
3. Indien de verzekeringsovereenkomst door een verzekeringsonderneming wordt aangeboden, verstrekt die verzekeringsonderneming de klant tijdig, voordat deze door de overeenkomst of het aanbod wordt gebonden, de volgende aanvullende informatie:
- a) de naam van de verzekeringsonderneming, haar rechtsvorm en adres en het feit dat zij een verzekeringsonderneming is, voor zover dit niet reeds overeenkomstig lid 1, punt a), is meegedeeld;
 - b) of zij advies verstrekt over de aangeboden verzekeringsovereenkomst;
 - c) de in artikel 14 bedoelde procedures die klanten en andere belanghebbenden de mogelijkheid bieden klachten over verzekeringsondernemingen en over de in artikel 15 bedoelde buitengerechtelijke klachten- en beroepsprocedures in te dienen;
 - d) informatie dat de verzekeringsonderneming over een vergunning beschikt op grond van artikel 14 van Richtlijn 2009/138/EG, de nationale bevoegde autoriteit die de vergunning heeft verleend en de middelen om de vergunning te controleren, tenzij dit reeds overeenkomstig lid 1, punt d), is meegedeeld;

- e) of de verzekeringsonderneming de overeenkomst namens haarzelf aanbiedt, dan wel of zij de aangeboden overeenkomst namens een andere verzekeringsonderneming distribueert.”.

36) Artikel 19 wordt als volgt gewijzigd:

- a) de titel wordt vervangen door:

“Informatieverschaffing”;

- b) lid 1 wordt als volgt gewijzigd:

- i) de inleidende zin wordt vervangen door:

“De lidstaten zorgen ervoor dat een verzekeringstussenpersoon de klant tijdig, voordat deze door een verzekeringsovereenkomst of -aanbod wordt gebonden, ten minste de volgende informatie verstrekt.”;

- ii) in punt c) wordt het inleidende deel vervangen door:

“met betrekking tot andere verzekeringsproducten dan verzekeringen met een beleggingscomponent, of.”;

- iii) punt d) wordt vervangen door:

“d) de aard van de vergoeding die hij met betrekking tot de verzekeringsovereenkomst ontvangt, met name of hij werkt:

- i) op basis van een provisie, dat wil zeggen een rechtstreeks door de klant betaalde vergoeding;
- ii) op basis van enigerlei commissie, dat wil zeggen een in de verzekeringspremie begrepen vergoeding;
- iii) op basis van enigerlei andere soort vergoeding, met inbegrip van economische voordelen van welke aard ook die in verband met de verzekeringsovereenkomst worden aangeboden of verstrekt; of
- iv) op basis van een combinatie van enigerlei soort vergoeding als bepaald in de punten i), ii) en iii).”;

iv) punt e) wordt geschrapt;

c) lid 4 wordt vervangen door:

“4. De lidstaten zorgen ervoor dat een verzekeringsonderneming de klant tijdig, voordat deze door een verzekeringsovereenkomst of -aanbod wordt gebonden, de aard van de vergoeding meedeelt die haar werknemers ontvangen met betrekking tot de verzekeringsovereenkomst.”.

37) Artikel 20 wordt als volgt gewijzigd:

a) in lid 1 wordt de eerste alinea vervangen door:

“1. Geruime tijd voordat de klant door een verzekeringsovereenkomst of -aanbod wordt gebonden, stelt de verzekeringsdistributeur op basis van de door de klant verstrekte informatie de verlangens en behoeften van de klant vast en verstrekt hij de klant objectieve informatie over het verzekeringsproduct, in een begrijpelijke vorm, om die klant in staat te stellen met kennis van zaken een beslissing te nemen.”;

b) de leden 3, 4 en 5 worden vervangen door:

“3. Wanneer een verzekeringstussenpersoon die andere verzekeringsproducten dan verzekeringen met een beleggingscomponent distribueert, de klant meedeelt dat hij adviseert op grond van een onpartijdige en persoonlijke analyse, baseert hij zijn advies op een analyse van een toereikend aantal op de markt verkrijgbare verzekeringsovereenkomsten, zodat hij aan de hand van professionele criteria in staat is een persoonlijke aanbeveling te doen over een verzekeringsovereenkomst die aan de behoeften van de klant voldoet.

4. Geruime tijd voordat de klant door een verzekeringsovereenkomst of -aanbod wordt gebonden, verstrekt de verzekeringsdistributeur, ongeacht of advies wordt gegeven en ongeacht of het verzekeringsproduct deel uitmaakt van een pakket in de zin van artikel 24 van deze richtlijn, rekening houdend met de complexiteit van het verzekeringsproduct en het soort klant, deze laatste in een begrijpelijke vorm de relevante informatie over het verzekeringsproduct om de klant in staat te stellen met kennis van zaken een beslissing te nemen.

5. Voor de distributie van schadeverzekeringsproducten als opgesomd in bijlage I bij Richtlijn 2009/138/EG en levensverzekeringsproducten als opgesomd in bijlage II bij Richtlijn 2009/138/EG anders dan verzekeringen met een beleggingscomponent, **en anders dan levensverzekeringsproducten in de zin van artikel 2, lid 1, punt 17, c) tot en met e)**, wordt de in lid 4 van dit artikel bedoelde informatie aan niet-professionele klanten verstrekt in de vorm van een gestandaardiseerd informatiedocument over het verzekeringsproduct, op papier of op een andere duurzame drager.”;
- c) lid 8 wordt als volgt gewijzigd:
- i) het inleidende deel wordt vervangen door:
- “Voor schadeverzekeringsproducten bevat het informatiedocument over het verzekeringsproduct de volgende gegevens:”;
- ii) het volgende punt j) wordt toegevoegd:
- “j) het op de overeenkomst toepasselijke recht indien de partijen geen rechtskeuze hebben of, indien de partijen het op de overeenkomst toepasselijke recht kunnen kiezen, het recht dat de verzekeringsonderneming voorstelt te kiezen, en het bevoegde gerecht.”;
- d) het volgende lid 8 bis wordt ingevoegd:
- “8 bis. Voor andere levensverzekeringsproducten dan verzekeringen met een beleggingscomponent, **en andere dan levensverzekeringsproducten in de zin van artikel 2, lid 1, punt 17, c) tot en met e)**, bevat het informatiedocument over het verzekeringsproduct de volgende gegevens:
- a) informatie over het soort verzekering;
- b) een samenvatting van de verzekeringsdekking, met inbegrip van bijzonderheden over de verzekeringsuitkeringen en -opties en de omstandigheden die tot uitkering leiden, en, in voorkomend geval, een samenvatting van de uitgesloten risico’s;
- c) wijze en duur van betaling van de premies;
- d) informatie over de premies voor iedere verzekeringsdekking, zowel de hoofddekking als de aanvullende dekkingen, waar van toepassing;

- e) waar van toepassing, de wijze van berekening en toewijzing van winstdelingen;
 - f) belangrijkste uitsluitingen, in welke gevallen geen schadeclaim kan worden ingediend;
 - g) verplichtingen bij het begin van de overeenkomst;
 - h) verplichtingen tijdens de looptijd van de overeenkomst;
 - i) verplichtingen bij aangifte van een schadegeval;
 - j) gegevens over de afkoop- en premievrije waarden en in hoeverre deze zijn gegarandeerd;
 - k) informatie over het recht tot opzegging uit hoofde van artikel 186 van Richtlijn 2009/138/EG, met name bijzonderheden over de termijnen en de voorwaarden voor de uitoefening van dat recht;
 - l) algemene informatie over de belastingregels die van toepassing zijn op het soort verzekeringsovereenkomst;
 - m) de looptijd van de verzekeringsovereenkomst, met vermelding van de begin- en einddatum;
 - n) wijze van beëindiging van de overeenkomst;
 - o) het op de overeenkomst toepasselijke recht indien de partijen geen rechtskeuze hebben of, indien de partijen het op de overeenkomst toepasselijke recht kunnen kiezen, het recht dat de verzekeringsonderneming voorstelt te kiezen, en het bevoegde gerecht.”;
- e) lid 9 wordt als volgt gewijzigd:
- i) in de eerste alinea wordt “lid 8” vervangen door “lid 8 bis”;
 - ii) in de tweede alinea wordt “23 februari 2017” vervangen door [DATUM NOG TE BEPALEN OVEREENKOMSTIG DATUM VAN VASTSTELLING].

38) In artikel 22, lid 1, wordt de eerste alinea vervangen door:

“De in de artikelen 18, 19 en 20 bedoelde informatie hoeft niet te worden verstrekt wanneer de verzekeringsdistributeur distributieactiviteiten uitvoert met betrekking tot de verzekering van grote risico's of met klanten die voldoen aan de criteria voor professionele cliënten zoals gedefinieerd in artikel 4, lid 1, punt 10, van Richtlijn 2014/65/EU van het Europees Parlement en de Raad*.”

*Richtlijn 2014/65/EU van het Europees Parlement en de Raad van 15 mei 2014 betreffende markten voor financiële instrumenten en tot wijziging van Richtlijn 2002/92/EG en Richtlijn 2011/61/EU (PB L 173 van 12.6.2014, blz. 349).

39) Artikel 23 wordt vervangen door:

“Artikel 23

Elektronische distributie en andere duurzame middelen

1. Verzekeringssdistributeurs verstrekken de klant alle op grond van deze richtlijn vereiste informatie in elektronische vorm.

In afwijking van de eerste alinea verstrekken verzekeringsdistributeurs op verzoek van de niet-professionele klant de in de eerste alinea bedoelde informatie kosteloos op papier.
2. Verzekeringssdistributeurs delen niet-professionele klanten mee dat zij de mogelijkheid hebben de informatie kosteloos op papier te ontvangen.
3. Verzekeringssdistributeurs delen de bestaande niet-professionele klanten mee dat zij de keuze hebben om hetzij de informatie kosteloos op papier te blijven ontvangen, hetzij de informatie alleen in elektronische vorm te ontvangen. Verzekeringssdistributeurs delen bestaande niet-professionele klanten mee dat een automatische overstap naar de elektronische vorm zal plaatsvinden na een periode van ten minste acht weken, indien zij niet binnen die termijn van acht weken hebben verzocht om de informatie op papier te blijven ontvangen. Dit hoeft niet te worden meegedeeld aan bestaande niet-professionele klanten die de in lid 1 bedoelde informatie reeds in elektronische vorm ontvangen.
4. Eiopa ontwikkelt, ***rekening houdend met de voorschriften van andere bestaande wetgeving***, na raadpleging van ESMA en na het uitvoeren van consumenten- en sectortests, uiterlijk [twee jaar na de inwerkingtreding van de wijzigingsrichtlijn] richtsnoeren voor de presentatie van

informatie die in elektronische vorm wordt verstrekt op een wijze die geschikt is voor de gemiddelde klant aan wie de informatie gericht is, en werkt deze richtsnoeren regelmatig bij.

De in de eerste alinea bedoelde richtsnoeren omvatten:

- a) de presentatie en de vorm van de digitale informatieverschaffing, rekening houdend met de verschillende ontwerpen en kanalen die verzekeringsdistributeurs kunnen gebruiken om hun klanten te informeren;
- b) de nodige waarborgen om ervoor te zorgen dat de informatie gemakkelijk navigeerbaar en toegankelijk is, ongeacht het door de klant gebruikte apparaat;
- c) de nodige waarborgen om ervoor te zorgen dat de informatie gemakkelijk kan worden opgevraagd en om de opslag van informatie door klanten op een duurzame drager te vergemakkelijken.”.

40) Artikel 25 wordt vervangen door:

“Artikel 25

Toezicht op producten en governancevereisten

1. De lidstaat van herkomst van de ontwikkelaar schrijft voor dat verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen die een verzekeringsproduct ontwikkelen om dit aan klanten te verkopen, een procedure vaststellen, voorhanden hebben, hanteren en evalueren voor de goedkeuring van elk verzekeringsproduct en voor significante aanpassingen van bestaande verzekeringsproducten, voordat deze in de handel worden gebracht of onder klanten worden gedistribueerd (“het productgoedkeuringsproces”).

Het productgoedkeuringsproces staat in verhouding tot en past bij de aard van het verzekeringsproduct. Het productgoedkeuringsproces omvat alle volgende elementen:

- a) een specificatie van een beoogde doelmarkt voor elk verzekeringsproduct;
- b) een duidelijke omschrijving van de doelstellingen en behoeften van de doelmarkt;
- c) een beoordeling van de vraag of het verzekeringsproduct op passende wijze is ontworpen om aan de doelstellingen en behoeften van de doelmarkt te voldoen;

- d) een beoordeling van alle relevante risico's voor de beoogde doelmarkt en of de geplande distributiestrategie op de beoogde doelmarkt is afgestemd;
- e) redelijke maatregelen om ervoor te zorgen dat het verzekeringsproduct aan de beoogde doelmarkt wordt gedistribueerd;
- f) met betrekking tot verzekeringen met een beleggingscomponent ***die aan niet-professionele cliënten beschikbaar worden gesteld***, een duidelijke ***beoordeling en beschrijving van zowel de kwantitatieve als kwalitatieve kenmerken van het financiële verzekeringsproduct, met inbegrip van:***
 - i) alle kosten en lasten die verband houden met het product;
 - ii) de vraag of deze kosten en lasten gerechtvaardigd ***zijn met betrekking tot de werkelijk gemaakte kosten en lasten voor het ontwikkelen, beheren en distribueren van het product*** en evenredig zijn (***prijstellingsproces***) in het licht van ***de doelstellingen en behoeften van de doelmarkt***, de kenmerken, doelstellingen, strategie en prestaties van het product, alsmede de garanties en verzekeringsdekking van biometrische en andere risico's ;
 - iii) ***aanvullende productkenmerken en diensten die van invloed kunnen zijn op de waarde en voordelen die beleggers worden geboden. Als een verzekeringsproduct een reeks onderliggende beleggingsopties biedt, moeten deze vereisten ook worden uitgevoerd op het niveau van elke beleggingsoptie;***
- g) met betrekking tot verzekeringen met een beleggingscomponent, een beoordeling van het risico van het niet begrijpen van de belangrijkste kenmerken, kosten en risico's van de verzekering met een beleggingscomponent door de klanten die tot de doelmarkt behoren.

Voor de toepassing van de tweede alinea, punt a), moet de ontwikkelaar als onderdeel van het bepalen van de doelmarkt inventariseren op welk type klanten het product is gericht, welk kennis- en ervaringsniveau zij nodig hebben om het product te begrijpen, of zij in staat zijn verliezen te dragen, hoe hoog de risicotolerantie is en of het product de doelmarkt in staat stelt om:

- a) *kortetermijnfinanciën makkelijk te beheren om aan kortetermijnbehoeften te voldoen;*
- b) *economische schokken op te vangen; of*
- c) *langetermijndoelstellingen voor de toekomst te halen.*

Het productgoedkeuringsproces zorgt ervoor dat verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen bij de ontwikkeling van de verzekeringsproducten rekening houden met het belang van de cliënt en met de beoogde geldelijke en niet-geldelijke voordelen voor de klant.

Verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen toetsen regelmatig de verzekeringsproducten die zij ontwikkelen, waarbij rekening wordt gehouden met alle gebeurtenissen of risico's die materiële gevolgen kunnen hebben voor de geïdentificeerde doelmarkt, om te beoordelen of het verzekeringsproduct blijft beantwoorden aan de doelstellingen, behoeften en kenmerken van de doelmarkt.

1 bis. Verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen zorgen ervoor dat de nalevingsverslagen aan het leidinggevend orgaan systematisch informatie bevatten over het door de onderneming ontwikkelde verzekeringsproduct, met inbegrip van informatie over de distributiestrategie en de beoogde geldelijke en niet-geldelijke voordelen voor de cliënten in verband met de verzekeringsproducten. De verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen stellen de verslagen op verzoek ter beschikking aan hun bevoegde autoriteit.

3. Verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen die verzekeringsproducten ontwikkelen, begrijpen en toetsen regelmatig de verzekeringsproducten die zij aanbieden, waarbij zij rekening houden met alle gebeurtenissen en risico's die materiële gevolgen kunnen hebben voor de beoogde doelmarkt, en zij beoordelen of het product blijft beantwoorden aan

de doelstellingen en behoeften van de beoogde doelmarkt en of de geplande distributiestrategie passend blijft.

Verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen die verzekeringsproducten ontwikkelen, stellen de distributeurs alle informatie over het verzekeringsproduct en het productgoedkeuringsproces ter beschikking die nodig is om volledig inzicht te krijgen in dat product en de elementen waarmee tijdens het productgoedkeuringsproces rekening is gehouden, met inbegrip van volledige en nauwkeurige details over alle kosten en lasten, **kenmerken, doelstellingen, strategie en prestaties** van het verzekeringsproduct.

In het geval van verzekeringen met een beleggingscomponent bevat de aan distributeurs ter beschikking gestelde informatie alle in lid 1, derde alinea, punten f) en g), bedoelde elementen, alle verdere relevante gegevens en een toelichting waaruit blijkt dat de kosten en lasten gerechtvaardigd en evenredig zijn en dat het product beantwoordt aan de doelstellingen en behoeften van de klanten die tot de doelmarkt behoren.

■

5. Een verzekeringsdistributeur die adviseert over verzekeringsproducten die hij niet zelf ontwikkelt, of dergelijke producten aanbiedt, beschikt over adequate regelingen om de in lid 3, tweede alinea, genoemde informatie te verkrijgen en de kenmerken en de beoogde doelmarkt van elk verzekeringsproduct te begrijpen, **met inbegrip van de voor de doelmarkt relevante geldelijke en niet-geldelijke voordelen, maar ook om te waarborgen dat de verzekeringsonderneming en verzekeringstussenpersoon het belang van de doelmarkt in aanmerking nemen.**

5 bis. Verzekeringstussenpersonen of verzekeringsondernemingen die verzekeringen met een beleggingscomponent distribueren:

- a) zorgen ervoor dat zij de in lid 3, derde alinea, bedoelde informatie verkrijgen en volledig begrijpen;
- b) identificeren en kwantificeren alle verdere kosten en lasten, met name de distributiekosten, die bij de berekening van de totale kosten en lasten door de ontwikkelaar nog niet in aanmerking zijn genomen, **inclusief instapkosten, uitstapkosten en door de distributeur ontvangen en ingehouden betalingen van derden;**

- c) beoordelen of de totale kosten en lasten *voor de distributie van het product, met inbegrip van de kosten die verband houden met het aan de cliënt verstrekte advies, gerechtvaardigd en evenredig zijn, in het licht van de doelstellingen en behoeften van de doelmarkt (prijsstellingsproces).*

c bis) beoordelen aanvullende productkenmerken en diensten die van invloed kunnen zijn op de waarde en voordelen voor beleggers.

De distributeur verstrekt de verzekeringsonderneming of de verzekeringstussenpersoon die de verzekering met een beleggingscomponent ontwikkelt, regelmatig alle relevante informatie over de resultaten van zijn prijsstellingsproces. Indien de distributeur vaststelt dat er sprake is van kosten en lasten, met name distributiekosten, die de ontwikkelaar bij zijn prijsstelling niet volledig in aanmerking heeft genomen, stelt hij de ontwikkelaar daarvan onmiddellijk in kennis.

6 bis. De lidstaten zorgen ervoor dat verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen die verzekeringen met een beleggingscomponent ontwikkelen of distribueren bij de naleving van de vereisten inzake producttoezicht en -governance rekening houden met het volgende:

- a) *de kosten en lasten van verzekeringen met een beleggingscomponent zijn verenigbaar met de doelstellingen, de behoeften en de kenmerken van de doelmarkt;*
- b) *wanneer verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen verzekeringen met een beleggingscomponent ontwikkelen of distribueren die overeenkomstig artikel 4, punt 1, van Verordening (EU) nr. 1286/2014 onder de definitie van verpakte retailbeleggingsproducten vallen, laten zij in overeenstemming met dit lid een collegiale toetsing uitvoeren. Bij hun beoordeling kunnen distributeurs uitgaan van de collegiale toetsing van de ontwikkelaar.*

De ontwikkelaar en de distributeur van een verzekering met een beleggingscomponent dat overeenkomstig artikel 4, punt 1, van Verordening (EU) nr. 1286/2014 onder de definitie van verpakte retailbeleggingsproducten valt, laten een collegiale toetsing van het verzekeringsproduct uitvoeren.

Verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen die verzekeringen met een beleggingscomponent ontwikkelen, laten bij het uitvoeren van een productbeoordeling van bestaande verzekeringsproducten die overeenkomstig artikel 4, punt 1, van Verordening (EU) nr. 1286/2014 onder de definitie van verpakte retailbeleggingsproducten vallen, bijkomend een collegiale toetsing van de historische prestaties uitvoeren.

Verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen die verzekeringen met een beleggingscomponent distribueren, laten bijkomend een collegiale toetsing van de kosten van de diensten uitvoeren op basis van een interne analyse van relevante toetsingsondernemingen in de markt.

De collegiale toetsing wordt uitgevoerd op basis van een toetsingsgroep die door de verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen is gedefinieerd. De verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen onderbouwen en documenteren de keuze en definitie van de toetsingsgroep. Als het product onder de definitie van icbe in de zin van artikel 1, lid 2, van Richtlijn 2009/65/EG van het Europees Parlement en de Raad of onder de definitie van abi in de zin van artikel 4, lid 1, punt a), van Richtlijn 2011/61/EU van het Europees Parlement en de Raad valt, kan de toetsingsgroep worden gebaseerd op het relevante classificatiesysteem voor Europese beleggingsinstellingen in overeenstemming met artikel 14, lid 1, punt f), van Richtlijn 2009/65/EG van het Europees Parlement en de Raad of artikel 12, lid 1, punt f), van Richtlijn 2011/61/EU van het Europees Parlement en de Raad.

Eiopa stelt uiterlijk op ... [twaalf maanden na de inwerkingtreding van deze wijzigingsrichtlijn] richtsnoeren op voor het proces en de criteria die beleggingsondernemingen moeten aanhouden bij het uitvoeren van hun collegiale toetsing, en werkt deze richtsnoeren periodiek bij.

7. Een *verzekeringsonderneming* of *verzekeringstussenpersoon* die verzekeringen met een beleggingscomponent ontwikkelt of distribueert, documenteert alle verrichte beoordelingen *en draagt deze beoordelingen op verzoek over aan een relevante bevoegde autoriteit*, met inbegrip van *de motivering en staving van de evenredigheid van de kosten en lasten van de verzekering met een beleggingscomponent*.

Overeenkomstig de informatie die uit hoofde van artikel 29 van deze richtlijn moet worden verstrekt, zal een verzekeringsonderneming of verzekeringstussenpersoon die een

verzekering met een beleggingscomponent ontwikkelt of distribueert die onder de definitie van verpakte retailbeleggingsproducten overeenkomstig artikel 4, punt 1, van Verordening (EU) nr. 1286/2014 valt, details verstrekken aan de bevoegde autoriteiten over de kosten en lasten van alle verzekeringen met een beleggingscomponent die bestemd zijn voor retailbeleggers, met inbegrip van, waar relevant, distributiekosten die in de kosten van de verzekering met een beleggingscomponent zijn opgenomen en van kosten in verband met adviesverlening. De bevoegde autoriteiten geven deze gegevens zonder onnodige vertraging door aan Eiopa.

Eiopa ontwikkelt, na raadpleging van ESMA en de bevoegde autoriteiten en na het uitvoeren van sectortests, ontwerpen van technische reguleringsnormen voor de toepassing van de vereisten in dit lid om het volgende te bepalen:

- a) overeenkomstig de informatie die uit hoofde van artikel 29 moet worden verstrekt, de aard en het type gegevens die aan de autoriteiten van de lidstaat van herkomst moeten worden verstrekt, op basis van bestaande openbaarmakings- en rapportageverplichtingen;*
- b) de formaten, frequentie en begindatum voor de te rapporteren informatie overeenkomstig de informatie die uit hoofde van artikel 29 moet worden verstrekt.*

Eiopa dient die ontwerpen van technische reguleringsnormen uiterlijk [18 maanden na de datum van inwerkingtreding van deze richtlijn] in bij de Commissie.

Aan de Commissie wordt de bevoegdheid gedelegeerd om deze richtlijn aan te vullen door de in de eerste alinea bedoelde technische reguleringsnormen vast te stellen overeenkomstig de artikelen 10 tot en met 14 van Verordening (EU) nr. 1094/2010.

7 bis. Een verzekeringsonderneming die een verzekering met een beleggingscomponent ontwikkelt en aanbiedt of aanbeveelt, mag één prijsstellingsproces vaststellen dat betrekking heeft op zowel de ontwikkelings- als de distributiefase.

I

- 9. Eiopa stelt uiterlijk op ... [twaalf maanden na de inwerkingtreding van deze wijzigingsrichtlijn] richtsnoeren op voor het specificeren van de criteria aan de hand waarvan wordt bepaald of de kosten en lasten gerechtvaardigd en evenredig zijn, en zij werkt deze richtsnoeren periodiek bij.*

11. De in dit artikel bedoelde beleidsmaatregelen, processen en regelingen laten alle andere vereisten van deze richtlijn onverlet, met inbegrip van de vereisten inzake openbaarmaking, geschiktheid of adequaatheid, vaststelling van en omgang met belangenconflicten, en betalingen van derden.
12. Dit artikel is niet van toepassing op verzekeringsproducten die betrekking hebben op de verzekering van grote risico's.
- 13. Uiterlijk op ... [vijf jaar na de datum van toepassing van deze wijzigingsrichtlijn] delen de lidstaten alle relevante informatie over de uitvoering van dit artikel mee aan de Commissie en ESMA. De Commissie en ESMA kunnen de nationale bevoegde autoriteiten om aanvullende informatie verzoeken.**

Op basis van de door de lidstaten verstrekte informatie evalueert de Commissie in samenspraak met ESMA en Eiopa de effectieve uitvoering van dit artikel, waarbij zij met name op het volgende let:

- a) of de in dit artikel neergelegde aangescherpte vereisten inzake productgovernance de kosteneffectiviteit voor de burgers hebben verbeterd;*
- b) de invloed van de relevante bepalingen van deze richtlijn op de potentiële belangenconflicten die met inducements gepaard gaan, de kostenevolutie, het algemene niveau van retailbeleggingen op de kapitaalmarkten, consumentenbescherming en het belang van distributieregels;*
- c) de uitvoering van maatregelen inzake financiële geletterdheid.*

Als de evaluatie van de Commissie aantoont dat de uitvoering van de in dit artikel neergelegde nieuwe vereisten inzake productgovernance geen positieve veranderingen voor consumenten opleveren, doet de Commissie haar verslag zo nodig vergezeld gaan van een wetgevingsvoorstel om deze richtlijn te wijzigen.”;

41) Artikel 26 wordt vervangen door:

Toepassingsgebied van bijkomende vereisten

In dit hoofdstuk worden voorschriften vastgelegd die een aanvulling vormen op deze die gelden voor het verzekeringsdistributiebedrijf, wanneer dit wordt verricht met betrekking tot de verkoop van verzekeringen met een beleggingscomponent.

Verzekeringen met een beleggingscomponent mogen uitsluitend worden gedistribueerd door:

- a) een verzekeringstussenpersoon;
- b) een verzekeringsonderneming.”.

42) Het volgende artikel 26 bis wordt ingevoegd:

“Artikel 26 bis

Publicitaire mededelingen en marketingpraktijken

1. In afwijking van artikel 17, lid 2, zorgen de lidstaten ervoor dat de publicitaire mededelingen voor verzekeringen met een beleggingscomponent duidelijk als zodanig te herkennen zijn en duidelijk vermelden welke verzekeringstussenpersoon of verzekeringsonderneming verantwoordelijk is voor de inhoud en distributie ervan, ongeacht of de mededeling direct of indirect door de verzekeringstussenpersoon of de verzekeringsonderneming wordt gedaan.
2. De lidstaten zorgen ervoor dat publicitaire mededelingen voor verzekeringen met een beleggingscomponent worden ontwikkeld, ontworpen en verstrekt op een wijze die correct, duidelijk en niet misleidend is en die evenwichtig is wat betreft de presentatie van de voordelen en risico's en passend is wat betreft de inhoud en de distributiekkanalen voor de doelgroep en, indien deze verband houdt met een specifieke verzekering met een beleggingscomponent, voor de overeenkomstig artikel 25, lid 1, beoogde doelmarkt.

Alle publicitaire mededelingen voor verzekeringen met een beleggingscomponent vermelden op een in het oog springende en beknopte wijze de essentiële kenmerken van de verzekering met een beleggingscomponent waarop zij betrekking hebben.

Afhankelijk van de kenmerken van het medium wordt de informatie toegankelijk gemaakt

via geneste weergave, een scrolfunctie, een QR-code of een soortgelijke methode.

De vermelding van de essentiële kenmerken in publicitaire mededelingen voor verzekeringen met een beleggingscomponent waarborgt dat retailbeleggers eenvoudig de belangrijkste elementen van de verzekering met een beleggingscomponent, evenals de daaraan verbonden belangrijkste risico's, kunnen begrijpen.

3. De lidstaten zorgen ervoor dat marketingpraktijken worden ontwikkeld en gebruikt op een wijze die correct en niet misleidend is en die geschikt is voor de doelgroep. ***De lidstaten zorgen ervoor dat verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen die voor de toepassing van dit lid overgaan tot het profileren van natuurlijke personen, Verordening (EU) 2016/679 volledig naleven.***

4. Wanneer een ontwikkelaar van een verzekering met een beleggingscomponent een publicitaire mededeling opstelt en verstrekt voor gebruik door een distributeur, is de ontwikkelaar verantwoordelijk voor de inhoud van die publicitaire mededeling en de actualisering ervan. De distributeur is verantwoordelijk voor het gebruik van deze publicitaire mededeling en zorgt ervoor dat deze uitsluitend voor de beoogde doelmarkt en in overeenstemming met de voor ***de*** doelmarkt vastgestelde distributiestrategie wordt gebruikt.

Wanneer verzekeringsondernemingen of verzekeringstussenpersonen die verzekeringen met een beleggingscomponent aanbieden of aanbevelen die zij niet zelf ontwikkelen hun eigen publicitaire mededelingen opstellen, zijn zij volledig verantwoordelijk voor de passende inhoud, de actualisering en het gebruik ervan, in overeenstemming met de beoogde doelmarkt.

4 bis. Wanneer een verzekeringsonderneming of verzekeringstussenpersoon gebruikmaakt van de diensten van een finfluencer, zal de verzekeringsonderneming of verzekeringstussenpersoon:

a) een schriftelijke overeenkomst sluiten met de finfluencer waarin de aard en de reikwijdte van de namens de verzekeringsonderneming of verzekeringstussenpersoon uit te voeren activiteit worden bepaald;

b) op verzoek de identiteit en contactgegevens van alle finfluencers die diensten voor haar verrichten aan de bevoegde autoriteit verstrekken;

c) regelmatig controleren of de activiteiten van de finfluencers die diensten voor haar verrichten in overeenstemming zijn met de leden 1 tot en met 4.

5. De lidstaten zorgen ervoor dat verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen jaarlijks verslag doen aan hun leidinggevende orgaan over het gebruik van publicitaire mededelingen en op marketingpraktijken gerichte strategieën, over de naleving van de desbetreffende verplichtingen inzake publicitaire mededelingen en marketingpraktijken uit hoofde van deze richtlijn en over eventuele gesignaleerde onregelmatigheden en voorgestelde oplossingen.
6. De lidstaten zorgen ervoor dat de nationale bevoegde autoriteiten tijdig doeltreffende maatregelen kunnen nemen met betrekking tot ***op hun grondgebied verspreide*** publicitaire mededelingen of ***op hun grondgebied plaatsvindende*** marketingpraktijken die niet voldoen aan de vereisten van de leden 1 tot en met 3.
7. De lidstaten zorgen ervoor dat verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen een overzicht bijhouden van al hun publicitaire mededelingen over verzekeringen met een beleggingscomponent ***die aan niet-professionele klanten of potentiële niet-professionele klanten worden verstrekt of beschikbaar gesteld***, of hun publicitaire mededelingen ***die aan niet-professionele klanten of potentiële niet-professionele klanten worden verstrekt of beschikbaar gesteld en*** die zijn gedaan door een derde partij die is vergoed of aangemoedigd door middel van een niet-geldelijke tegemoetkoming.

Een dergelijk dossier wordt bewaard voor ten minste de duur van de relatie tussen de verzekeringsonderneming of verzekeringstussenpersoon en de klant. Wanneer de overeenkomst langer dan zeven jaar loopt, wordt alleen de essentiële informatie bewaard.

De verzekeringsonderneming of verzekeringsdistributeur kan deze overzichten op verzoek verkrijgen van de bevoegde autoriteit.

De in de eerste alinea bedoelde gegevens omvatten alle volgende elementen:

- a) de inhoud van de publicitaire mededeling;
- b) informatie over de voor de publicitaire mededeling gebruikte drager;
- c) de datum en duur van de publicitaire mededeling, met inbegrip van de relevante begin- en eindtijd;
- d) de beoogde klantensegmenten of profileringsdeterminanten;

- e) de lidstaten waar de publicitaire mededeling beschikbaar wordt gesteld;
- f) de identiteit van derden die betrokken zijn bij de verspreiding van de publicitaire mededeling.

De gegevens over de in punt f) bedoelde identiteit omvatten de juridische benaming, de statutaire zetel, de contactgegevens en, indien relevant, de identiteit op sociale media van de betrokken natuurlijke of rechtspersonen.

8. De Commissie is bevoegd om overeenkomstig artikel 38 een gedelegeerde handeling vast te stellen tot aanvulling van deze richtlijn, waarin het volgende nader wordt bepaald:
- a) de essentiële kenmerken van verzekeringen met een beleggingscomponent die in alle op niet-professionele klanten of potentiële niet-professionele klanten gerichte publicitaire mededelingen moeten worden vermeld en andere relevante criteria om ervoor te zorgen dat deze essentiële kenmerken in het oog springen en gemakkelijk toegankelijk zijn voor een gemiddelde niet-professionele klant, ongeacht het communicatiemiddel;
 - b) de voorwaarden waaraan publicitaire mededelingen en marketingpraktijken van verzekeringen met een beleggingscomponent moeten voldoen om correct, duidelijk, niet misleidend te zijn, en om evenwichtig te zijn wat betreft de presentatie van de voordelen, **kosten** en risico's en passend wat betreft de inhoud en de distributiekkanalen voor de doelgroep of, waar van toepassing, de doelmarkt.”.

43) In artikel 28 wordt lid 2 vervangen door:

“Indien de door een verzekeringstussenpersoon of verzekeringsonderneming overeenkomstig artikel 27 getroffen organisatorische of administratieve regelingen voor de omgang met belangenconflicten ontoereikend zijn om redelijkerwijs te mogen aannemen dat het risico dat de belangen van de klant worden geschaad, zal worden voorkomen, maakt de verzekeringstussenpersoon of verzekeringsonderneming tijdig, voordat de klant is gebonden aan een verzekeringsovereenkomst of -aanbod, op heldere wijze de algemene aard of de bronnen van belangenconflicten bekend aan de klant.”.

44) Artikel 29 wordt vervangen door:

“*Artikel 29*

Informatieverstrekking aan klanten en verzekeringnemers

1. Onverminderd artikel 18 en artikel 19, leden 1 en 2, zorgen de lidstaten ervoor dat verzekeringstussenpersonen en verzekeringsondernemingen die verzekeringen met een beleggingscomponent distribueren klanten *of potentiële klanten* tijdig, voordat zij gebonden zijn aan een verzekeringsovereenkomst of -aanbod, in gepersonaliseerde vorm passende informatie verschaffen over de aan deze klanten voorgestelde verzekeringen met een beleggingscomponent. Die informatie bevat alle volgende gegevens:
 - a) wanneer advies wordt verstrekt:
 - i) of het advies al dan niet op onafhankelijke basis wordt verstrekt;
 - ii) of het advies op een brede dan wel beperktere analyse van verschillende soorten verzekeringen met een beleggingscomponent en, indien van toepassing, onderliggende *beleggingsopties* is gebaseerd en, in het bijzonder, of het gamma al dan niet beperkt is tot producten en activa die worden ontwikkeld of verstrekt door entiteiten die nauwe banden hebben met de verzekeringstussenpersoon of verzekeringsonderneming of er in een ander juridisch of economisch verband mee staan, zoals een contractueel verband, dat zo nauw is dat het risico bestaat dat dit afbreuk doet aan de onafhankelijke basis van het verstrekte advies;
 - iii) of de verzekeringstussenpersoon of verzekeringsonderneming de klant een periodieke beoordeling zal verstrekken van de geschiktheid van de aan die klant aanbevolen verzekering met een beleggingscomponent;
 - iv) indien de verzekeringstussenpersoon of verzekeringsonderneming onafhankelijk advies verstrekt aan een niet-professionele klant, of het aanbevolen gamma aan verzekeringen met een beleggingscomponent al dan niet is beperkt tot uitsluitend goed gediversifieerde, niet-complexe (als bedoeld in artikel 30, lid 3) en kostenefficiënte verzekeringen met een beleggingscomponent;

■

- b) een beschrijving van de belangrijkste elementen van de voorgestelde verzekering met een beleggingscomponent en, indien van toepassing, eventueel aanbevolen onderliggende *beleggingsopties* en beleggingsstrategieën, waaronder passend advies en passende waarschuwingen over de risico's waarmee de verzekeringen met een beleggingscomponent en, indien van toepassing, de aanbevolen onderliggende *beleggingsopties* gepaard gaan of met betrekking tot specifieke door die verzekering gevolgde beleggingsstrategieën;
- c) informatie over de voorgestelde verzekeringsdekking, met inbegrip van bijzonderheden over de verzekeringsuitkeringen en -opties en de omstandigheden die tot uitkering leiden, en, in voorkomend geval, een samenvatting van de uitgesloten risico's en uitsluitingen, in welke gevallen geen schadeclaims kunnen worden ingediend;
- d) informatie over alle expliciete en impliciete kosten, bijbehorende lasten en betalingen aan of van derden, met inbegrip van alle kosten en lasten in verband met de distributie van de verzekering met een beleggingscomponent en, indien relevant, de advieskosten, hoe de klant kan betalen en de looptijd van de betalingen;
- e) het op de overeenkomst toepasselijke recht en het bevoegde gerecht;
- f) algemene informatie over de belastingregels die van toepassing zijn op het type verzekering met een beleggingscomponent.

Bij de in de eerste alinea, punt d), bedoelde informatie, wordt een passende toelichting gevoegd, in een gestandaardiseerde en voor een ■ niet-professionele klant begrijpelijke taal, over de gevolgen van de kosten, lasten en betalingen aan of van derden voor het verwachte rendement.

De lidstaten zorgen ervoor dat verzekeringstussenpersonen en verzekeringsondernemingen de informatie over alle in de eerste alinea, punt d), vermelde kosten, lasten en betalingen aan of van derden in hun totaliteit vermelden, zodat de klant inzicht heeft in de totale kosten en het cumulatieve effect ervan op het rendement van de belegging. De totale kosten worden uitgedrukt in geldbedragen en in percentages die worden berekend over de looptijd van de verzekering met een beleggingscomponent. ■ Verzekeringstussenpersonen en verzekeringsondernemingen *informereren cliënten uitdrukkelijk over de mogelijkheid om* een

puntsgewijze uitsplitsing van die informatie *te vragen en verstrekken een dergelijke puntsgewijze uitsplitsing op verzoek van de cliënt.*

Indien de bekendmaking van betalingen aan of van derden niet in de precontractuele fase kan worden vastgesteld, wordt de wijze van berekening van het bedrag duidelijk en op accurate en voor een niet-professionele cliënt begrijpelijke wijze aan de cliënt meegedeeld. Verzekeringstussenpersonen en verzekeringsondernemingen verstrekken hun cliënten ook informatie over het exacte bedrag van betalingen aan of van derden achteraf.

De door de verzekeringstussenpersoon of verzekeringsonderneming in verband met de verstrekking of distributie van de verzekering met een beleggingscomponent betaalde of ontvangen betalingen aan of van derden worden afzonderlijk gespecificeerd. De verzekeringstussenpersoon of verzekeringsonderneming verstrekt informatie over het cumulatieve effect van dergelijke betalingen aan of van derden, met inbegrip van eventuele terugkerende betalingen aan of van derden, op het nettorendement gedurende de looptijd van de verzekering met een beleggingscomponent. Het doel van de betalingen aan of van derden en het effect ervan op het nettorendement worden op gestandaardiseerde wijze uiteengezet in een taal die begrijpelijk is voor een gemiddelde niet-professionele klant.

2. De lidstaten zorgen ervoor dat ontwikkelaars van verzekeringen met een beleggingscomponent een bondig gepersonaliseerd document opstellen met daarin de belangrijkste informatie die jaarlijks moet worden verstrekt aan elke niet-professionele klant die die verzekering houdt (“jaaroverzicht”).

De precieze datum waarop de informatie in het jaaroverzicht betrekking heeft, wordt duidelijk zichtbaar vermeld.

De informatie in het jaaroverzicht is correct en actueel.

Ontwikkelaars stellen het jaaroverzicht in elektronische vorm kosteloos beschikbaar aan elke verzekeringnemer. Op verzoek wordt, naast de informatie in elektronische vorm, ook kosteloos een papieren exemplaar verstrekt.

Het jaaroverzicht hoeft niet te worden verstrekt als de ontwikkelaar de verzekeringnemers

toegang biedt tot een onlinesysteem dat kan worden aangemerkt als een duurzame drager waar actuele overzichten met de in lid 3 vermelde relevante informatie eenvoudig toegankelijk zijn en de ontwikkelaar kan bewijzen dat de niet-professionele verzekeringnemer zich ten minste één keer in de voorgaande twaalf maanden toegang heeft verschaft tot deze overzichten.

3. Het jaaroverzicht moet ten minste de volgende belangrijke gegevens bevatten:
 - a) de totale kosten, bijkomende lasten en betalingen aan of van derden, gespecificeerd per post en in een geldbedrag en in een percentage, direct of indirect betaald of gedragen door de niet-professionele verzekeringnemer over de voorgaande twaalf maanden en op samengestelde basis sinds de aanvang van de looptijd van de overeenkomst in verband met de verzekering met een beleggingscomponent;
 - b) de jaarprestaties van alle onderliggende *beleggingsopties* van de verzekering met een beleggingscomponent en de jaarlijkse algemene prestaties van de portefeuille, elk vergeleken met de prestaties over voorgaande jaren;
 - c) de totale belasting, met inbegrip van zegelbelasting, transactiebelasting, bronbelasting en andere door de verzekeringsonderneming geheven belastingen, met een uitsplitsing per belasting, die ten laste van de niet-professionele klant is gebracht in verband met de verzekering met een beleggingscomponent;
 - d) indien van toepassing, de marktwaarde of, als de marktwaarde niet beschikbaar is, de geraamde waarde van de onderliggende *beleggingsopties* van de verzekering met een beleggingscomponent;
 - e) door de niet-professionele verzekeringnemer gedane betalingen met betrekking tot de verzekering met een beleggingscomponent, met inbegrip van beleggingen, stortingen, bijdragen, premies en provisies, over de voorgaande twaalf maanden, met aftrek van eventuele opnamen;
 - f) ■ prognoses van de verwachte resultaten aan het einde van de contractuele of aanbevolen aanhoudingsperiode, op basis van de actuele waarde van de belegging en de ontwikkeling van de prestaties tot dat moment en verband houdende met de precontractuele prestatiescenario's in het essentiële-informatiedocument als

bedoeld in Verordening (EU) nr. 1286/2014, en een disclaimer dat deze prognoses kunnen afwijken van de daadwerkelijke eindwaarde van de belegging;

- g) informatie over de voorwaarden voor en financiële gevolgen van een voortijdige beëindiging van de belegging of de overstap naar een andere aanbieder, met inbegrip van de afkoopwaarde en de voorwaarden voor de afkoop van de verzekeringspolis;
- h) een kort overzicht van de verzekeringsdekking, met name over de verzekeringsuitkeringen en eventuele opties en informatie over wat er gebeurt als de verzekerde overlijdt of er zich een andere verzekerde gebeurtenis voordoet;
- i) bij verzekeringen met een beleggingscomponent waarvoor in de algemene polisvoorwaarden is voorzien in een periodieke premieherziening, de verwachte premies die nodig zijn om de huidige uitkeringen te behouden tot de leeftijd van 55, 65, 75 en 85 jaar.

Wanneer over een specifiek product onvoldoende informatie beschikbaar is voor een jaaroverzicht, zijn de vereisten met betrekking tot het jaaroverzicht, onverminderd de vereisten in dit lid, alleen van toepassing op overeenkomsten die worden gesloten na de inwerkingtreding van Richtlijn .../... [gelieve het nummer van deze wijzigingsrichtlijn in te voegen].

4. De in lid 1 beschreven informatie en het in de leden 2 en 3 bedoelde jaaroverzicht worden in gestandaardiseerde Unieterminologie en door middel van een standaardformulier verstrekt aan niet-professionele klanten en verzekeringnemers. ***Onverminderd het feit dat de ontwikkelaar zijn niet-professionele verzekeringnemers overeenkomstig artikel 29, lid 2, vijfde alinea, toegang biedt tot een onlinesysteem, mag de op grond van de leden 1, 2 en 3 van dit artikel vereiste informatie in gelaagde vorm worden verstrekt, zodat gedetailleerde stukken informatie kunnen worden weergegeven in pop-upvensters of via links naar bijbehorende lagen, wanneer het jaaroverzicht in elektronische vorm wordt verstrekt. In dat geval wordt het jaaroverzicht als één enkel document geprint.***

Eiopa ontwikkelt, na raadpleging van ESMA en na het uitvoeren van consumenten- en sectortests, ontwerpen van technische reguleringsnormen voor de nadere bepaling van ***het volgende:***

- a) het desbetreffende formulier voor het verstrekken van de in de leden 1 en 3 vermelde informatie, waaronder de lay-out en lengte van het document en de inhoud van elk van de afzonderlijke gegevenselementen;
- b) de *standaardterminologie* en *korte en beknopte* bijbehorende toelichting die *door verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen* moeten worden gebruikt voor *de openbaarmaking* van de in de leden 1 en 3 vermelde informatie. De toelichting zorgt ervoor dat de informatie waarschijnlijk begrijpelijk is voor niet-professionele klanten zonder specifieke kennis van verzekeringen met een beleggingscomponent;

Eiopa legt die ontwerpen van technische reguleringsnormen uiterlijk op [PB: datum invoegen: 18 maanden na de datum van inwerkingtreding] aan de Commissie voor.

Aan de Commissie wordt de bevoegdheid *gedelegeerd* om deze richtlijn aan te vullen door de technische reguleringsnormen vast te stellen overeenkomstig artikel 10 van Verordening (EU) nr. 1094/2010.

5. De lidstaten zorgen ervoor dat verzekeringstussenpersonen en verzekeringsondernemingen die verzekeringen met een beleggingscomponent distribueren geschikte waarschuwingen weergeven in informatiemateriaal, met inbegrip van publicitaire mededelingen, dat aan niet-professionele klanten wordt verstrekt om hen te wijzen op de specifieke risico's van mogelijke verliezen die zijn verbonden aan bijzonder risicovolle *of complexe* verzekeringen met een beleggingscomponent en, indien van toepassing, onderliggende *beleggingsopties*.

Eiopa ontwikkelt, uiterlijk [18 maanden na de inwerkingtreding van de wijzigingsrichtlijn] richtsnoeren over het begrip “bijzonder risicovolle *of complexe* verzekeringen met een beleggingscomponent”, waarbij naar behoren rekening wordt gehouden met de specifieke kenmerken van verschillende soorten verzekeringen met een beleggingscomponent.

Eiopa ontwikkelt technische reguleringsnormen voor de nadere bepaling van de vorm en inhoud van dergelijke risicowaarschuwingen, naar behoren rekening houdend met de specifieke kenmerken van de verschillende soorten verzekeringen met een beleggingscomponent en soorten mededelingen, *met inbegrip van de specifieke kenmerken van producten met meerdere opties (multi-option products (MOP's))*.

Eiopa *legt* deze technische reguleringsnormen uiterlijk op [PB: datum invoegen: 18 maanden

na de datum van inwerkingtreding] aan de Commissie voor.

Aan de Commissie wordt de bevoegdheid gedelegeerd om de in de derde alinea bedoelde technische reguleringsnormen vast te stellen overeenkomstig artikel 10 van Verordening (EU) nr. 1094/2010.

De nationale bevoegde autoriteiten houden toezicht op de [] toepassing van risicowaarschuwingen []. Wanneer bezorgdheid ontstaat over het gebruik of het niet-gebruik [] van dergelijke risicowaarschuwingen [], waarbij een wezenlijk effect kan ontstaan op de beleggersbescherming, **kunnen** de [] bevoegde autoriteiten [] het gebruik van risicowaarschuwingen door verzekeringstussenpersonen en verzekeringsondernemingen die dergelijke verzekeringen met een beleggingscomponent distribueren, verplicht stellen.”.

45) De volgende artikelen 29 bis en 29 ter worden ingevoegd:

“Artikel 29 bis

Inducements

[]

2. De lidstaten zorgen ervoor dat **verzekeringsondernemingen of verzekeringstussenpersonen** bij de distributie van verzekeringen met een beleggingscomponent overeenkomstig artikel 30, lid 1, alleen provisies of tegemoetkomingen ontvangen van of betalen aan een derde partij op voorwaarde dat deze verzekeringstussenpersonen of verzekeringsondernemingen ervoor zorgen dat de ontvangst of betaling van dergelijke provisies of tegemoetkomingen geen afbreuk doet aan hun plicht om zich op eerlijke, billijke en professionele wijze in te zetten voor de belangen van hun klanten. Verzekeringstussenpersonen en verzekeringsondernemingen maken het bestaan, de aard en het bedrag van dergelijke betalingen aan of van derden openbaar in overeenstemming met artikel 29.
3. De lidstaten zorgen ervoor dat verzekeringstussenpersonen en verzekeringsondernemingen, in voorkomend geval, de klant informeren over mechanismen om aan de klant eventuele provisies, commissies en geldelijke of niet-geldelijke tegemoetkomingen te verstrekken die zijn ontvangen in verband met de distributie van de verzekering met een beleggingscomponent.

4. De lidstaten kunnen aan verzekeringstussenpersonen en verzekeringsondernemingen strengere eisen opleggen betreffende de in dit artikel bedoelde zaken. Met name kunnen de lidstaten ■ het aanbieden of aanvaarden van provisies, commissies of niet-geldelijke tegemoetkomingen van derden in verband met het verstrekken van verzekeringsadvies verbieden of ■ beperken.

Strengere eisen kunnen betekenen dat dergelijke provisies, commissies of niet-geldelijke tegemoetkomingen aan de klant worden terugbetaald of afgetrokken van de door de klant te betalen provisies.

Aan de in dit lid bedoelde strengere eisen van een lidstaat wordt voldaan door alle verzekeringstussenpersonen of verzekeringsondernemingen, met inbegrip van deze die hun activiteiten uitoefenen op grond van het vrije verkeer van diensten of de vrijheid van vestiging, bij het sluiten van verzekeringsovereenkomsten met klanten die hun gewone verblijfplaats of vestiging in die lidstaat hebben.

4 bis. De lidstaten schrijven voor dat wanneer een verzekeringstussenpersoon of verzekeringsonderneming die verzekeringen met een beleggingscomponent distribueert de klant mededeelt dat op onafhankelijke basis advies wordt verstrekt, de verzekeringstussenpersoon of verzekeringsonderneming:

- a) een toereikend aantal op de markt verkrijgbare verzekeringsproducten beoordeelt die voldoende gediversifieerd zijn wat soort en productaanbieders betreft om te waarborgen dat de doelstellingen van de klant naar behoren kunnen worden verwezenlijkt en niet beperkt blijven tot verzekeringsproducten die worden uitgegeven of verstrekt door entiteiten die nauwe banden hebben met de verzekeringstussenpersoon of de verzekeringsonderneming;*
- b) met betrekking tot de dienstverlening aan klanten geen provisies, commissies of geldelijke of niet-geldelijke tegemoetkomingen aanvaardt die worden betaald of verstrekt door een derde partij of een persoon die voor rekening van een derde partij handelt.*

Dit lid mag verzekeringstussenpersonen die volgens hun rechtspositie onafhankelijk zijn, er niet van weerhouden zich voor te doen als niet contractueel gebonden aan een specifieke verzekeringsonderneming, als zij maar aangeven dat ze inducements ontvangen.

5. De Commissie is bevoegd deze richtlijn aan te vullen door overeenkomstig artikel 38 gedelegeerde handelingen vast te stellen voor de nadere bepaling van:
- a) de wijze waarop verzekeringstussenpersonen en verzekeringsondernemingen de in dit artikel vervatte beginselen moeten naleven;
 - b) de criteria om te beoordelen of verzekeringstussenpersonen of verzekeringsondernemingen die inducements betalen of ontvangen, voldoen aan de plicht om op eerlijke, billijke en professionele wijze te handelen in het belang van de klant.

Artikel 29 ter

Belang van de klant

1. *De lidstaten schrijven voor dat een verzekeringsonderneming of verzekeringstussenpersoon zich bij het aan consumenten verlenen van beleggingsdiensten of, in voorkomend geval, nevendiensten, op eerlijke, billijke en professionele wijze inzet voor de belangen van haar consumenten en met name de in dit artikel en in artikel 17 neergelegde verplichtingen in acht neemt.*

1 bis. Om ervoor te zorgen dat verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen in het belang van de klant handelen wanneer zij aan klanten *beleggingsadvies* over verzekeringen met een beleggingscomponent verstrekken, worden zij er door de lidstaten toe verplicht:

- a) *de klant te informeren over het gamma aan verzekeringen met een beleggingscomponent of, in voorkomend geval, onderliggende beleggingsopties die door de verzekeringsonderneming of verzekeringstussenpersoon zijn beoordeeld, en dit advies te verstrekken op basis van een beoordeling van een passend gamma aan verzekeringen met een beleggingscomponent of, in voorkomend geval, onderliggende beleggingsopties die op de behoeften van de cliënt aansluiten. Het gamma aan verzekeringen met een beleggingscomponent weerspiegelt het bedrijfsmodel van de verzekeringsonderneming of verzekeringstussenpersoon.*

Wanneer verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen door exclusieve partnerschappen zijn verbonden, mogen ze het passende gamma aan verzekeringen met een beleggingscomponent opbouwen uit producten of, in voorkomend geval, onderliggende beleggingsopties die worden aangeboden door slechts één verzekeringsonderneming. In dat geval worden de klanten overeenkomstig de toepasselijke vereisten, met name die in artikel 29, lid 1, punt a), ii), hierover geïnformeerd;

- b) de meest *efficiënte* verzekering met een beleggingscomponent *of*, in voorkomend geval, de meest *efficiënte* onderliggende *beleggingsopties* aan te bevelen op basis van de verzekeringen met een beleggingscomponent die krachtens artikel 30, lid 1, als geschikt voor de klant zijn aangemerkt en soortgelijke kenmerken hebben, *gelet op de prestaties, het risiconiveau en de kosten en lasten die overeenkomstig artikel 25, lid 1 quater, gerapporteerd zijn, en, indien een gelijkwaardig product met hogere kosten wordt aanbevolen, dit met objectieve redenen te rechtvaardigen en gegevens van die rechtvaardiging bij te houden;*
- c) **■**
c bis) het financiële of andere belang van de verzekeringsonderneming of verzekeringstussenpersoon niet boven de belangen van de cliënt te plaatsen;
- d) verzekeringen met een beleggingscomponent aan te bevelen waarvan de verzekeringsdekking overeenkomt met de eisen en behoeften van de klant op het gebied van verzekeringen.

1 ter. Wanneer verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen onderworpen zijn aan een verbod op inducements, worden de voorwaarden van dit artikel als voldaan beschouwd. De nationale bevoegde autoriteit kan op die aannahme terugkomen wanneer een verzekeringsonderneming of verzekeringstussenpersoon de bepalingen in dit artikel niet naleeft.

1 quater. Eiopa kan in samenwerking met de nationale bevoegde autoriteiten een verplichte collegiale toetsing organiseren en houden met betrekking tot de uitvoering van de in dit artikel neergelegde verplichtingen.

2. De Commissie is bevoegd deze richtlijn aan te vullen door overeenkomstig artikel 38 gedelegeerde handelingen vast te stellen ter nadere bepaling van de wijze waarop verzekeringstussenpersonen en verzekeringsondernemingen de in dit artikel vervatte beginselen moeten naleven.

In deze gedelegeerde handelingen wordt rekening gehouden met de aard van de aan de klant aangeboden of verleende diensten, de aard van de aangeboden of in overweging genomen producten *en, in voorkomend geval, onderliggende beleggingsopties*, met inbegrip van verschillende soorten verzekeringen met een beleggingscomponent *of, in voorkomend geval, onderliggende beleggingsopties*.”.

- 46) Artikel 30 wordt als volgt gewijzigd:

- a) er wordt een nieuw lid -1 ingevoegd:

“-1. De lidstaten schrijven voor dat verzekeringstussenpersonen en verzekeringsondernemingen die verzekeringen met een beleggingscomponent distribueren tijdig, voordat de klant is gebonden aan een verzekeringsovereenkomst of -aanbod, de geschiktheid of adequaatheid beoordelen van verzekeringen met een beleggingscomponent en, in voorkomend geval, de onderliggende *beleggingsopties* die aan een klant worden aanbevolen of waar een klant om verzoekt. Elk van deze beoordelingen wordt uitgevoerd op basis van evenredige en noodzakelijke informatie over de klant, zoals verkregen door de verzekeringstussenpersoon of verzekeringsonderneming overeenkomstig de in dit artikel vervatte voorschriften.

De lidstaten zorgen ervoor dat verzekeringstussenpersonen en verzekeringsondernemingen die verzekeringen met een beleggingscomponent distribueren aan klanten het doel van de geschiktheids- of adequaatheidsbeoordeling uitleggen voordat zij die klanten om informatie verzoeken. De lidstaten zorgen ervoor dat verzekeringstussenpersonen en verzekeringsondernemingen die verzekeringen met een beleggingscomponent distribueren klanten in gestandaardiseerde vorm waarschuwen voor al het onderstaande:

- a) het verstrekken van onnauwkeurige of onvolledige informatie kan een negatief effect hebben op de kwaliteit van de door de verzekeringstussenpersoon of verzekeringsonderneming uit te voeren beoordeling;

- b) het ontbreken van informatie belet verzekeringstussenpersonen en verzekeringsondernemingen die verzekeringen met een beleggingscomponent distribueren te bepalen of de beoogde dienst of het beoogde financiële instrument geschikt of adequaat is voor de klant en leidt ertoe dat geen advies kan worden verstrekt.

De lidstaten zorgen ervoor dat verzekeringstussenpersonen en verzekeringsondernemingen die verzekeringen met een beleggingscomponent distribueren, de klant op verzoek een verslag verstrekken over de voor de geschiktheids- of adequaatheidsbeoordeling verzamelde informatie. Het verslag wordt verstrekt in gestandaardiseerde vorm, zoals ontwikkeld door Eiopa.

Eiopa ontwikkelt ontwerpen van technische reguleringsnormen om de in de tweede alinea bedoelde uitleg en waarschuwing, en de vorm en inhoud van het in de derde alinea bedoelde verslag te bepalen.

Eiopa legt die ontwerpen van technische reguleringsnormen uiterlijk op [PB: datum invoegen: 18 maanden na de datum van inwerkingtreding] aan de Commissie voor.

Aan de Commissie wordt de bevoegdheid gedelegeerd om deze technische reguleringsnormen vast te stellen overeenkomstig artikel 10 van Verordening (EU) nr. 1094/2010.”;

- b) de leden 1, 2 en 3 worden vervangen door:

“1. Onverminderd artikel 20, lid 1, wint de verzekeringstussenpersoon of de verzekeringsonderneming wanneer deze advies verstrekt over verzekeringen met een beleggingscomponent tevens informatie in betreffende:

- de kennis en ervaring van de klant op beleggingsgebied met betrekking tot de aangeboden of gevraagde specifieke soort verzekering met een beleggingscomponent of, in voorkomend geval, onderliggende *beleggingsopties en* de financiële situatie van de *cliënt*;
- diens vermogen om volledige of gedeeltelijke verliezen te dragen;
- diens beleggingsbehoeften en -doelstellingen, met inbegrip van duurzaamheidsvoorkeuren, en risicotolerantie, teneinde de verzekeringstussenpersoon

of de verzekeringsonderneming in staat te stellen om de klant de verzekeringen met een beleggingscomponent te kunnen aanbevelen die voor die persoon geschikt zijn en die, met name, stroken met diens risicotolerantie, diens vermogen om verliezen te dragen, **diens duurzaamheidsvoorkeuren** en diens behoeften op het gebied van diversificatie.

■

Bij het verstrekken van advies dat omwisseling van onderliggende **beleggingsopties** met zich meebrengt, verkrijgen verzekeringstussenpersonen en verzekeringsondernemingen de nodige informatie over de bestaande onderliggende **beleggingsopties** van de klant en de aanbevolen nieuwe **beleggingsopties** en analyseren zij de verwachte kosten en baten van de omwisseling, zodat zij redelijkerwijs kunnen aantonen dat de baten van omwisseling naar verwachting opwegen tegen de kosten.

2. Onverminderd artikel 20, lid 1, zorgen de lidstaten ervoor dat, wanneer **een verzekering met een beleggingscomponent zonder advies worden verkocht**, de verzekeringstussenpersoon of de verzekeringsonderneming bij de klant informatie inwint over zijn kennis en ervaring op beleggingsgebied met betrekking tot de specifieke soort verzekering met een beleggingscomponent of, in voorkomend geval, de onderliggende beleggingsactiva die wordt aangeboden of verlangd, ■ zodat de verzekeringstussenpersoon of de verzekeringsonderneming kan beoordelen of de in overweging genomen verzekering met een beleggingscomponent adequaat is voor de klant.

Indien de verzekeringstussenpersoon of verzekeringsonderneming op grond van de uit hoofde van de eerste alinea ontvangen informatie oordeelt dat het product voor de klant niet adequaat is, waarschuwt de verzekeringstussenpersoon of verzekeringsonderneming de klant. Deze waarschuwing wordt in gestandaardiseerde vorm verstrekt en wordt geregistreerd.

De verzekeringstussenpersoon of verzekeringsonderneming gaat niet over tot de distributie van een verzekering met een beleggingscomponent wanneer er voor die verzekering een waarschuwing geldt die aangeeft dat het product of de dienst niet adequaat is, tenzij de klant vraagt om ondanks die waarschuwing toch over te gaan tot distributie en de verzekeringsonderneming aanvaardt de overeenkomst te sluiten op

verzoek van de klant. Zowel het verzoek van de klant als de aanvaarding door de verzekeringsonderneming wordt gedocumenteerd.

Eiopa ontwikkelt ontwerpen van technische reguleringsnormen om de vorm en de inhoud van de in de tweede alinea bedoelde waarschuwing te bepalen.

Eiopa legt de ontwerpen van technische reguleringsnormen uiterlijk op [PB: datum invoegen: 18 maanden na de datum van inwerkingtreding] aan de Commissie voor.

Aan de Commissie wordt de bevoegdheid toegekend om die technische reguleringsnormen vast te stellen overeenkomstig artikel 10 van Verordening (EU) nr. 1094/2010.

3. Onverminderd artikel 20, lid 1, kunnen de lidstaten, wanneer er geen advies wordt verstrekt met betrekking tot verzekeringen met een beleggingscomponent, afwijken van de in lid 2 van dit artikel bedoelde verplichtingen, zodat verzekeringstussenpersonen of verzekeringsondernemingen het verzekeringsdistributiebedrijf in verband met verzekeringen met een beleggingscomponent op hun grondgebied mogen uitoefenen zonder, zoals bepaald in lid 2 van dit artikel, informatie te hoeven inwinnen of te hoeven vaststellen hetgeen in lid 2 van dit artikel is bepaald, indien aan alle volgende voorwaarden wordt voldaan:

- a) het verzekeringsdistributiebedrijf heeft betrekking op een van de volgende activiteiten:
 - i) verzekeringen met een beleggingscomponent waarbij de beleggingspositie alleen afhangt van onderliggende financiële instrumenten die aangemerkt kunnen worden als niet-complex in de zin van Richtlijn 2014/65/EU, en waarvan de structuur niet zodanig is dat klanten de daaraan verbonden risico's moeilijk kunnen beoordelen;
 - ii) andere niet-complexe verzekeringen met een beleggingscomponent voor de toepassing van dit lid;
- b) de verzekeringsdistributieactiviteit wordt verricht op initiatief van de klant;
- c) aan de klant is duidelijk meegedeeld dat bij het verrichten van deze verzekeringsdistributieactiviteit de verzekeringstussenpersoon of

verzekeringsonderneming niet verplicht is de adequaatheid van de aangeboden verzekering met een beleggingscomponent of de aangeboden verzekeringsdistributieactiviteit te beoordelen en dat de klant derhalve niet de overeenkomstige bescherming van de toepasselijke bepalingen betreffende de gedragsregels geniet. Deze waarschuwing wordt in gestandaardiseerde vorm verstrekt;

- d) de verzekeringstussenpersoon of verzekeringsonderneming voldoet aan de in de artikelen 27 en 28 vastgelegde verplichtingen.

Alle verzekeringstussenpersonen of verzekeringsondernemingen, met inbegrip van deze die hun activiteiten uitoefenen op grond van het vrije verkeer van diensten of de vrijheid van vestiging, voldoen bij de distributie van verzekeringen met een beleggingscomponent aan klanten die hun gewone verblijfplaats of vestiging in een lidstaat hebben en die geen gebruik maken van de in dit lid bedoelde afwijking, aan de in die lidstaat toepasselijke bepalingen.

Eiopa ontwikkelt ontwerpen van technische reguleringsnormen om de vorm en inhoud van de in de eerste alinea, punt c), bedoelde waarschuwing te bepalen.

Eiopa legt de ontwerpen van technische reguleringsnormen uiterlijk op [PB: datum invoegen: 18 maanden na de datum van inwerkingtreding] aan de Commissie voor.

Aan de Commissie wordt de bevoegdheid toegekend om die technische reguleringsnormen vast te stellen overeenkomstig artikel 10 van Verordening (EU) nr. 1094/201039.”;

- c) lid 5 wordt vervangen door:

“5. De lidstaten zorgen ervoor dat verzekeringstussenpersonen of verzekeringsondernemingen aan de klant op een duurzame drager deugdelijke verslagen over de verzekeringsdistributieactiviteiten verstrekken. Deze verslagen bevatten periodieke mededelingen aan klanten, rekening houdend met de soort en de complexiteit van de betrokken verzekeringen met een beleggingscomponent en de aard van de voor de klant verrichte dienst, alsook, in voorkomend geval, de kosten van de transacties en de diensten die voor rekening van de klant werden verricht.

De lidstaten zorgen ervoor dat verzekeringstussenpersonen of verzekeringsondernemingen

bij het verstrekken van advies over verzekeringen met een beleggingscomponent de klant tijdig vóór het sluiten van een overeenkomst op een duurzame drager een geschiktheidsverklaring verstrekken waarin het verstrekte advies is gespecificeerd, alsook hoe dit advies aan de voorkeuren, doelstellingen en andere kenmerken van de klant beantwoordt. Een dergelijke verklaring wordt tijdig verstrekt en wel voordat de klant aan een verzekeringsovereenkomst of -aanbod is gebonden, om ervoor te zorgen dat de klant voldoende tijd krijgt om deze overeenkomst of dit aanbod te beoordelen en, indien nodig, aanvullende informatie of verduidelijkingen van de verzekeringstussenpersoon of de verzekeringsonderneming te verkrijgen.

De lidstaten zorgen ervoor dat wanneer de verzekeringsovereenkomst wordt gesloten door middel van een techniek voor communicatie op afstand die de voorafgaande verstrekking van de geschiktheidsverklaring belet, de verzekeringstussenpersoon of de verzekeringsonderneming de geschiktheidsverklaring kan verstrekken op een duurzame drager onmiddellijk nadat de klant door een verzekeringsovereenkomst is gebonden, mits aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- a) de klant heeft ingestemd met de ontvangst van de geschiktheidsverklaring zonder onnodige vertraging na het sluiten van de overeenkomst;
- b) de verzekeringstussenpersoon of verzekeringsonderneming heeft de klant de mogelijkheid geboden de sluiting van de overeenkomst uit te stellen om de geschiktheidsverklaring voorafgaand aan die sluiting te ontvangen.

De lidstaten zorgen ervoor dat indien een verzekeringstussenpersoon of verzekeringsonderneming de klant ervan op de hoogte heeft gebracht dat deze een periodieke geschiktheidsbeoordeling zal uitvoeren, het periodieke verslag een bijgewerkte verklaring bevat van de manier waarop de verzekering met een beleggingscomponent beantwoordt aan de voorkeuren, doelstellingen en andere kenmerken van de niet-professionele klant.”;

- d) **het** volgende **lid wordt** ingevoegd:

“5 bis. De lidstaten kunnen aan distributeurs strengere eisen opleggen betreffende de in dit artikel bedoelde zaken. In het bijzonder kunnen de lidstaten bepalen dat het in artikel 30 bedoelde advies voor de verkoop van enigerlei verzekering met een beleggingscomponent, of voor bepaalde soorten verzekeringen met een beleggingscomponent, verplicht is.

De lidstaten zorgen ervoor dat aan hun in de eerste alinea bedoelde strengere eisen wordt voldaan door alle verzekeringstussenpersonen of verzekeringsondernemingen, met inbegrip van deze die hun activiteiten uitoefenen op grond van het vrije verkeer van diensten of de vrijheid van vestiging, bij het sluiten van verzekeringsovereenkomsten met klanten die hun gewone verblijfplaats of vestiging in die lidstaat hebben.”;

■
■

e) lid 6 wordt vervangen door:

“6. De Commissie is bevoegd deze richtlijn aan te vullen door overeenkomstig artikel 38 gedelegeerde handelingen vast te stellen ter nadere bepaling van de wijze waarop verzekeringstussenpersonen en verzekeringsondernemingen de in dit artikel vervatte beginselen moeten naleven bij de uitoefening van het verzekeringsdistributiebedrijf in verband met verzekeringen met een beleggingscomponent, onder meer wat betreft:

- a) de informatie die moet worden verkregen bij het beoordelen van de geschiktheid en adequaatheid van verzekeringen met een beleggingscomponent voor hun klanten;
- b) de criteria voor de beoordeling van niet-complexe verzekeringen met een beleggingscomponent ten behoeve van lid 3, punt a), ii), van dit artikel;
- c) de inhoud en vorm van documenten en overeenkomsten voor het verlenen van diensten aan klanten en het verstrekken van periodieke verslagen aan klanten over de verleende diensten;

c bis) de criteria voor het beoordelen van de afstemming van financiële producten op de duurzaamheidsvoorkeuren van een klant, en het schetsen van de procedures voor het afstemmen van een portefeuille- of beleggingsproduct op de duurzaamheidsvoorkeuren van een klant.

In deze gedelegeerde handelingen wordt rekening gehouden met de aard van de aan de klant aangeboden of geleverde diensten, de aard van de aangeboden of in overweging genomen producten, met inbegrip van verschillende soorten verzekeringen met een beleggingscomponent en de al dan niet professionele aard van de klant.”.

47) Artikel 35, lid 2, wordt als volgt gewijzigd:

a) punt a) wordt vervangen door:

“a) specifieke procedures voor de ontvangst van meldingen van potentiële of daadwerkelijke inbreuken en de follow-up daarvan, met inbegrip van het vaststellen van veilige communicatiekanalen voor dergelijke meldingen.”;

b) de volgende alinea wordt toegevoegd:

“De in punt a) bedoelde specifieke procedures omvatten eveneens het op de voorpagina van de website van elke bevoegde autoriteit vermelden van een link naar een eenvoudig meldingsformulier waarmee iedereen een potentiële of daadwerkelijke inbreuk op de Uniewetgeving kan melden. De lidstaten schrijven voor dat de bevoegde autoriteiten onverwijld alle via dat meldingsformulier ingediende meldingen analyseren.”.

48) Het volgende artikel 35 bis wordt ingevoegd:

“Artikel 35 bis

Procedure voor de aanpak van activiteiten die zonder vergunning of registerinschrijving digitaal worden aangeboden

1. De lidstaten zorgen ervoor dat indien een natuurlijke of rechtspersoon online het verzekeringsbedrijf uitoefent en zich richt tot klanten op hun grondgebied zonder in een register te zijn ingeschreven overeenkomstig artikel 3 van deze richtlijn of te beschikken over een vergunning overeenkomstig artikel 14 van Richtlijn 2009/138/EG, of wanneer een bevoegde autoriteit vermoedt dat die entiteit het bedrijf uitoefent zonder in een register te zijn ingeschreven overeenkomstig artikel 3 van deze richtlijn of over een vergunning te beschikken overeenkomstig artikel 14 van Richtlijn 2009/138/EG, de bevoegde autoriteit alle passende en evenredige maatregelen neemt om de uitoefening van deze distributieactiviteiten, met inbegrip van publicitaire mededelingen, te voorkomen door gebruik te maken van de in artikel 12, lid 3, bedoelde toezichtbevoegdheden. Bij deze maatregelen worden de in deze richtlijn vastgestelde beginselen betreffende de samenwerking tussen de lidstaten in acht genomen.

De eerste alinea is ook van toepassing op een finfluencer die door een verzekeringsonderneming of verzekeringstussenpersoon wordt vergoed of aangemoedigd door middel van een niet-geldelijke tegemoetkoming zonder geregistreerd te zijn overeenkomstig artikel 3 van deze richtlijn of over een vergunning te beschikken overeenkomstig artikel 14 van Richtlijn 2009/138/EG, wanneer die finfluencer via openbare socialemediaplatforms diensten of verzekeringen met een beleggingscomponent dan wel onderliggende beleggingsopties promoot namens een dergelijke verzekeringsonderneming of verzekeringstussenpersoon.

2. De lidstaten schrijven voor dat de bevoegde autoriteiten overeenkomstig artikel 32 elk besluit publiceren waarbij krachtens lid 1 een maatregel wordt opgelegd.

De bevoegde autoriteiten stellen Eiopa onverwijld in kennis van de in lid 2 bedoelde besluiten. Eiopa zet een elektronische databank op met de door de bevoegde autoriteiten ingediende besluiten, die toegankelijk is voor alle bevoegde autoriteiten. Eiopa publiceert een lijst van alle bestaande besluiten, met een beschrijving van de betrokken natuurlijke of rechtspersonen en de aard van de diensten of producten die worden geleverd. De lijst is voor het publiek toegankelijk via een link op de website van Eiopa. Als het natuurlijke personen betreft, mag deze lijst niet leiden tot de publicatie van meer persoonsgegevens van die natuurlijke personen dan die welke door de bevoegde autoriteit op grond van de eerste alinea en overeenkomstig artikel 32 zijn gepubliceerd.”.

- 49) Artikel 38 wordt vervangen door:

“Artikel 38

Gedelegeerde handelingen

De Commissie is bevoegd overeenkomstig artikel 39 gedelegeerde handelingen vast te stellen met betrekking tot de artikelen 10, 25, 26 bis, 28, 29 bis, 29 ter en 30.”.

- 50) Artikel 39 wordt als volgt gewijzigd:

- a) de leden 2 en 3 worden vervangen door:

“2. “2. De in de artikelen 10, 25, 26 bis, 28, 29 bis, 29 ter en 30 bedoelde bevoegdheid om

gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt aan de Commissie toegekend voor onbepaalde tijd met ingang van 22 februari 2016.

3. Het Europees Parlement of de Raad kan de in de artikelen 10, 25, 26 bis, 28, 29 bis, 29 ter en 30 bedoelde bevoegdheidsdelegatie te allen tijde intrekken. Het besluit tot intrekking beëindigt de delegatie van de in dat besluit genoemde bevoegdheid. Het wordt van kracht op de dag na die van de bekendmaking ervan in het Publicatieblad van de Europese Unie of op een daarin genoemde latere datum. Het laat de geldigheid van de reeds van kracht zijnde gedelegeerde handelingen onverlet.”;

b) het volgende lid 3 bis wordt ingevoegd:

“3 bis. “3 bis. Vóór de vaststelling van een gedelegeerde handeling raadpleegt de Commissie de door elke lidstaat aangewezen deskundigen overeenkomstig de beginselen die zijn neergelegd in het Interinstitutioneel Akkoord over beter wetgeven van 13 april 2016.”;

c) lid 5 wordt vervangen door:

“5. “5. Een overeenkomstig de artikelen 10, 25, 26 bis, 28, 29 bis, 29 ter en 30 vastgestelde gedelegeerde handeling treedt alleen in werking indien het Europees Parlement noch de Raad binnen een termijn van drie maanden na de kennisgeving van de handeling aan het Europees Parlement en de Raad bezwaar heeft gemaakt, of indien zowel het Europees Parlement als de Raad voor het verstrijken van die termijn de Commissie hebben meegedeeld dat zij daartegen geen bezwaar zullen maken. Die termijn wordt op initiatief van het Europees Parlement of de Raad met drie maanden verlengd.”.

51) Bijlage I wordt gewijzigd overeenkomstig bijlage III bij deze richtlijn.

Artikel 3

Wijzigingen van Richtlijn 2009/138/EG

Titel II, hoofdstuk I, afdeling 5, van Richtlijn 2009/138/EG wordt als volgt gewijzigd:

1) De titel wordt vervangen door:

“Afdeling 5

Annuleringsrecht”.

2) Het volgende wordt geschrapt:

“Onderafdeling 1
Schadeverzekering”.

3) De artikelen 183 en 184 worden geschrapt.

4) Het volgende wordt geschrapt:

“Onderafdeling 1
Levensverzekering”.

5) Artikel 185 wordt geschrapt.

Artikel 4

Wijzigingen van Richtlijn 2009/65/EG

Richtlijn 2009/65/EG wordt als volgt gewijzigd:

1) Artikel 14 wordt als volgt gewijzigd:

a) de volgende leden 1 bis tot en met 1 septies worden ingevoegd:

“1 bis. Ten behoeve van lid 1 schrijven de lidstaten voor dat beheermaatschappijen zodanig moeten handelen dat de icbe en haar deelnemers geen onnodige kosten worden aangerekend.

Kosten die voldoen aan de onderstaande voorwaarden worden beschouwd als nodige kosten:

a) de kosten zijn ***niet hoger dan het maximumbedrag dat is bekendgemaakt in het*** in artikel 69 bedoelde **■** prospectus en de in artikel 78 bedoelde essentiële beleggersinformatie;

b) de kosten zijn ***naar behoren gemaakt in verband met of met het oog op:***

i) de werking van de icbe in het licht van haar structuur, beleggingsstrategie, -doelstelling en beleid; of ■

ii) de naleving van bepalingen in de wet- en regelgeving;

- c) de kosten komen zodanig ten laste van beleggers dat een eerlijke behandeling van de beleggers wordt gewaarborgd.

1 ter. De lidstaten schrijven voor dat beheermaatschappijen een doeltreffend prijsstellingsproces onderhouden, exploiteren en toetsen waarmee alle ten laste van de icbe en haar deelnemers gebrachte kosten kunnen worden geïdentificeerd en gekwantificeerd. Voordat de icbe een vergunning verkrijgt en gedurende haar hele levensduur waarborgt het prijsstellingsproces dat aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- a) de kosten zijn niet onnodig;
- b) de kosten die ten laste komen van niet-professionele beleggers zijn gerechtvaardigd en evenredig *in het kader van de aan deelnemers opgeleverde totale waarde*, rekening houdend met de kenmerken van de icbe, waaronder haar beleggingsdoelstelling, *het beleid*, de strategie, het verwachte rendement, het risiconiveau en andere relevante kenmerken.

1 quater. De lidstaten zorgen ervoor dat beheermaatschappijen verantwoordelijk zijn voor de doeltreffendheid en kwaliteit van hun prijsstellingsproces. Het prijsstellingsproces wordt duidelijk schriftelijk vastgelegd, omschrijft duidelijk de verantwoordelijkheden van de leidinggevende organen van de beheermaatschappij bij het bepalen en herzien van de ten laste van beleggers komende kosten en is onderworpen aan een periodieke evaluatie. De beoordeling van de kosten wordt gebaseerd op objectieve criteria en methoden *en omvat* een vergelijking met *marktproducten, zoals icbe's met vergelijkbare kenmerken in termen van beleggingsdoelstelling, strategie, risiconiveau en andere relevante kenmerken*.

1 quinquies. De lidstaten schrijven voor dat beheermaatschappijen ■ jaarlijks beoordelen of er onnodige kosten ten laste zijn gebracht van de icbe of haar deelnemers.

De lidstaten schrijven voor dat beheermaatschappijen beleggers *onverwijld* terugbetalen wanneer er onnodige kosten ten laste zijn gebracht van de icbe of haar deelnemers *of wanneer de kosten verkeerd zijn berekend ten nadele van de icbe of haar deelnemers*.

De lidstaten schrijven voor dat beheermaatschappijen bij de bevoegde autoriteiten van

hun lidstaat van herkomst en bij de bevoegde autoriteiten van de lidstaat van herkomst van de icbe, bij de bewaarder en bij de financiële auditors van de icbe melding maken van situaties waarbij onnodige kosten ten laste zijn gebracht van de icbe of haar deelnemers.

1 sexies. De lidstaten schrijven voor dat beheermaatschappijen ten minste jaarlijks de in lid 1 ter, punt b), vermelde voorwaarden evalueren. Bij deze evaluatie wordt rekening gehouden met de in het prijsstellingsproces omschreven criteria **■**.

■

1 septies. ESMA organiseert en houdt uiterlijk vier jaar na de inwerkingtreding van Richtlijn (EU) .../... [PB: gelieve het nummer van deze wijzigingsrichtlijn in te voegen] in samenwerking met de nationale bevoegde autoriteiten een collegiale toetsing met betrekking tot de uitvoering van de in dit artikel beschreven verplichtingen, met inbegrip van de kosten in verband met terugbetalingen aan individuele beleggers.”;

b) Lid 2 wordt als volgt gewijzigd:

i) de aanhef wordt vervangen door:

“Onverminderd de bepalingen van artikel 116 stelt de Commissie middels gedelegeerde handelingen overeenkomstig artikel 112 bis maatregelen vast om ervoor te zorgen dat de beheermaatschappij voldoet aan de in de leden 1 tot en met 1 sexies geschetste taken, met name om:”;

ii) punt b) wordt vervangen door:

“b) de beginselen vast te stellen om ervoor te zorgen dat beheermaatschappijen beschikken over en doeltreffend gebruikmaken van de middelen en procedures die nodig zijn voor een deugdelijke bedrijfsvoering;”;

iii) de volgende punten d) en e) worden toegevoegd:

“d) de minimumvereisten voor het prijsstellingsproces te specificeren zodat wordt voorkomen dat onnodige kosten ten laste worden gebracht van de icbe en haar deelnemers, met name door:

i) ervoor te zorgen dat kosten op correcte wijze worden geïdentificeerd en

gekwantificeerd en voldoen aan de in lid 1 bis, punt a), vastgestelde vereisten,
ii) aan te geven welke kosten ten laste van de icbe en haar deelnemers kunnen worden gebracht, rekening houdend met het kostenniveau en de aard van de kosten door te verwijzen naar een lijst met in aanmerking komende kosten die voldoen aan de in lid 1 bis, punten b) en c), vermelde voorwaarden en aan de voorwaarden waaronder de bevoegde autoriteiten per geval kosten kunnen toestaan die niet zijn opgenomen in de lijst met in aanmerking komende kosten, maar die voldoen aan de in lid 1 bis, punten b) en c), vermelde voorwaarden,
iii) mogelijke belangenconflicten en maatregelen ter beperking van het ontstaan van belangenconflicten aan te geven,

iv) een procedure vast te stellen voor het bepalen van het compensatieniveau wanneer er onnodige kosten ten laste van de beleggers zijn gebracht;

v) een procedure vast te stellen die in werking treedt wanneer het ten onrechte in rekening gebrachte bedrag aanzienlijk is en hoger is dan de drempel die op basis van bestaande richtsnoeren inzake schadeloosstellingsprocedures van de nationale bevoegde autoriteiten is vastgesteld;

e) te voorzien in criteria om te bepalen of de kosten al dan niet gerechtvaardigd en evenredig zijn overeenkomstig lid 1 ter, punt b) **■** .”;

c) het volgende lid 4 wordt toegevoegd:

“4. Uiterlijk op ... [PB: datum invoegen = vijf jaar na de in artikel 7, lid 2, van deze richtlijn bedoelde datum] en na raadpleging van ESMA dient de Commissie bij de Raad en het Parlement een verslag in over de uitvoering van dit artikel. In het verslag wordt ten minste het volgende geëvalueerd:

- a) of dit artikel een positieve invloed heeft gehad op de kosten en prestaties van icbe's die aan niet-professionele beleggers worden aangeboden, en in welke mate;
- b) of de in lid 1 sexies bedoelde evaluatie evenredig is wat betreft de complexiteit en de door de beheermaatschappijen gemaakte kosten;

b bis) of er andere mechanismen kunnen zijn om de hoge door de beleggers gemaakte kosten op Unieniveau aan te pakken, met inbegrip van wetgevende en niet-wetgevende maatregelen.”.

56) Het volgende artikel 20 bis wordt ingevoegd:

“Artikel 20 bis

Een beheermaatschappij verstrekt voor elke icbe die zij beheert aan de bevoegde autoriteit van haar lidstaat van herkomst informatie over de ten laste van de beleggers gebrachte kosten en de prestaties van de icbe’s, op het niveau van de afzonderlijke fondsen of op het niveau van de aandelenklassen van de icbe wanneer deze aandelenklassen verschillende kostenstructuren hebben.”.

57) In artikel 30 wordt de tweede alinea vervangen door:

“Voor de toepassing van de in de eerste alinea bedoelde artikelen wordt “beheermaatschappij” gelezen als ”beleggingsmaatschappij”, met uitzondering van in artikel 14, lid 1 quinquies, tweede alinea.”.

58) Aan artikel 90 wordt de volgende alinea toegevoegd:

“Dit artikel laat de toepassing van artikel 14 onverlet.”.

59) *Artikel* 98, lid 2, wordt *als volgt gewijzigd*:

i) het volgende punt wordt ingevoegd:

“e bis) in overeenstemming met artikel 69 bis van Richtlijn 2014/65/EU regelmatig te controleren in hoeverre de kwalitatieve en kwantitatieve kenmerken van de icbe’s op de markt op de relevante benchmarks aansluiten, en zo nodig corrigerende maatregelen te nemen;”;

ii) het volgende punt wordt toegevoegd:

“n) onverminderd enige terugbetaling krachtens artikel 14, lid 1 quinquies, te verplichten tot terugbetaling aan beleggers wanneer er onnodige kosten ten laste zijn gebracht van de icbe en haar deelnemers.”.

60) Aan artikel 99, lid 6, wordt het volgende punt toegevoegd:

“h) *onverminderd enige terugbetaling krachtens artikel 14, lid 1 quinquies, een* verplichting beleggers terug te betalen wanneer er onnodige kosten ten laste zijn gebracht van de icbe en haar deelnemers *of wanneer de kosten verkeerd zijn berekend ten nadele van de icbe of haar deelnemers, rekening houdend met het feit dat compensatieprocedures evenredig moeten zijn aan het ten onrechte in rekening gebrachte bedrag, met name in technisch en operationeel opzicht.*”.

61) In artikel 112 bis, lid 2, wordt na de vierde alinea de volgende alinea ingevoegd:

“De bevoegdheid om de in artikel 14 bedoelde gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt aan de Commissie verleend voor een termijn van vier jaar vanaf [PB: datum van inwerkingtreding van deze wijzigingsrichtlijn invoegen].”.

Artikel 5

Wijzigingen van Richtlijn 2011/61/EU

Richtlijn 2011/61/EU wordt als volgt gewijzigd:

1) Artikel 12 wordt als volgt gewijzigd:

a) de volgende leden 1 bis tot en met 1 septies worden ingevoegd:

“1 bis. Ten behoeve van lid 1 schrijven de lidstaten voor dat abi-beheerders zodanig moeten handelen dat abi's en hun deelnemers geen onnodige kosten worden aangerekend.

Kosten die voldoen aan de onderstaande voorwaarden worden beschouwd als nodige kosten:

a) *ze zijn niet hoger dan het maximumbedrag dat is bekendgemaakt* in het prospectus als bedoeld in artikel 23, lid 3, het reglement of de statuten van het fonds als bedoeld in artikel 23, lid 1, en het essentiële-informatiedocument als bedoeld in artikel 5, lid 1, van Verordening (EU) nr. 1286/2014;

b) *ze zijn naar behoren gemaakt in verband met of met het oog op:*

i) de werking van de abi in het licht van haar structuur, beleggingsstrategie, -doelstelling en beleid; of

ii) de naleving van bepalingen in de wet- of regelgeving;

c) *ze komen zodanig ten laste van beleggers dat een eerlijke behandeling van de beleggers*

wordt gewaarborgd, behalve in de in artikel 12, lid 1, bedoelde gevallen wanneer het reglement of de statuten van de abi voorzien in een voorkeursbehandeling.

1 ter. De lidstaten schrijven voor dat abi-beheerders een doeltreffend prijsstellingsproces onderhouden, exploiteren en toetsen waarmee alle door de abi's en hun deelnemers gedragen kosten kunnen worden geïdentificeerd en gekwantificeerd. Het prijsstellingsproces waarborgt dat aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- a) de kosten zijn niet onnodig;
- b) de kosten die ten laste komen van kleine beleggers zijn gerechtvaardigd en evenredig *in het kader van de aan deelnemers opgeleverde totale waarde en*, rekening houdend met de kenmerken van de abi, waaronder haar beleggingsdoelstelling, *het beleid*, de strategie, het verwachte rendement, het risiconiveau en andere relevante kenmerken.

1 quater. De lidstaten zorgen ervoor dat abi-beheerders verantwoordelijk zijn voor de doeltreffendheid en kwaliteit van hun prijsstellingsproces. Het prijsstellingsproces wordt duidelijk schriftelijk vastgelegd, omschrijft duidelijk de verantwoordelijkheden van de leidinggevende organen van de abi-beheerder bij het bepalen en herzien van de ten laste van beleggers komende kosten en is onderworpen aan een periodieke evaluatie. De beoordeling van de kosten wordt gebaseerd op objectieve criteria en methoden *en omvat* een vergelijking met *marktproducten, zoals abi's met vergelijkbare kenmerken in termen van beleggingsdoelstelling, strategie, risiconiveau en andere relevante kenmerken*.

1 quinquies. De lidstaten schrijven voor dat abi-beheerders ■ jaarlijks beoordelen of er onnodige kosten ten laste zijn gebracht van de abi of haar deelnemers.

De lidstaten schrijven voor dat abi-beheerders beleggers *onverwijld* terugbetalen wanneer er onnodige kosten ten laste zijn gebracht van de abi of haar deelnemers *of wanneer de kosten verkeerd zijn berekend ten nadele van de abi of haar deelnemers*.

De lidstaten schrijven voor dat abi-beheerders bij de bevoegde autoriteiten van hun lidstaat van herkomst en, in voorkomend geval, bij de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst van de abi, bij de bewaarder en, in voorkomend geval, bij de financiële auditors van de abi melding maken van situaties waarbij onnodige kosten ten laste zijn gebracht van de abi of haar deelnemers.

1 sexies. De lidstaten schrijven voor dat abi-beheerders ten minste jaarlijks de in lid 1 ter,

punt b), vermelde voorwaarden evalueren. Bij deze evaluatie wordt rekening gehouden met de in het prijsstellingsproces omschreven criteria **■** .

■

1 septies. ESMA organiseert en houdt uiterlijk vier jaar na de inwerkingtreding van Richtlijn (EU) [PB: gelieve het nummer van deze wijzigingsrichtlijn in te voegen] in samenwerking met de nationale bevoegde autoriteiten een collegiale toetsing met betrekking tot de uitvoering van de in dit artikel beschreven verplichtingen.”;

b) lid 3 wordt vervangen door:

“3. De Commissie stelt middels gedelegeerde handelingen overeenkomstig artikel 56 en onder de voorwaarden van de artikelen 57 en 58 maatregelen vast tot precisering van de door de relevante bevoegde autoriteiten te hanteren criteria om te beoordelen of abi-beheerders aan hun verplichtingen uit hoofde van lid 1 van dit artikel voldoen, alsook maatregelen om ervoor te zorgen dat de abi-beheerder voldoet aan de in de leden 1 tot en met 1 sexies van dit artikel beschreven verplichtingen, met name om:

- a) de minimumvereisten voor het prijsstellingsproces te specificeren zodat wordt voorkomen dat onnodige kosten ten laste worden gebracht van de abi en haar deelnemers, met name door:
 - i) ervoor te zorgen dat kosten op correcte wijze worden geïdentificeerd en gekwantificeerd en voldoen aan de in lid 1 bis, punt a), vastgestelde voorwaarde,
 - ii) aan te geven welke kosten ten laste van de abi en haar deelnemers kunnen worden gebracht, rekening houdend met het kostenniveau en de aard van de kosten door te verwijzen naar een lijst met in aanmerking komende kosten die voldoen aan de in lid 1 bis, punten b) en c), vermelde voorwaarden en aan de voorwaarden waaronder de bevoegde autoriteiten per geval kosten kunnen toestaan die niet zijn opgenomen in de lijst met in aanmerking komende kosten, maar die voldoen aan de in lid 1 bis, punten b) en c), vermelde voorwaarden,
 - iii) mogelijke belangenconflicten en maatregelen ter beperking van het ontstaan van belangenconflicten aan te geven,

- iv) een procedure vast te stellen voor het bepalen van het compensatieniveau indien er onnodige kosten ten laste van de beleggers zijn gebracht; v) ***een procedure vast te stellen die in werking treedt wanneer het ten onrechte in rekening gebrachte bedrag aanzienlijk is en hoger is dan de drempel die op basis van bestaande richtsnoeren inzake schadeloosstellingsprocedures van de nationale bevoegde autoriteiten is vastgesteld;***
- b) te voorzien in criteria ter bepaling van de vraag of de kosten al dan niet gerechtvaardigd en evenredig zijn overeenkomstig lid 1 ter, punt b) **■**.”;
- c) het volgende lid 4 wordt toegevoegd:
 - “4. Uiterlijk op ... [PB: datum invoegen = vijf jaar na de in artikel 7, lid 2, van deze richtlijn bedoelde datum] en na raadpleging van ESMA dient de Commissie bij de Raad en het Parlement een verslag in over de uitvoering van dit artikel. In het verslag wordt ten minste het volgende geëvalueerd:
 - a) of dit artikel een positieve invloed heeft gehad op de kosten en prestaties van abi's die aan kleine beleggers worden aangeboden, en in welke mate;
 - b) of de in lid 1 sexies bedoelde evaluatie evenredig is wat betreft de complexiteit en de door abi's gemaakte kosten;***b bis) of er andere mechanismen kunnen zijn om de hoge door de beleggers gemaakte kosten op Unieniveau aan te pakken, met inbegrip van wetgevende en niet-wetgevende maatregelen.***”

62) Aan artikel 24, lid 2, wordt het volgende punt f) toegevoegd:

- “f) informatie over de ten laste van beleggers gebrachte kosten en de prestaties van de abi, op het niveau van elke abi of op het niveau van de aandelenklassen van de abi indien deze aandelenklassen verschillende kostenstructuren hebben.”

63) Aan artikel 46, lid 2, **worden de** volgende **punten** toegevoegd:

- “e bis) in overeenstemming met artikel 69 bis van Richtlijn 2014/65/EU regelmatig te controleren in hoeverre de kwalitatieve en kwantitatieve kenmerken van de icbe's op de markt op de relevante benchmarks aansluiten, en zo nodig corrigerende maatregelen te nemen;”***;

n) *onverminderd enige terugbetaling krachtens artikel 12, lid 1 quinquies, een* verplichting op te leggen beleggers terug te betalen wanneer er onnodige kosten ten laste zijn gebracht van de abi of haar deelnemers *of wanneer de kosten verkeerd zijn berekend ten nadele van de abi of haar deelnemers, rekening houdend met het feit dat compensatieprocedures evenredig moeten zijn aan het ten onrechte in rekening gebrachte bedrag, met name in technisch en operationeel opzicht.*”.

64) In artikel 56, lid 1, wordt na de eerste zin de volgende zin ingevoegd:

“De bevoegdheid om de in artikel 12 bedoelde gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt aan de Commissie verleend gedurende een periode van vier jaar vanaf [PB: datum van inwerkingtreding van de wijzigingsrichtlijn invoegen].”.

Artikel 6

Omzetting

1. De lidstaten zorgen ervoor dat de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen die nodig zijn om aan deze richtlijn te voldoen, uiterlijk ... [PB datum invullen = 12 maanden na de datum van inwerkingtreding van deze richtlijn] worden vastgesteld en bekendgemaakt. Zij delen de Commissie de tekst van die bepalingen onmiddellijk mee.
2. Zij passen die bepalingen toe vanaf ... [PB datum invullen = 18 maanden na de *bekendmaking in het Publicatieblad van de Europese Unie van de gedelegeerde handelingen bedoeld in artikel 89 van Richtlijn 2014/65/EU, artikel 38 van Richtlijn (EU) 2016/97, artikel 112 bis, lid 2, van Richtlijn 2009/65/EG en artikel 56 van Richtlijn 2011/61/EG*].
3. Wanneer de lidstaten die bepalingen aannemen, wordt in die bepalingen zelf of bij de officiële bekendmaking ervan naar deze richtlijn verwezen. De regels voor deze verwijzing worden vastgesteld door de lidstaten.
4. De lidstaten delen de Commissie de tekst van de belangrijkste bepalingen van intern recht mee die zij op het onder deze richtlijn vallende gebied vaststellen.

Artikel 7

Inwerkingtreding

Deze richtlijn treedt in werking op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het Publicatieblad van de Europese Unie.

Artikel 8

Adressaten

Deze richtlijn is gericht tot de lidstaten.

Gedaan te Brussel,

Voor het Europees Parlement
De voorzitter

Voor de Raad
De voorzitter

BIJLAGE I

In bijlage II bij Richtlijn 2014/65/EU wordt deel II, punt 1, als volgt gewijzigd:

- 1) de vierde alinea wordt vervangen door:

“De toetsing van de geschiktheid van managers en bestuurders van entiteiten waaraan uit hoofde van deze richtlijn of andere EU-richtlijnen op financieel gebied vergunning is verleend, kan als voorbeeld dienen voor de beoordeling van de deskundigheid en kennis. Bij kleine entiteiten moet de persoon die aan bovengenoemde beoordeling wordt onderworpen de persoon zijn die gemachtigd is om transacties voor rekening van de entiteit te verrichten.”;

- 2) alinea 5 wordt als volgt gewijzigd:

- 1) het eerste streepje wordt vervangen door:**

“– de cliënt heeft op de relevante markt regelmatig transacties van significante omvang verricht.

ESMA ontwikkelt ontwerpen van technische reguleringsnormen om de frequentie en omvang te bepalen van de transacties die voor relevante marktcategorieën moeten worden uitgevoerd.

ESMA legt die ontwerpen van technische reguleringsnormen uiterlijk op [PB: datum invoegen: 6 maanden na de datum van inwerkingtreding van deze wijzigingsrichtlijn] aan de Commissie voor.

Aan de Commissie wordt de bevoegdheid gedelegeerd deze technische reguleringsnormen overeenkomstig de artikelen 10 tot en met 14 van Verordening (EU) nr. 1095/2010 vast te stellen.”;

- 1) het tweede en derde streepje worden vervangen door:

“- de omvang van de portefeuille financiële instrumenten van de cliënt, die zowel deposito’s in contanten als financiële instrumenten omvat, is gedurende de laatste drie jaar gemiddeld groter dan 250 000 EUR;”;

- de cliënt is gedurende ten minste een jaar beroepsmatig werkzaam of werkzaam geweest in de financiële sector **of in een andere sector in verband met de beleggingsbeslissing** of heeft kapitaalmarktactiviteiten ontplooid met betrekking tot de aan- en verkoop van financiële instrumenten en/of het beheer van een portefeuille van financiële instrumenten waarbij kennis van de beoogde transacties of diensten vereist is of was;”;

- 2) het volgende streepje wordt toegevoegd:

“ - de cliënt kan de onderneming een bewijs van een erkende studie of opleiding overleggen waaruit zijn of haar kennis van de desbetreffende beoogde transacties of diensten blijkt, evenals zijn of haar vermogen om de risico’s adequaat te beoordelen. **Dit criterium wordt niet exclusief gecombineerd met de criteria voor de omvang van de financiële portefeuille van de cliënt.**”;

- 3) de volgende alinea’s worden toegevoegd:

“Indien de cliënt een juridische entiteit is, moet aan ten minste twee van de volgende criteria worden voldaan:

- balanstotaal: 10 000 000 EUR;
- netto-omzet: 20 000 000 EUR;
- eigen vermogen: 1 000 000 EUR.

De beleggingsonderneming beoordeelt of de wettelijke vertegenwoordiger van die juridische entiteit of de namens die juridische entiteit voor de beleggingen verantwoordelijke persoon de desbetreffende beoogde transacties of diensten begrijpt, in staat is om beleggingsbeslissingen te nemen die in overeenstemming zijn met de doelstellingen, de behoeften en de financiële draagkracht van de juridische entiteit en in staat is om de risico's adequaat te beoordelen.”.

BIJLAGE II

Bijlage V bij Richtlijn 2014/65/EU wordt als volgt gewijzigd:

“Bijlage V

Minimumvereisten op het gebied van beroepskennis en vakbekwaamheid

(als bedoeld in artikel 24 quinquies, lid 2)

- a) inzicht hebben in de belangrijkste kenmerken, risico's en eigenschappen van de aangeboden of aanbevolen financiële instrumenten, waaronder de eventuele algemene fiscale gevolgen voor de cliënt in het kader van transacties;
- b) inzicht hebben in de totale kosten en lasten voor de cliënt in het kader van het aangeboden of aanbevolen type beleggingsproduct en in de kosten die zijn verbonden aan de advisering en eventueel verrichte andere aanverwante diensten;
- c) inzicht hebben in de gevallen waarin het door de onderneming aangeboden type beleggingsproduct niet geschikt is voor de cliënt, na vergelijking van de door de cliënt verstrekte relevante informatie met de veranderingen die hebben plaatsgevonden sinds de relevante informatie werd verzameld;
- d) inzicht hebben in de werking van financiële markten en de wijze waarop zij van invloed zijn op de waarde en de prijsstelling van aan cliënten aangeboden of aanbevolen financiële instrumenten;
- e) inzicht hebben in de effecten van macro-economische ontwikkelingen en nationale/regionale/wereldwijde gebeurtenissen op financiële markten en op de waarde van aan cliënten aangeboden of aanbevolen financiële instrumenten;
- f) inzicht hebben in het verschil tussen resultaten uit het verleden en scenario's voor toekomstige resultaten, alsmede in de beperkingen van prognoses;
- g) inzicht hebben in de algemene gevolgen van de belangrijkste onderdelen van het financiële regelgevingskader;
- h) beoordelen van gegevens die relevant zijn voor aan cliënten aangeboden of aanbevolen financiële instrumenten, waaronder essentiële-informatiedocumenten, prospectussen, jaarrekeningen of financiële gegevens;
- i) inzicht hebben in specifieke marktstructuren voor het type financiële instrumenten dat aan cliënten wordt aangeboden of aanbevolen;
- j) inzicht hebben in de waarderingsgrondslagen voor het type financiële instrumenten dat aan cliënten wordt aangeboden of aanbevolen;
- k) inzicht hebben in de grondbeginselen van portefeuillebeheer, met inbegrip van de gevolgen van diversificatie voor afzonderlijke beleggingsalternatieven;
- l) inzicht hebben in het concept van duurzaam beleggen *dat aan een ecologische of sociale doelstelling bijdraagt* en de wijze waarop duurzaamheidsfactoren en de duurzaamheidsvoorkeuren van de cliënt tijdens het adviesproces in aanmerking moeten worden genomen en daarin moeten worden verwerkt.”

BIJLAGE III

In deel I van bijlage I bij Richtlijn (EU) 2016/97 wordt het volgende punt toegevoegd:

“h bis) voor verzekeringen met een beleggingscomponent, vereiste minimumkennis van duurzaam beleggen dat aan een ecologische of sociale doelstelling bijdraagt, met inbegrip van de wijze waarop duurzaamheidsfactoren en de duurzaamheidsvoorkeuren van de cliënt tijdens het adviesproces in aanmerking moeten worden genomen en daarin moeten worden verwerkt.”.

■ Deel II van bijlage I bij Richtlijn (EU) 2016/97 wordt als volgt gewijzigd:

1) punt a) wordt vervangen door:

“a) vereiste minimumkennis van de belangrijkste kenmerken, risico’s en eigenschappen van verzekeringen met een beleggingscomponent, inclusief de voorwaarden en bepalingen en nettopremies en, in voorkomend geval, gegarandeerde en niet-gegarandeerde opbrengsten, alsmede de door verzekeringnemers gedragen financiële risico’s en eventuele algemene fiscale gevolgen voor de cliënt;”;

2) het volgende punt a bis) wordt ingevoegd:

“a bis) vereiste minimumkennis van de totale kosten en lasten voor de cliënt in het kader van het aangeboden of aanbevolen type verzekering met een beleggingscomponent en van de kosten die zijn verbonden aan de advisering en eventueel verrichte andere aanverwante diensten;”;

3) punt c) wordt vervangen door:

“c) vereiste minimale financiële vakbekwaamheid, waaronder:

- i) inzicht in de werking van financiële markten en de wijze waarop zij van invloed zijn op de waarde en de prijsstelling van aan cliënten aangeboden of aanbevolen financiële instrumenten;
- ii) inzicht in de effecten van macro-economische ontwikkelingen en nationale/regionale/wereldwijde gebeurtenissen op financiële markten en op de waarde van aan cliënten aangeboden of aanbevolen financiële instrumenten;
- iii) inzicht in het verschil tussen resultaten uit het verleden en scenario’s voor toekomstige resultaten, alsmede in de beperkingen van prognoses;
- iv) inzicht in specifieke marktstructuren voor het type financiële instrumenten dat aan cliënten wordt aangeboden of aanbevolen;
- v) inzicht in de waarderingsgrondslagen voor het type financiële instrumenten dat aan cliënten wordt aangeboden of aanbevolen;”;

4) de volgende punten f bis) en f ter) worden ingevoegd:

“f bis) vereiste minimumkennis voor de beoordeling van gegevens die relevant zijn voor de aan cliënten aangeboden of aanbevolen verzekeringen met een beleggingscomponent, waaronder essentiële-informatiedocumenten, prospectussen, jaarrekeningen of financiële gegevens;

f ter) vereiste minimumkennis van de algemene gevolgen van de belangrijkste onderdelen van het financiële regelgevingskader;”;

5) punt i) wordt vervangen door:

“i) vereiste minimumkennis voor de beoordeling van de behoeften van klanten, waaronder inzicht in de gevallen waarin het door de onderneming aangeboden type verzekering met een beleggingscomponent niet geschikt is voor de cliënt, na vergelijking van de door de cliënt verstrekte relevante informatie met de veranderingen die hebben plaatsgevonden sinds de relevante informatie werd verzameld;”;

6) het volgende punt i bis) wordt ingevoegd:

“i bis) inzicht in het concept van duurzaam beleggen en de wijze waarop duurzaamheidsfactoren en de duurzaamheidsvoorkeuren van de klant tijdens het adviesproces in aanmerking moeten worden genomen en daarin moeten worden verwerkt;”;

6 bis) het volgende punt k bis) wordt ingevoegd:

“k bis) voor verzekeringen met een beleggingscomponent, vereiste minimumkennis van duurzaam beleggen dat aan een ecologische of sociale doelstelling bijdraagt, met inbegrip van de wijze waarop duurzaamheidsfactoren en de duurzaamheidsvoorkeuren van de cliënt tijdens het adviesproces in aanmerking moeten worden genomen en daarin moeten worden verwerkt.”;

7) punt l) wordt geschrapt.

In deel III van bijlage I bij Richtlijn (EU) 2016/97 wordt het volgende punt toegevoegd:

“i bis) voor verzekeringen met een beleggingscomponent, vereiste minimumkennis van duurzaam beleggen dat aan een ecologische of sociale doelstelling bijdraagt, met inbegrip van de wijze waarop duurzaamheidsfactoren en de duurzaamheidsvoorkeuren van de cliënt tijdens het adviesproces in aanmerking moeten worden genomen en daarin moeten worden verwerkt.”.

BIJLAGE: ENTITEITEN WAARVAN OF PERSONEN VAN WIE DE RAPPORTEUR INPUT HEEFT ONTVANGEN

Overeenkomstig artikel 8 van bijlage I bij het Reglement verklaart de rapporteur bij de opstelling van het verslag voorafgaand aan de goedkeuring ervan in de commissie input te hebben ontvangen van de volgende entiteiten of personen:

Entiteit en/of persoon
Namen van de betrokken entiteiten en/of personen
EIOPA
ESMA
Commission
Insurance Europe
ACPR
AMF
EFAMA
AFG
Banque de France (financial literacy unit)
InvestEurope
Finans Denmark
ICI Global
Amundi
FESE
EBF
NFU (Nordic financial Union)
Nordic securities association

De bovenstaande lijst is opgesteld onder de exclusieve verantwoordelijkheid van de rapporteur.

PROCEDURE VAN DE BEVOEGDE COMMISSIE

Titel	Amending Directives (EU) 2009/65/EC, 2009/138/EC, 2011/61/EU, 2014/65/EU and (EU) 2016/97 as regards the Union retail investor protection rules	
Document- en procedurenummers	COM(2023)0279 – C9-0182/2023 – 2023/0167(COD)	
Datum indiening bij EP	25.5.2023	
Bevoegde commissie Datum bekendmaking	ECON 10.7.2023	
Adviserende commissies Datum bekendmaking	BUDG 10.7.2023	JURI 10.7.2023
Geen advies Datum besluit	BUDG 28.6.2023	JURI 26.6.2023
Rapporteurs Datum benoeming	Stéphanie Yon-Courtin 30.5.2023	
Behandeling in de commissie	20.9.2023	24.10.2023
Datum goedkeuring	20.3.2024	
Uitslag eindstemming	+: –: 0:	32 21 1
Bij de eindstemming aanwezige leden	Marek Belka, Isabel Benjumea Benjumea, Gilles Boyer, Markus Ferber, Jonás Fernández, José Manuel García-Margallo y Marfil, Valentino Grant, Claude Gruffat, José Gusmão, Michiel Hoogeveen, Stasys Jakeliūnas, France Jamet, Othmar Karas, Billy Kelleher, Ondřej Kovařík, Georgios Kyrtos, Aurore Lalucq, Philippe Lamberts, Pedro Marques, Caroline Nagtegaal, Denis Nesci, Luděk Niedermayer, Lídia Pereira, Kira Marie Peter-Hansen, Sirpa Pietikäinen, Eva Maria Poptcheva, Antonio Maria Rinaldi, Dorien Rookmaker, Ralf Seekatz, Aušra Seibutytė, Pedro Silva Pereira, Inese Vaidere, Stéphanie Yon-Courtin, Marco Zanni	
Bij de eindstemming aanwezige vaste plaatsvervangers	Fabio Massimo Castaldo, Herbert Dorfmann, Eider Gardiazabal Rubial, Margarida Marques, Ville Niinistö, Henk Jan Ormel, Jan OVELGÖNNE, Jessica Polfjård	
Bij de eindstemming aanwezige plaatsvervangers (art. 209, lid 7)	Alessandra Basso, Theresa Bielowski, Karolin Braunsberger-Reinhold, Isabel García Muñoz, Paola Ghidoni, Nicolás González Casares, Guy Lavocat, Maria Noichl, Nacho Sánchez Amor, Michaela Šojdrová, Kim Van Sparrentak, Carlos Zorinho	
Datum indiening	2.4.2024	

HOOFDELIJKE EINDSTEMMING IN DE BEVOEGDE COMMISSIE

32	+
ECR	Michiel Hoogeveen, Denis Nesci
ID	Alessandra Basso, Paola Ghidoni, Valentino Grant, France Jamet, Antonio Maria Rinaldi, Marco Zanni
PPE	Isabel Benjumea Benjumea, Karolin Braunsberger-Reinhold, Herbert Dorfmann, Markus Ferber, José Manuel García-Margallo y Marfil, Othmar Karas, Luděk Niedermayer, Henk Jan Ormel, Lídia Pereira, Sirpa Pietikäinen, Jessica Polfjård, Ralf Seekatz, Aušra Seibutyte, Michaela Šojdrová, Inese Vaidere
Renew	Gilles Boyer, Fabio Massimo Castaldo, Billy Kelleher, Ondřej Kovařík, Georgios Kyrtos, Guy Lavocat, Caroline Nagtegaal, Eva Maria Poptcheva, Stéphanie Yon-Courtin

21	-
ECR	Dorien Rookmaker
S&D	Marek Belka, Theresa Bielowski, Jonás Fernández, Isabel García Muñoz, Eider Gardiazabal Rubial, Nicolás González Casares, Aurore Lalucq, Margarida Marques, Pedro Marques, Maria Noichl, Nacho Sánchez Amor, Pedro Silva Pereira, Carlos Zorrinho
The Left	José Gusmão
Verts/ALE	Claude Gruffat, Stasys Jakeliūnas, Philippe Lamberts, Ville Niinistö, Kira Marie Peter-Hansen, Kim Van Sparrentak

1	0
Verts/ALE	Jan Ovelgönne

Verklaring van de gebruikte tekens:

+ : voor

- : tegen

0 : onthouding